Pred novim obdobjem

Prvo, toda izredno pomembno volilno opravilo je za nami. Izvolili smo člane delegacij temeljnih samoupravnih skupnosti in delegate družbenopolitičnih zborov občinskih skupščin. Postavili smo temelje novemu skupščinskemu sistemu.

Izjemni rezultati volitev so sad družbenopolitične aktivnosti naših delovnih ljudi in občanov, njihovih družbenopolitičnih in samoupravnih organizacij skozi daljše obdobje. Predkandidacijska in kandidacijska faza ter prvi del volitev so nadaljevanje razgibane politične aktivnosti, ki se je neposredno povezovala z uresničevanjem ustavnil določil, z ustanavljanjem TOZD, samoupravnih in interesnih skupnosti, z intenzivnim delom in zaključevanjem samoupravnega sporazumevanja o osnovah programiranja nalog in oblikovanja sredstev za skupno in splošno porabo v letu 1974. Še posebej je treba poudariti, da so volilne priprave tekle hkrati z razpravami o predlogih dokumentov 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ, kar je prispevalo k še večji zavzetosti.

Lahko rečemo, da je bila volilna akcija nadaljevanje bogate politične aktivnosti, v kateri so si delavci tudi ustvarili predstavo o praktičnih vrednostih novega odločanja v okviru delegatskega sistema. V mislih imamo tudi množično sodelovanje delavcev pri odločanju o sredstvih skupne in splošne porabe.

Pred nami so sedaj prve seje občinskih skupščin, ki bodo izvolile delegate za zbore skupščine SRS, člane predsedstva SRS in delegate za zvezni zbor skupščine SFRJ. Tako bo podana osnova za prvo zasedanje skupščine SRS in nato skupščine SFRJ.

V vseh volilnih fazah in v vsaki posebej pa je pomembna zavest, da izvolitev delegacij ne sme pomeniti konca naše aktivnosti. Za resnično vzpostavljanje delegatskega sistema je potrebna nenehna družbenopolitična angažiranost vseh dejavnikov, sodelovanje vseh delovnih ljudi in občanov in ne nazadnje je potrebno usposobiti delegate, da bodo opravljali delo, ki smo jim ga zaupali.

V veliki dvorani Izvršnega sveta Skupščine SRS je bilo v četrtek slavnostno zasedanje upravnega odbora sklada Borisa Kidriča, na katerem so podelili letošnje nagrade, imenovane po tem velikem revolucionarju in gospodarstveniku. Akademik dr. Srečko Brodar, prof. dr. Sergej Pahor in docent dr. Anton Suhadolc so prejeli Kidričevo nagrado za področje prirodoslovno-matematičnih ved. Kidričevo nagrado za področje tehniških ved sta prejela prof. dr. Ciril Rekar in prof. dr. Janez Peklenik. Med strokovnjaki s področja medicinskih in biotehniških znanosti je Kidričevo nagrado prejel akademik prof. dr. Andrej Župančič. Prof. dr. Metod Mikuž pa je dobitnik Kidričeve nagrade za področje družbenih in humanističnih ved. Nadaljnjih 34 naših znanstvenikov je prejelo nagrade Kidričevega sklada, medtem ko je bilo med avtorje iznajdb in izpopolnitev razdeljenih 14 nagrad.

DE DELAVSKA ENOTNOST

13. APRILA 1974 – ŠT. 14 – L. XXXI

DOGOVOR NA VII. KONGRESU ZKS

PRED NAMI JE ČAS DEJANJ

Prvi odmevi na VII. kongres ZKS pričajo, da smo s tem pomembnim političnim dogodkom položili čvrste temelje za še hitrejši razvoj socialistične samoupravne skupnosti delovnih ljudi naše republike. Delegati in gostje kongresa so opozorili na mnoge naloge, ki jih moramo uresničiti, če želimo naglo napredovati, med njimi še zlasti na potrebo po organiziranju enotne akcije tako pri uresničevanju nove ustave kakor tudi pri oživljanju načel gospodarske reforme iz leta 1965. Oglejmo si pobliže ta opozorila!

KAKO POENOTITI NAŠE DELO

Znano je, da lahko med glavne bolezni sodobne družbene aktivnosti brez dolgega razmišljanja prištejemo neučinkovitost, ki je predvsem posledica neenotnosti pogledov in neusklajenosti akcije. Še kako prav imajo tisti, ki pravijo, da so pri mnogih odgovornih ljudeh besede eno, njihovo ravnanje pa nekaj povsem drugega, da govorijo drugače, kot delajo, da so v besedah za samoupravljanje, v praksi pa skrbijo predvsem za svoje osebne ali skupinske koristi.

Toda kako razkrivati takšne ljudi in jim pristriči peruti?

Na VII. kongresu ZKS smo slišali, da se neenotnost med delovnimi ljudmi objektivno poraja zaradi razlik v naravi njihovega dela in delitve, kakor tudi zaradi razlik v vrsti in stopnji znanja, sposobnosti ter pripravljenosti za akcijo. Poleg objektivnih razlogov povzroča neenotnost v družbeni akciji tudi subjektivna pripravljenost oziroma nepripravljenost za sprejemanje dognanj, ki izvirajo iz naše samoupravne poti. Zato je mogoče dosegati idejno in akcijsko enotnost samo z objektivno informacijo o koristnosti in posledicah predlagane rešitve, z jasnim in javnim soočanjem nasprotnih stališč, z zadostno argumentacijo in večinskim javnim oblikovanjem sklepov in programov za enotno akcijo ter sprejemanjem odgovornosti zanjo. Ne smemo torej pristajati na to, da bi se po dogovorih razhajali z različnimi stališči. Kadar na osnovi argumentov ni mogoče doseči enotnosti stališč, je treba vprašanje ponovno raziskati, če je potrebno tudi študijsko in znanstveno, in šele potem oblikovati program za enotno akcijo.

NADALJEVANJE NA STRANI 10

Preden idrijski rudarji začnejo z izkopom rude, navrtajo steno z dolgimi raziskovalnimi vrtinami, da bi ugotovili količino živega srebra v skladu. Če je ta zadosten, potem na tem mestu začnejo z odkopom. Foto: A. AGNIC

Odmevi

PREDSEDSTVU ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

Na Vašo brzojavko z dne 25. III. 1974. leta vam delavci Furlanije – Julijske krajine sporočajo, da so še naprej odločeni vzdrževati odnose dobrega sosedstva s slovenskimi in jugoslovanskimi delavci ter so pripravljeni boriti se za ohranitev miru med narodi. Želijo srečanja z vašo delegacijo, da bi razjasnili ideje in obnovili občutke obojestranskega spoštovanja, bratstva in prijateljstva.

S prisrčnimi pozdravi,

ANGELO MARINELLO,
regionalni sekretar CISL
Furlanija
Julijska krajina

Generalna italijanska konfederacija dela Italije Regionalni komite za Furlanijo – Julijsko krajino

Trst, 4. aprila 1974

PREDSEDSTVU REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

Dragi tovariši,

prejeli smo vaš telegram in pisma, ki so jih vaši sindikati naslovili na naša pokrajinska vodstva in strokovne sindikate v zvezi z aktualno polemiko med italijansko in jugoslovansko vlado.

Delavci Furlanije – Julijske krajine, predvsem pa člani CGIL, ostajamo zvesti svoji internacionalistični tradiciji, po kateri smo se vedno in odločno zavzemali za to, da bi se odnosi med našima državama odvijali v vzdušju medsebojnega spoštovanja, prijateljstva in simpatij.

Tudi odnosi dobrega sosedstva, ki so se ustvarili in utrdili v zadnjih dvajsetih letih, so sad izjemnega prispevka dejavnosti naših organizacij in praktično kažejo, da lahko sodelujejo ne le delavci – ne glede na državo, v kateri živijo – marveč tudi države z različnimi družbenimi ureditvami tako, da razvijajo medsebojne vezi v obojestransko zadovoljstvo.

Delavci Furlanije – Julijske krajine smo v smislu svojih internacionalističnih tradicij, zavedajoč se dramatičnih in usodnih zgodovinskih izkušenj v preteklosti, združili svoje napore z napori delavcev vseh držav, da bi onemogočili vsak poskus novega kaljenja miroljubnih odnosov med narodi.

Prepričani smo, da je treba vsak meddržavni spor reševati s pogajanji in spoštovanjem obojestranskih interesov: najboljši dokaz za to so boj in prizadevanje za mir ter širjenje miroljubnega sožitja, kot se razvijajo med delavci naših držav.

V tem duhu, dragi tovariši, se bori naša organizacija proti nacionalizmu in razraščanju fašizma in bo še bolj okrepila svoje delovanje, da bi dosegla zboljšanje miroljubnih odnosov med našima državama, da bi se sodelovanje med italijanskimi in jugoslovanskimi delavci še bolj okrepilo.

Z bratskimi pozdravi,

Glavni sekretar
A. CALABRIA

MARIJA BREZOVEC:

V Sežani smo iz sredstev solidarnostnega sklada doslej zgradili 11 stanovanj in jih dali tistim zaposlenim, ki so stanovanja najbolj potrebovali. V gradnji je še nekaj več kot 20 stanovanj, ki bodo vseljiva še letos. Tudi ta čakajo na delavske družine . . .

●●●

JADRANKA SREŠ:

Izobraževanje odraslih sodi med aktualna vprašanja mariborske občine, saj je velik odstotek zaposlenih brez ali le z nepopolno osnovno šolo. Ti delavci so na najnižji stopnji družbene lestvice in imajo praviloma tudi najnižje osebne dohodke.

●●●

RUDI DIMIC:

Komunisti smo bili v Ilirski Bistrici pobudniki samoupravnega povezovanja gospodarstva. Združitev naše lesne industrije v sestavljeno organizacijo Slovenijales je dala močno vzpodbudo za povezovanje tudi preostalega gospodarstva čez občinske meje.

Delavci podpirajo sedanjo politiko

Na nedavnem 7. kongresu ZKS je bila prvič izvoljena v centralni komite tudi kvalificirana šivilja, preddelavka v tovarni pletenin v Sežani Marija Brezovec. Rojena je bila leta 1930, članica ZK je od 1950, sicer pa je sekretarka aktiva delavcev-komunistov občinske konference ZKS v Sežani. Na kongresu je spregovorila o gradnji stanovanj za delavce.

– Sodeč po uvodnem delu vašega govora, doslej na Sežanskem za delavska stanovanja ni bilo pravega posluha. Torej, ni bilo denarja?

– Tako je! Zadnja leta smo na stanovanja za delavce praktično pozabili. Večina sredstev, ki jih je delovni človek namenil za stanovanjsko gradnjo iz svojega osebnega dohodka, je šlo za posojila. Rasda jih je bilo moč dobiti pod zelo ugodnimi pogoji, vendar so jih najemali predvsem tisti, ki so imeli najvišje osebne dohodke. Tako so se sredstva za stanovanjsko gradnjo vseh delavcev stekala v roke samo nekaterih, ki so si gradili hiše zase in seveda tudi za svoje otroke in sorodnike. Da ne bo neposrazumov . . . Nisem proti individualni gradnji, vendar menim, da morajo zanjo – vsaj kar zadeva oddeljevanje družbenih sredstev – veljati razumne meje in tudi merila. Pri dosedanji stanovanjski politiki smo, kot rečeno, zanemarili delavca, neposrednega proizvajalca, mladega človeka, ki mu nismo odprli poti, da bi si lahko v doglednem času ustvaril človeka vredne življenjske razmere.

– Koliko se je v zadnjem času spremenilo na bolje?

– Predvsem moram poudariti, da delavci podpirajo sedanjo politiko združevanja sredstev v solidarnostne sklade, ker čutijo, da je pravilna. Prav gotovo pa je tudi prav, da nekaj denarja le še ostane za posojila tistim, ki so si sami nekaj prihranili in imajo tako realno možnost priti do svojega stanovanja ali hiše. Vendar – kot sem že dejala – morajo biti sredstva za posojila v realnih in razumnih mejah.

Solidarnostni sklad je doslej že dal prve rezultate. Zgradili smo 11 stanovanj in jih dodelili tistim delavcem, ki so bili stanovanja najbolj potrebni. Seveda se nismo ustavili samo pri prvih rezultatih. Ta čas je v gradnji nekaj več kot 20 stanovanj v Sežani in Komnu. Kakor se zdi, bodo končana do konca leta, vanje pa se bodo spet vselili delavci. Stanovanja se namreč dodeljujejo po pravilniku, ki sta ga sprejela solidarnostni sklad in občinska skupščina. Pravilnik določa, da dobe stanovanja najprej tisti delavci, ki so brez stanovanja in socialno ogroženi.

– Nemalokrat slišimo pripombe, da gradnja stanovanj zaradi najrazličnejših ovir in zastojev ne teče gladko in brez zamud. Kako je s tem v Sežani?

– Nekaj podobnega bi lahko rekli tudi za našo občino. Predvsem nas „tepe“ urbanistična neurejenost in pomanjkanje pripravljenih lokacij za gradnjo najemnih stanovanj. Zaradi omenjene ovire prihaja do zamud že pri začetku gradenj. Takoj zatem je treba omeniti premajhne zmogljivosti gradbenih podjetij, ki ponavadi ne zmorejo pravočasno in učinkovito začeti zidati. Vsi pa prav dobro vemo, da bi lahko z denarjem, ki ga imamo danes, zgradili več, kot bomo to lahko naredili jutri.

– V kongresni komisiji za družbenoekonomski razvoj in politični sistem ste govorili tudi o tistih sredstvih za stanovanja, ki jih delovne organizacije izločajo in se zbirajo pri bankah.

– Res, vprašala sem, kaj je s tem denarjem. Mislim, da bi morali ta sredstva, ki sedaj „mirujejo“, aktivirati in jih uporabiti za gradnjo stanovanj. Če bi to storili, bi – v to sem prepričana – lahko dosegli zelo lepe in seveda tudi oprijemljive uspehe. Oprijemljive tudi za tiste delavce, ki zaman čakajo na stanovanje in morda le s težavo razumejo, zakaj morajo sredstva v banki „počivati“, če bi jih lahko koristno in učinkovito uporabili v neprimerno bolj dejavni vlogi. Če imam v mislih samo naš sežanski denar, ga je morda relativno malo, vendar bi kljub vsemu z njim lahko pridobili vsaj nekaj stanovanj za tiste strokovne kadre, ki jih naše delovne organizacije in službe nujno potrebujejo, vendar jih moramo privabiti od drugod. Brez stanovanj se nam želje seveda ne morejo uresničiti.

– Na kongresu ste sodelovali v delu komisije za vprašanja vzgoje in izobraževanja, kulture in znanosti. Govorili ste o izobraževanju ob delu. Kako to, da vas je ta tema še posebej pritegnila?

– Ker sem prepričana, da ni razvoja samoupravljanja brez nenehnega izobraževanja neposrednih proizvajalcev! V Mariboru posvečamo izobraževanju poseben pomen in smo prepričani, da mora biti zanj odgovoren tako vsak posameznik kot zveza komunistov v celoti.

Treba je priznati, da v mariborski regiji izobrazbena struktura zaposlenih ni dobra. Na voljo imam podatke izpred treh let – novejših še ni, vendar se mi zdi, da se položaj od takrat ni bistveno spremenil na bolje – ko je bilo kar 42,1 % nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, nižjo šolo je imelo 8,1 % zaposlenih, kvalificiranih in visokokvalificiranih je bilo 32,2 %, s srednjo izobrazbo 11,7 % in z višjo in visoko 5,9 %.

Izredno visok odstotek delavcev brez ali le z nepopolno osnovno šolo zahteva večje napore pri organiziranju izobračevanja odraslih. Ti delavci so na najnižji stopnji družbene lestvice in imajo praviloma tudi najnižje osebne dohodke. Pot k strokovni izobrazbi jim je v večini primerov zaprta, ker se niso pripravljeni izobraževati ali ker bi si morali plačati sami večji del stroškov izobraževanja. Res je, da manjšemu delu slušateljev plačujejo šolnino delovne organizacije v celoti ali vsaj delno, vendar je še veliko delovnih organizacij, ki niti malo ne pomagajo svojim delavcem pri izobraževanju.

Pri vsem tem se zavedamo, da ni dovolj samo zahtevati od TOZD, da se celovito in načrtno loti izobraževalnega dela, saj poznamo upoštevanja vredne ovire, kot so pomanjkanja strokovno pedagoško in andragoško usposobljenih strokovnjakov za izobraževanje in usposabljanje delavcev, premalo je tudi primernih prostorov in v večini primerov tudi denarja. V dopolnilno izobraževanje so premalo vključene tudi ženske, največ zato, ker še nismo uspeli v zadovoljivi meri organizirati otroškega varstva in cenene družbene prehrane.

Bliže življenju in interesom

Značilnost novega 70-članskega centralnega komiteja ZKS je veliko »sveže krvi«. Med novimi imeni, prvič izvoljenimi v CK, je zelo veliko delavcev, neposrednih proizvajalcev. Med njimi smo našli tudi Jadranko Sreš iz Maribora, ki je zaposlena kot trgovska pomočnica v Supermarketu »Emone«. Rojena je bila leta 1949, v ZKS je od 1965. leta, v mestu ob Dravi pa je članica komiteja MK ZKS.

– Katera ustanova ima v Mariboru „prvenstvo“ v uvajanju dopolnilnega strokovnega in družbenega izobraževanja?

– Delavska univerza, ki je v zadnjih letih močno razširila svojo dejavnost in ima sedaj pet izobraževalnih centrov: za splošno izobraževanje (jezikovni tečaji, šola za starše, šola za življenje . . .), za strokovno izobraževanje (prometno tehnična šola, šola za voznike motornih vozil, tečaji za upravljavce težke gradbene mehanizacije . . .), za družbeno izobraževanje, ki organizira politične šole, tečaje in seminarje za organe samoupravljanja ter seminarje za novo sprejete člane ZK. Osnovna šola izobražuje odrasle in mladino, ki niso končali šole v času obveznega obiskovanja, servis za učne pripomočke pa izposoja poučne filme, zabavne in celovečerne filme, po potrebi pa opravlja še druge „pomožne“ naloge pri predavanjih na drugih oddelkih.“

– Kaj bi še kazalo storiti?

– Izobraževanje neposrednih proizvajalcev ob delu bi moralo biti čim bliže življenju in usklajeno z interesi delavcev. Najti bomo morali boljše rešitve s poglobljenim proučevanjem namena izobraževanja odraslih in to tako, da bomo lahko bolje uskladili delovne in učne načrte z izobrazbenimi interesi neposrednih proizvajalcev in z interesi TOZD v izobraževanju.

Vsekakor pa ne bomo smeli obravnavati izobraževanja odraslih ločeno od najrazličnejših „povezav“, izobraževalno političnih in organizacijskih, sem sodi tudi integracija poklicnega izobraževanja z gimnazijskim in srednjetehniškim, organiziranostjo kadrovskih in socialnih služb v TOZD in OZD in z odkrivanjem izobraževalnih potreb, planiranjem, programiranjem in vrednotenjem izobraževanja ob delu. In ne nazadnje: kaj je z brezplačnim izobraževanjem?

Doslednost, naša prva naloga

Rudi Dimic je prišel na 7. kongres ZKS iz Kopra, kjer obiskuje politično šolo, čeprav je njegova »prava lokacija« Ilirska Bistrica, kjer je VK strugar in vodja razvlaknjevalnih naprav v »Lesonitu«. Član ZK je od 1968. leta in je član občinske konference ZKS. Tudi Rudi Dimic sodi med tiste, ki so bili letos prvič izvoljeni v centralni komite ZKS iz vrst neposrednih proizvajalcev.

– Na kongresu ste razpravljali o integracijskih procesih v gospodarstvu „v povezavi“ kongresno resolucijo in ustavnimi določil. Kakšna so razmišljanja na to tematiko v Ilirski Bistrici?

– Izhodišča s 23. seje CK ZKS o družbeno-ekonomskem razvoju so nas, komuniste, zavezala, da se lotimo integracijskih procesov na samoupravnih odnosih. Lahko trdim, da so idejno-politično pobudo za povezovanje lesne industrije v naši občini dale osnovne organizacije ZK skupaj z občinskim komitejem. V tak integracijski proces nismo šli s politično parolo, temveč na osnovi skupnih razvojnih programov z nekdanji delovni organizaciji Lesonita in Topola. Tak pristop je naletel na veliko podporo delavcev in občanov. Na referendumu je kar 92 % zaposlenih glasovalo za združitev.

Potem smo šli naprej. Izhodišča nove slovenske in jugoslovanske ustave so legalizirala nove daljnje oblike samoupravnega povezovanja in ustvarila pri ljudeh spoznanje, da ni dovolj zbiranje sil samo znotraj občinskih meja. Delavec širšem programskem povezovanju vidi zase trajnejšo socialno varnost, hitrejši razvoj na področju razširjene reprodukcije, neodtujivo pravico do ustvarjanja in razpolaganja z rezultati svojega dela in tudi trdnejše obete za uspeh celotnega narodnega gospodarstva.“

– Šli ste k Slovenijalesu?

– ‚Za integracijo v sestavljeno organizacijo Slovenijales smo se z veliko večino na zboru delavcev odločili komunisti in ves delovni kolektiv. Pobuda komunistov za tako združitev in kasnejši „da“ delovnega kolektiva je imel izredno velik idejnopolitični in praktični odmev v sosednjih delovnih kolektivih in tudi sicer med občani v Ilirski Bistrici.

Povezovanje nas, lesarjev, podkrepljeno s stališči in sklepi občinske konference ZKS, je še bolj pospešilo povezovanje ilirskobistriškega gospodarstva, trgovine, gostinstva, kmetijstva, kemične industrije in drugih dejavnosti v širšem slovenskem in jugoslovanskem prostoru. S tem smo komunisti in delovni ljudje uspeli „prebiti“ obroč dolgoletne zaprtosti našega gospodarstva v občinske meje in prižgali zeleno luč za vključitev v sodobne samoupravne in družbeno-ekonomske tokove.

– Optimizma vam vsekakor ne manjka. Ste pripravljeni tudi na ovire in morebitna nasprotovanja?

– Realisti smo in ne nameravamo sedeti na oblakih. Dobro se zavedamo, da se bomo pri praktičnem uresničevanju zastavljenih integracijskih procesov v gospodarstvu prav gotovo srečali z mnogimi subjektivnimi – odkritimi in prikritimi – nasprotovanji pri tistih silah, ki gravedno težijo k ozkim podjetniško profitarskim interesom, kar je v odkritem nasprotju s hotenji delovnih ljudi in s položajem delovnega človeka v družbi.

– Kje vidite v nadaljnjih samoupravnih povezavah gospodarstva vlogo ZK?

– Zavedati se moramo, da smo s samoupravnimi integracijami šele začeli in nas čakajo v naslednjem obdobju še pomembne naloge in problemi, saj je navsezadnje stara resnica, da je vsak začetek težak in ne teče gladko. Komunisti bomo morali bolj poglobljeno vrednotiti samoupravne odnose, da bodo vsebinsko usklajeni z duhom nove ustave in tudi sklepi VII. kongresa ZKS. Pri obvladovanju nasprotij bo morala zveza komunistov skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami zastaviti vse sile za dosego ciljev. Prav zato lahko rečem, da komunisti in delovni ljudje pričakujemo, da bomo kongresne sklepe in resolucije dosledno uresničevali. In to ne samo v delovnih kolektivih, temveč „na vseh ravneh“, kakor smo se navadili reči. Mislim, da je doslednost v uresničevanju sklepov prav gotovo naša prva naloga.

Iz raziskave o socialni politiki v delovnih organizacijah

Kod hodiš, socialna politika?

Raziskovalni center za samoupravljanje pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije je leta 1973 v dogovoru z republiškim sekretariatom za zdravstvo in socialno varstvo, republiškim zavodom za zaposlovanje in republiško skupnostjo otroškega varstva izvedel raziskavo o socialni politiki delovnih organizacij. Rezultati raziskave so objavljeni v petih zvezkih zbirke javno mnenje pod skupnim naslovom »SOCIALNA POLITIKA«, od katerih so štirje že izšli, eden pa bo dotiskan v najkrajšem času.

Glede na to, da je področje socialnega delovanja v delovnih organizacijah izredno obsežno, smo se v raziskavi usmerili na tiste temeljne oziroma najsplošnejše aspekte, ki prihajajo do veljave v večini delovnih organizacij in od katerih sta v pretežni meri odvisna socialna varnost in položaj delavcev. To so: financiranje družbenega standarda, materialni standard delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki, zdravstveno zavarovanje in varstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, varstvo pri delu, stanovanja politika, zaposlovanje, izobraževanje, nočno delo, družbeno varstvo otrok ter rekreacija in regresiranje oddiha delavcev.

V naslednjih številkah bodo avtorji posameznih raziskovalnih poročil posredovali nekaj svojih ugotovitev. Želeli bi, da bi le-te pripomogle k razreševanju socialnih problemov in pri iskanju ustreznih rešitev v delovnih organizacijah in v organizacijah in organih, ki so neposredno ali posredno zainteresirani na tem področju.

Nekaj o zbiranju podatkov

Empirični podatki za nalogo so zbrani z uporabo sekundarnih virov, kot so statistična poročila, zaključni računi gospodarskih organizacij, poslovna poročila, informativni bilteni itd. in z anketiranjem. Z anketno tehniko smo zbirali podatke na dveh ravneh. Na ravni delovne organizacije, kjer so posredovali podatke na vprašanja sekretarji oziroma direktorji splošnega sektorja, predsedniki osnovnih organizacij sindikata in predsedniki delavskih svetov. Razen tega smo v vsaki od delovnih organizacij, ki smo jih izbrali po naključnem sistematičnem izboru, anketirali po dvajset delavcev. V vzorcu, na katerem temelje zbrani podatki, so zajete delovne organizacije z vseh gospodarskih področij. Število delovnih organizacij, ki so bile vključene v vzorec (97), pa zagotavlja reprezentativnost podatkov za posamezno področje oziroma prikazane dejavnosti.

Na vprašalnik, ki je vseboval več vprašanj s področja socialne politike, je odgovarjalo 2167 anketiranih iz sedemindevetdesetih delovnih organizacij. Na poseben vprašalnik, ki je vseboval nekaj vprašanj o standardu, je odgovarjalo 146 delavcev, in sicer tisti, katerih mesečni osebni dohodek je v času anketiranja znašal 1000 dinarjev ali manj.

Na vprašalnik o nočnem delu je odgovarjalo 342 delavcev v delovnih organizacijah, ki so imele v času anketiranja uvedeno nočno delo.

Socialno varstvo še ni socialna politika

V praksi socialno politiko pogosto pojmujejo kot zbir veljavnih predpisov, ki urejajo področje socialnega varstva, socialnega skrbstva oziroma socialnega zavarovanja v ožjem pomenu besede. Ko govorimo o socialni politiki, ponavadi pomislimo na zdravstveno varstvo oziroma zavarovanje, na skrb za ostarele, na otroško varstvo ipd. Vendar je v naših razmerah, to je v sistemu samoupravljanja, socialna politika prerasla klasične okvire, opredeljene s pojmom socialno varstvo oziroma z vlogo sodobne države v prerazporejanju dohodka. Vsebina socialne politike se širi in prek samoupravnih struktur neposredno navezuje na ekonomsko in splošno družbeno politiko. Ekonomska in socialna politika sta vsaka zase sicer relativno samostojni, vendar sta med seboj pogojeni in povezani. Zato morata biti tudi med seboj usklajeni, ker le tako lahko zagotovita zadovoljive rezultate.

Po definiciji, ki jo je sprejela tretja jugoslovanska konferenca za socialno delo 1970. leta v Beogradu, razumemo pod pojmom socialna politika v našem družbenoekonomskem sistemu „celoten razvoj na področju delovnih, življenjskih in družbenih razmer delovnih ljudi". To pomeni, da mora biti vsakemu delavcu zagotovljena materialna in socialna varnost. Dosežena stopnja ekonomskega razvoja in samoupravni sistem nakazujeta realne možnosti za uresničitev sprejetih izhodišč in ciljev. To terja preverjanje programskih izhodišč in spremljanje uveljavljanja sprejetih načel. V tem okviru je treba težiti zlasti k izravnavanju pretiranih ekonomskih in socialnih razlik. Glede na vlogo delovnih organizacij v sedanjem sistemu socialne politike je to potrebno proučiti tudi s stališča dopolnjevanja in njene večje učinkovitosti.

Delovne organizacije in socialna politika

Vloga delovne organizacije pri izvajanju socialne politike je opredeljena z družbenoekonomsko ureditvijo, ki temelji na svobodnem združevanju dela delavcev s produkcijskimi sredstvi, ki so družbena lastnina, in na samoupravljanju delavcev v proizvodnji in delitvi družbenega proizvoda. Delo in rezultati dela določajo materialni in družbeni položaj delavca. V motiv slehernega samoupravnega podjetja je vgrajeno izboljšanje delovnih, življenjskih in družbenih razmer delavcev. To pomeni, da ima motiv gospodarjenja razen ekonomske tudi socialni značaj. Pri tem se mikrostrukture, se pravi samoupravne organizacije združenega dela, vključujejo v najširši koncept socialne politike in socialnega razvoja naše družbe.

Vsaka delitev po delu, torej tudi najbolj pravična, pomeni enakost ljudi le na osnovi družbeno priznanih rezultatov dela; obenem pa pomeni občutno neenakost v absolutnem smislu. Če bi delitev po delu trajno uporabljali kot edino obliko delitve, ne bi le obnavljali socialnih razlik med ljudmi, temveč bi jih v daljšem časovnem obdobju celo povečali. Zato mora delitev po delu spremljati tudi delitev po načelu vzajemnosti in solidarnosti oziroma delitev po potrebah. Takšno zadovoljevanje potreb ima socialne in humane razloge. Socialni so v tem, da v socialistični ureditvi tiste razlike, ki ne izvirajo iz različnosti delovnih prispevkov, niso družbeno opravičljive in jih je zato potrebno zmanjševati oziroma odpravljati. Humani razlogi za solidarnost pa se skrivajo v prizadevanjih za uveljavitev človeka in njegove osebnosti. Prvi pogoj za takšno afirmacijo je, da ima človek občutek socialne varnosti, da je deležen družbene pomoči in zaščite kot delavec in kot državljan.

Z ustavnimi spremembami se nadaljuje proces postopne deatizacije socialne funkcije, kar poemni, da se povečuje vloga delovnih organizacij, s tem pa tudi njihova odgovornost za uresničevanje politike.

V obstoječem sistemu je delovna organizacija ne le neposreden nosilec oziroma izvajalec socialne politike, marveč tudi vse bolj aktiven dejavnik v programiranju in uveljavljanju te politike. Z reformo sistema financiranja skupne in splošne porabe se namreč uveljavlja neposredno odločanja delovnih ljudi o obsegu in kvaliteti dela družbenih dejavnosti ter o njihovem financiranju. Zato je s stališča celotnega družbenega razvoja potrebno vlogo delovne organizacije čedalje bolj povezovati z globalnimi družbenimi procesi. Priznavajoč vlogo in pomen delovnih organizacij in izreden obseg problematike socialnega značaja, s katero se bodo morale le-te bolj intenzivno in bolj načrtno ukvarjati, moramo povezovati njeno aktivnost na socialnem področju z okoljem, s komunalnim sistemom, s sistemom interesnih skupnosti oziroma s sistemom družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja in z delovnimi organizacijami družbenih dejavnosti. Le tako bo namreč mogoče uresničiti ustavno načelo svobodne menjave dela med delavci družbenih dejavnosti in delovnih ljudi, katerih potrebe in interese na teh področjih zadovoljujejo. Tudi sicer je vsebina socialne politike v delovnih organizacijah taka, da je ne bi smeli omejevati oziroma prvenstveno uravnavati na nastanek socialnih problemov in njihovo razreševanje.

Izvajati bi jo morali kot načrtno, stalno in usklajeno akcijo, katere cilj je skrb za izboljšanje delovnih, življenjskih in družbenih razmer delovnih ljudi. To med drugim pomeni, da v nobenem razvojnem programu ne bi smeli pozabiti zlasti na zagotovitev temeljnih socialnih razmer, ki spremljajo ekonomski razvoj, kot so, na primer, stanovanja za nove delavce, zaposlovanje, dopolnilno izobraževanje, skrb za njihovo zdravje, za varnost pri delu, rekreacijo itd.

O skupni in splošni porabi

Z ustavnimi spremembami smo prenesli večji del pristojnosti za razvojno politiko s federacije na republike, avtonomni pokrajini, občine ter na samoupravne nosilce razvoja. Hkrati s tem so v znatni meri prenesene tudi pristojnosti za politiko delitve družbenega proizvoda oziroma za usmerjanje družbenoekonomskega razvoja in s tem za vodenje socialne politike.

Iz družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1971–1975 sledi, da bo politika oblikovanja sredstev za financiranje skupnih in splošnih potreb izhajala iz osnovne usmeritve družbenega načrta. Z uveljavitvijo teh načel bodo velik del dosedanjih obveznosti delovnih organizacij za družbeni standard zagotavljali delovni ljudje neposredno iz svojih bruto osebnih dohodkov. Del družbenih obveznosti pa se bo z uveljavitvijo novega sistema financirania skupnih razvojnih pogojev, kot so strokovno izobraževanje, znanost in socialne pravice iz minulega dela, pokrival iz delitve dohodka. Prispevki samoupravnim interesnim skupnostim se oblikujejo na osnovi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov. Celotna izvirna sredstva za skupno porabo v SRS se bodo v letih 1973–1975 nominalno povečala letno za 13,8 %, medtem ko se bo družbeni proizvod povečal le za 12 %. V teh mejah bodo hitreje naraščala sredstva za samoupravne interesne skupnosti kot za proračunsko porabo.

Delež izvirnih sredstev za skupno in splošno porabo v družbenem proizvodu SRS:

Leto	Skupna poraba	Splošna poraba	v % Skupaj
1971	15,79	11,78	27,57
1972	16,28	11,07	27,35
1973	17,07	10,43	27,50
1974	17,03	10,25	27,28

Vir: Zavod SRS za planiranje, Priloga k družbenemu dogovoru o programiranju nalog in financiranju skupne in splošne porabe v l. 1974

Iz primerjave je razvidno, da se delež izvirnih sredstev v letu 1974 ne bo povečal. To je v prvi vrsti posledica prizadevanj, da gospodarstva ne kaže obremenjevati z dopolnilnimi obveznostmi oziroma prispevki za skupno porabo. Razen tega je treba upoštevati, da je bila naša uvrstitev na mednarodni lestvici glede deleža skupne porabe v družbenem proizvodu relativno visoka že leta 1960. Zato lahko pričakujemo nekoliko bolj izrazito povečanje šele v obdobju od 1980. do 1985. leta.

Nekaj mednarodnih primerjav

Udeležba skupne porabe v družbenem proizvodu:

	v %	
Jugoslavija	16,8	za leto 1967
Anglija	17	poprečje 1966 in 1967
Švedska	21	poprečje 1966 in 1967
ZR Nemčija	16	poprečje 1966 in 1967
Italija	15	poprečje 1966 in 1967

(Vir: Dr. Ivo Vinski in dr. Lazo Antič: Dugoročna kretanja kolektivne potrošnje u Jugoslaviji, Zagreb, 1970, str. 17 in 28.)

Če družbeni proizvod naše države zaradi mednarodne primerljivosti preračunamo po metodologiji statističnega urada Združenih narodov, se udeležba skupne porabe v družbenem proizvodu giblje okoli 16 %, kar je toliko, kot znaša udeležba v ZR Nemčiji. Glede na to, da je Nemčija na znatno višji ravni gospodarskega razvoja, se zdi delež Jugoslavije na prvi pogled zelo visok. Vendar je treba upoštevati tudi različne prispevne stopnje pri prispevkih na osebne dohodke. Po ustreznem preračunu se zniža delež Jugoslavije na 14 %. To je približno petino manj od deleža v najviše razvitih državah, kot je na primer v Angliji, oziroma za tretjino manj, kot znaša delež na Švedskem. Po tej uskladitvi lahko ocenimo skupno porabo pri nas za zmerno.

Če primerjamo delež, ki je bil dosežen v SR Sloveniji leta 1973 in ki znaša 17 %, vidimo, da se ujema s poprečnim deležem, ki ga je imela skupna poraba v družbenem proizvodu Anglije v letih 1966 in 1967.

Deleži skupnih izdatkov za zdravstvo, izobraževanje in znanost v družbenem proizvodu (1960–1969).

	Zdravstvo	Izobraževanje	v % Znanost
– Jugoslavija	4,6	3,8	0,7
– ZDA	5,8	6,8	3,1
– Zahodna Evropa	5,4	5,6	1,6
– ZSSR	5,2	7,3	3,0
– socialistične države srednje Evrope	5,0	4,3	1,0
– nerazvite države Afrike in Azije	1,3	2,6	0,1–0,2

Isti vir, str. 13

Po oceni, ki sta jo podala avtorja raziskave o dologoročnih gibanjih skupne porabe v Jugoslaviji (dr. Ivo Vinski in dr. Laza Antić: Dugoročna kretanja kolektivne potrošnje u Jugoslaviji, Zagreb, 1970) izdatki za zdravstvo in znanost v naši državi v glavnem ustrezajo njenemu položaju na mednarodni lestvici ekonomske razvitosti, medtem ko glede izdatkov za izobraževanje ne dosegamo mesta, ki bi ustrezalo stopnji ekonomske razvitosti. Zato je odpravljanje tega nesorazmerja pomembna naloga našega nadaljnjega razvoja. Za dvig zdravstvene ravni kakor tudi za znanstveno-raziskovalno dejavnost bi morali sredstva povečati. Vendar stopnja gospodarske razvitostu takšno povečanje omejuje. Z ekonomsko rastjo, to je s povečanjem družbenega proizvoda, se bodo lahko povečala tudi ta sredstva. Za sedaj so možnosti predvsem v intenziviranju in racionalizaciji dela na področju družbenih dejavnosti.

Nadaljevanje sledi

NADA MIKIČ-BULC

DELAVCI IZ DRUGIH REPUBLIK V SLOVENSKI INDUSTRIJI

Center za raziskovanje samoupravljanja pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije se že nekaj let ukvarja tudi s problematiko pri nas zaposlenih delavcev iz drugih republik. Proučevanje te problematike je narekovalo spoznanje, da pri nas živi in dela že precejšnje število teh delavcev. Mnogi konflikti in napetosti, ki se včasih porajajo v odnosih med domačimi delavci in delavci iz drugih republik, oziroma nesporazumi, ki nastajajo med delavci iz drugih republik oziroma nesporazumi, ki nastajajo med delavci iz drugih republik kot posledica njihove slabše obveščenosti ali kot posledica njihovega pomanjkljivega razumevanja določenih družbenih odnosov in procesov, so bolj razumljivi, če upoštevamo, da mnogi med njimi ob prihodu k nam prehodijo veliko daljšo pot, kar zadeva kulturo in tradicije, kot pa se le-ta dejansko izraža v kilometrih. Brezbrižnost socialnega okolja do teh delavcev oziroma prepričanje, da jim ni treba posvečati posebne skrbi, otežkočajo tem delavcem popolnejše vraščanje v novo socialno in delovno okolje. Mnogi med njimi ostajajo tako vseskozi „na robu dogodkov“ z izrazito mezdno miselnostjo, marsikateri med njimi, ki so že popolnoma priseljeni in „naturalizirani“, še vendar niso dosegli stopnje popolne socialne integracije.

Ne moremo mimo spoznanja, da v Sloveniji primanjkuje delavcev. Primanjkljaj je na eni strani pogojen z nizko nataliteto Slovencev in na drugi s sorazmerno velikim odlivom v tujino. Slovensko gospodarstvo torej mora resno računati z delavci, ki izvirajo iz gospodarsko manj razvitih področij Jugoslavije. Priliv delovne sile s teh področij bo zelo aktualen tudi v prihodnje, skratka vse dotlej, dokler bodo značilne razlike glede gospodarske razvitosti posameznih področij oziroma dokler razvitejša tehnologija ne bo nadomestila znatnega dela „živega dela“. Zatorej se nam zdi nujno – čeprav je morda že pozno – posvetiti pri nas zaposlenim delavcem iz drugih republik več pozornosti in skrbi. Iskanje najugodnejših rešitev pa je vsekakor uspešnejše tedaj, ko se lahko opiramo na znanstvene izsledke in dognanja. Rezultati, ki jih prikazujemo, izvirajo in veljajo za področje slovenske industrije in rudarstva, kjer smo na osnovi anketiranja reprezentativnega vzorca delavcev iz drugih republik ugotovili marsikaj zanimivega. Da bi lahko proučevali proces integracije teh delavcev v novo socialno okolje – o tem bo govora v prihodnjih nadaljevanjih – smo delavca iz druge republike skušali opredeliti natančno pa vendar dovolj široko. Delavec iz drugih republik je bil po tej opredelitvi vsak tisti, ki:

– se je rodil izven območja socialistične republike Slovenije,

– katerega starši so bili tedaj stalno prijavljeni izven območja SR Slovenije,

– je bival najmanj do svojega 16. leta izven območja SR Slovenije.

Na osnovi take opredelitve smo torej lahko zajeli v vzorec vse, tudi že „naturalizirane“ delavce iz drugih republik, ki so zaposleni v naši industriji.

OD KOD SO PRIŠLI K NAM?

Med delavci iz drugih republik, zaposlenimi v slovenskih industrijskih podjetjih, zasledimo 74,7 % delavcev, ki so prišli iz Hrvaške in Bosne in Hercegovine. Iz obeh avtonomnih pokrajin, Srbije, Črne gore in Makedonije skupaj izvira preostalih 25,3 % delavcev.

V Slovenijo so prišli iz:	v %
– SR Hrvaške	41,7
– SR Bosne in Hercegovine	33,0
– SR Srbije	18,0
– SR Makedonije	2,5
– SR Črne gore	2,1
– AP Vojvodine	1,9
– AP Kosova	0,8

Tudi v preteklosti so bili najmočnejši selitveni tokovi prav z Bosno in Hercegovino ter Hrvaško. Vse kaže, da se stanje tudi v prihodnje ne bo bistveno spremenilo in da bodo delavci iz gospodarsko manj razvitih predelov obeh omenjenih republik glede na preostale delavce iz drugih republik tvorili glavnino v naši industriji.

Več kot polovica vseh teh delavcev je pred prihodom v Slovenijo živela na vasi (65,9 %). Sorazmerno največ delavcev, ki so živeli pred prihodom v Slovenijo v mestih, pa izvira iz Srbije in Črne gore.

BOLJ IZOBRAŽENI OSTAJAJO PRI NAS

Izobrazba delavcev iz drugih republik je v glavnem na stopnji nedokončane oziroma dokončane osnovne šole (68,3 %). S poklicno šolo zasledimo 19,8 %, s srednjo strokovno ali gimnazijo 9,3 % in z višjo ali visoko 2,3 % delavcev. Iz naslednje tablele je razvidno, da so določene razlike pri izobrazbi glede na to, iz katere republike so prišli delavci. Delavci iz Črne gore, Vojvodine in Makedonije imajo v poprečju nekoliko višjo izobrazbeno raven kot delavci iz AP Kosova ter Bosne in Hercegovine.

				Delavci iz				
	Poprečno	SR Hrvatske	SR Bos. in Her.	SR Srbije	SR Makedonije	SR Čr. gore	AP Voj.	AP Kos.
Izobrazba manj od dveh raz. osn. šole	1,76	0,71	2,71	1,49	–	–	–	8,33
tri r. osn. š.	5,01	7,16	4,65	2,23	–	6,25	7,14	–
od štirih do popolne os. š.	61,51	59,85	68,21	55,22	66,66	43,75	42,85	66,66
poklicna šola	19,78	17,20	18,99	26,11	20,83	18,75	21,42	25,00
srednja izobr. ali gimnazija	9,34	11,82	3,48	13,43	8,33	25,00	21,42	–
višja ali visoka	2,30	2,86	1,55	1,49	4,16	6,25	7,14	–

DELOVNI STAŽ V SLOVENIJI

V poprečju živi četrtina v slovenski industriji zaposlenih delavcev iz drugih republik pri nas že več kot 10 let. To so v glavnem delavci iz Črne gore in Hrvaške. Med njimi je tudi največ takih, ki so k nam priseljeni že s svojimi družinami ali pa so si ustvarili družino v Sloveniji.

				Delavci iz				
V SR Sloveniji so zaposleni že:	poprečno	SR Hrv.	SR BiH	SR Srbije	SR Maked.	SR Črne gore	AP Vojvodine	AP Kosova
do 11 mes.	16,93	10,03	23,64	15,67	29,16	12,50	21,42	25,00
od 1 do 2 let	19,10	13,62	18,99	26,86	20,83	31,25	21,42	41,66
od 3 do 4 let	12,73	12,90	10,46	17,16	16,16	–	7,14	25,00
od 5 do 6 let	7,72	7,52	8,52	6,71	8,33	12,50	7,14	–
od 6 do 7 let	5,28	5,37	6,58	4,47	–	–	7,14	–
od 7 do 8 let	2,84	4,30	2,32	2,23	–	–	–	–
od 8 do 9 let	3,92	4,65	4,26	2,98	–	6,25	–	–
od 9 do 10 let	5,69	6,81	4,26	6,71	8,33	–	7,14	–
nad 10 let	25,74	34,76	20,93	17,16	16,66	37,50	28,57	8,33

Delavci iz AP Kosova so prišli v slovensko industrijo v zadnjih letih. Ti delavci so v glavnem samski. Zanimivo je tudi, da odstotek priseljenih narašča skladno z dolžino bivanja pri nas.

KVALIFIKACIJA – ZNATEN NAPREDEK

V poprečju se je v slovenski industriji zaposlilo 62,0 % nekvalificiranih delavcev iz drugih republik. Kvalifikacijska struktura istih delavcev pa se je v času, ko so zaposleni pri nas, dokaj spremenila. Med delavci iz drugih republik je danes v poprečju le 38,8 % nekvalificiranih, kar pomeni, da je skoraj vsak drugi nekvalificirani delavec medtem pridobil določeno (morda interno) kvalifikacijo.

Kvalifikacija delavcev iz drugih republik (danes)		
Delavci iz	Nekvalificiran	Imam določeno kvalifikacijo (PK, K, VK, itd.)
SR Hrvaške	35,84	64,16
SR Bosne in Hercegovine	45,34	54,66
SR Srbije	35,07	64,93
SR Makedonije	25,00	75,00
SR Črne gore	18,75	81,25
AP Vojvodine	42,85	57,15
AP Kosova	50,00	50,00
Poprečno	38,75	61,25

Če vzamemo za osnovo odstotek nekvalificiranih delavcev ob prihodu k nam in ga primerjamo z današnjim stanjem, ugotovimo, da je „prirastek“ kvalifikacije največji med delavci iz SR Makedonije, SR Črne gore in SR Hrvaške. Najmanjši pa je ta prirastek med delavci iz AP Vojvodine, ki so v polovici primerov že prišli s kvalifikacijo. Iz rezultatov je mogoče povzeti dvoje: da so imeli delavci dovolj možnosti za izobraževanje in (ali) da so tudi želeli pridobiti kvalifikacije.

Polovica anketiranih delavcev (50,4 %) bi bila pripravljena na dodatno izobraževanje v prostem času. Vprašanje je bilo sestavljeno tako, da je celo povzročalo konflikt: „Ali bi bili pripravljeni žrtvovati za to del svojih osebnih dohodkov? “ Le 32,2 % očitno ne kaže težnje po nadaljnjem izobraževanju, 17,1 % delavcev pa je odgovorilo „ne vem“.

Med starejšimi delavci (45 do 55 let) je odklonilnih odgovorov največ – 54,8 %, kar v neki meri podpira že obravnavano dejstvo – le-ti delavci so že pridobili določene kvalifikacije. Nasprotno pa se med mlajšimi (do 25 let) kaže velika pripravljenost: 66,7 % si želi nadaljnjega izobraževanja in le 17,14 % ne čuti take potrebe.

Med delavci, ki so vse doslej ostali nekvalificirani, je potreb po nadaljnjem izobraževanju najmanj.

(NADALJEVANJE V PRIHODNJI ŠTEVILKI)

SAŠA MICKI

Komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije

ugotavlja

v zvezi s 3. točko priporočila o postopkih za realizacijo postavk iz resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1974 na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov:

1. Poprečno povečanje cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–marec 1974 v primerjavi z decembrom 1973 znaša 3,2 odstotkov.

2. Podpisniki tistih samoupravnih sporazumov za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so uveljavuli določilo o valorizaciji KOD v svojih samoupravnih sporazumih, lahko povečajo skupni znesek kalkulativnih osebnih dohodkov (obrazec KOD-št. 012 Oznake za mehanografijo – stolpec 8) največ za 3,2 odstotkov.

3. Podpisniki samoupravnih sporazumov, ki so letos uveljavili samoupravni sporazum po zakonu o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje donodka in za delitev sredstev za osebne dohodke (Uradni list SRS, št. 26-234/73), ne smejo uporabljati pri izračunu dogovorjenih sredstev za osebne dohodke odstotek povečanja iz druge točke od dneva, ko uporabljajo novi samoupravni sporazum.

Ljubljana, 12. aprila 1974

KOMISIJA ZA PRESOJO SKLADNOSTI SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV SRS

AKCIJA 26.000 STANOVANJ V DVEH LETIH

Dolgotrajen pomen kratkoročno zastavljenega cilja

Čeprav ne bi dogradili vseh 26.000 stanovanj, bi akcija uspe- če bi z njo uspeli bolje povezati in organizirati gradbeno op- rativo in premostiti razkorak med tempom zbiranja sredstev njihovim izkoriščanjem

Podatki o gradnji stanovanj na Slovenskem kažejo, da je lani, v prvem letu delovanja novega sistema stanovanjskega gospodarstva, tempo gradnje stanovanj v primerjavi z letom poprej narastel. Vendarle pa zaradi številnih objektivnih in tudi subjektivnih težav pri gradnji stanovanj – posebej še pri gradnji stanovanj za delavce – zaostajamo za zastavljenimi načrti in da tudi vseh lani zbranih sredstev zaradi omenjenih vzrokov nismo uspeli v celoti izkoristiti. Očitno torej je: če bomo hoteli v celoti uresničiti dolgoročno zamišljeno gradnjo stanovanj, po kateri naj bi v desetih letih nadomestili za naše razmere ogromen primanjkljaj 100 tisoč stanovanj, bo treba primanjkljaj novozgrajenih stanovanj iz prvega (lanskega) leta dolgoročnega razvojnega obdobja stanovanjskega gospodarstva nadomestiti v naslednjih letih. Zaradi izrednega naraščanja cen v gradnji stanovanj bi bilo glede na še neporabljena lanska sredstva treba tempo gradnje stanovanj čimprej povečati.

Sekretariat CK ZKS in predsedstvo republiškega sveta ZSS sta se odločila, da bosta poskusila premostiti težave novega sistema stanovanjskega gospodarstva pri gradnji stanovanj z dveletno akcijo. „26.000 stanovanj,“ kot se ta akcija imenuje, za njeno uresničitev je bil pravkar storjen prvi korak ustanovitev iniciativnega odbora,“ pravkar zveni sicer kot parola. Po svoji vsebinski zasnovi pa je akcija za dograditev 26.000 stanovanj v letošnjem in prihodnjem letu predvsem spodbuda za vse dejavnike v gradnji stanovanj, da vložе v uresničevanje načrta kar največ svojih sil, in hkrati priložnost, da sproti popravljamo napake in nepravilnosti, ki so se pokazale v prvem letu delovanja novega sistema stanovanjskega gospodarstva in pri operativnem delu.

Čeprav je bilo lani opravljeno veliko dela prav na področju samoupravnega izpopolnjevanja sistema stanovanjskega gospodarstva, je na tem področju, še zlasti pa pri organizaciji gradnje stanovanj ostalo še veliko nedorečenega. Najbolj pravzaprav zaostajamo za predvidevanji prav na področju operativnega dela. Tu še nismo uspeli dovolj učinkovito povezati in organizirati gradbene operative, nismo uspeli odstraniti vseh virov monopolizma, ki še vedno, čeprav oslablje- močno zavirajo napredovanje po no- poteh.

Lani smo v Sloveniji dogradili bl- 10.000 družbenih in zasebnih stanov- 29.000 pa jih je ostalo v različnih fa- gradnje. Ostalo pa nam je tudi 870 m- jonov dinarjev sredstev, namenjenih stanovanjsko gradnjo. V letošnjem l- bo zbranih iz vseh virov za gradnjo s- novanj blizu 3 milijarde dinarjev, s terimi bi lahko, po nekaterih virih, zg- dili 12.000 stanovanj.

Načrt akcije 26.000 stanovanj pre- videva v letošnjem letu dograditev 12.0- stanovanj, v prihodnjem pa 14.000. takšnem, glede na organiziranost gr- bene operative in druge možnosti zelo n- petem programu akcije, se je pravzapr- pojavilo vprašanje, ali je akcija le p- lična parola, ali pa je lahko kaj več.

Ob tem pa se je tudi izkazalo, da n- vsezadnje številka 26.000 stanovanj, po vsej sili osrednja naloga. Nič hude- navsezadnje ne bo, če v dveh letih bomo dogradili ravno vseh 26.000 st- novanj. Tudi z nekoliko manjšim st- vilom bomo lahko zadovoljni in bo str- teška naloga akcije opravljena, če bom- ob tem uspeli povezati in organizira- gradbeno operativo tako, da bo sposob- hitreje in predvsem po primernih cen- graditi stanovanja, če bomo uspeli vklj- čiti v uresničevanje akcije vse dejavni- na področju gradnje stanovanj.

Zato ni utemeljena bojazen nekateri- da bi lahko že v letošnjem letu akcija d- živela neuspeh in izzvenela kot parola saj očitno letos po dosedanji orga- ziranosti dejavnikov v gradnji stanova- nismo sposobni zgraditi predvide- 12.000 stanovanj, pri čemer je proble- zlasti Ljubljana. Resda se uspeh neke- prizadevanja meri po sadovih, v naše- primeru po številu dograjenih stanova- Če pa bomo uspeli v „akciji 26.000 st- novanj“ odpraviti dosedanje napake nepravilnosti v sistemu gradnje stanova- premostiti razkorak med zelo uspeš- akcijo za zbiranje sredstev za gradnjo st- novanj in med izkoriščanjem teh sre- stev, bo pravzaprav naloga akcije opra- ljena. Prizadevanja za doseganje takšn- ciljev se bodo obrestovala tudi po izte- dveletne akcije.

R.

Vzdržati je treba – toda kako?

Idrijski rudarji v precepu svetovnih cen in jugoslovanskih pogojev gospodarjenja

Prepuščeni predvsem sami sebi

Preden povemo, kako so idrijski rudarji organizirali svoje sile in prizadevanja, da bi se izkopali iz težav, oziroma kakšno pomoč pričakujejo tudi od širše družbene skupnosti, je treba opozoriti še na nekaj dejstev.

Po svetu je v navadi, da zaradi močnih cikličnih valovanj cen mnoge manj rentabilne rudnike enostavno zaprejo, vnovič pa aktivirajo takrat, ko cene spet začnejo naraščati proti točki, ko se lastnikom proizvodnja zazdi dovolj donosna.

Pri nas si česa podobnega ne moremo in najbrž tudi ne smemo privoščiti. Če namreč pustimo vnemar vse drugo in upoštevamo samo stroške ponovnega aktiviranja rudnika, v katerem kopljejo zelo siromašno rudo, idrijski rudnik pa, žal, sodi mednje, lahko ugotovimo, da bi to bilo povezano z zelo visokimi stroški, ki jih še zdaleč ne bi moglo pokriti kasnejše konjukturno, vendar kratko obdobje cen živega srebra.

Razen tega je idrijski rudnik naš edini proizvajalec živega srebra. Tudi to je eden izmed vzrokov, da rudnika, ki proizvaja strateško blago, ne bomo zaprli vse dotlej, dokler bo sploh še kaj upanja, da bo dajal to dragocenno surovino.

S tem, kar smo pravkar zapisali, pa smo v bistvu že zadeli v jedro problema. Preprosto povedano, gre za to, da bi v naši družbi najbrž že kdaj morali izoblikovati mehanizem, ki bi omogočal, da edini domači proizvajalec določene vrste in celo strateškega blaga ne bi bil prisiljen svojega proizvoda prodajati prav za vsako ceno, samo da se nekako preživi. S primernim sistemom kreditiranja ali kakorkoli bi veljalo tovrstnim kolektivom, ki jih niti ni dosti, omogočiti, da bi proizvajali za zalogo takrat, ko bi bile svetovne cene izrazito neugodne. Na vse tovrstne predloge in pobude pa so idrijski rudarji vselej dobili in še dobivajo odgovor, da v našem sistemu tak način kreditiranja ni možen!

Prav gotovo je nekaj podobnega laže reči kot pa prenašati posledice na lastnih plečih! Razmere so namreč take, da je jugoslovanski trg veliko premajhen, da bi absorbiral živo srebro, ki ga pridobivajo v Idriji. Zato mora že dolga leta, najsi bodo prodajni pogoji dobri ali slabi, na svetovnem trgu prodati kar 90 % svoje proizvodnje. Prodati za vsako ceno manjši del ali pa malodane skoraj vso proizvodnjo, še zdaleč ni eno in isto. Torej – kaj in kako?

Povedati je treba, da se rudnik živega srebra v Idriji za razliko od drugih rudnikov barvnih kovin, ki iščejo ali pa so že našli rešitev pod okriljem močnejših predelovalnih podjetij, zaradi specifične proizvodnje nima s kom integrirati in je tudi to eden izmed vzrokov za iskanje samosvojih, razmeram, v katerih živi in dela, najbolj primernih rešitev.

Glede tega pa je značilno dvoje. Najprej to, da rudnik v „dobrih“ časih sorazmerno zelo veliko, kakšnih 10 % ostanka dohodka, vlaga v rudarsko raziskovalna dela, v mejah možnosti pa se modernizira, izboljšuje delovne razmere in gradi stanovanja za svoje delavce. Ker je v takih časih še vedno kaj „ostalo“, je s temi sredstvi posredno ali neposredno podpiral razvoj drugih gospodarskih organizacij v idrijski občini. Te so po svoji gospodarski moči že prerasle rudnik živega srebra, ki je bil še pred dobrim desetletjem edini pomembnejši nosilec gospodarskega razvoja.

S te strani gledano je rudniški kolektiv dobro gospodaril z dohodkom, kadar ga je ustvarjal sorazmerno dovolj ali pa tudi malo več. Vendar pa „nova“ podjetja zaradi lažjih delovnih razmer in manjše odvisnosti od gibanj na svetovnem trgu, s tem pa tudi stalnejše višine osebnih dohodkov, zlasti v „slabih“ časih za rudarje, postajajo zelo vabljiva za prenekaterega člana delovne skupnosti rudniškega kolektiva. Kot rečeno je bil pridno skrbel, kadar je le mogel, za stanovanjsko gradnjo. Nikoli pa ni bilo dovolj denarja, da bi gradil samska in druga stanovanja, poskrbel tudi za urejeno družbeno prehrano, da bi po tej poti postal zanimiv za delovce od drugod, kajti v ožjem okolju si vsak za delo sposoben moški lahko poišče in tudi najde drugo, lažje in bolje nagrajeno delo.

Poudariti je treba, da jedro kolektiva kljub težavam vendarle vztraja. Ne gre samo za tistih 800 članov in upokojenih rudarjev, ki jim je rudnik priskrbel stanovanje, temveč še za mnoge druge, ki so se z dušo in srcem zapisali svojemu kolektivu. Razvoj dogodkov pa je vseeno tak, da se kolektiv stara, da je v njem vse več invalidov, obenem pa poprečno število zaposlenih zlasti tudi upada. Ker je dotok mladih delavcev zelo majhen, je torej vsak dan manj za delo polno sposobnih sodelavcev. V konjukturnih obdobjih to sicer še ne nesejo, v slabih časih, kakršni so zdaj, pa veliko teže. Teže tudi zaradi tega, ker v želji po napredku vsi do vrsti postajajo občutljivi in neučakani, obenem pa tudi malodušni, saj vidijo, da je izpolnitev želja in nagrad odvisna pravzaprav samo od drugih, tistih, ki krojijo njihovo usodo na borzi v New Yorku, in tistih, ki doma določajo pogoje gospodarjenja. Občutek nemoči, da bi karkoli spremenili, pa se še poglablja ob spoznanju, da pozivi na pomoč širše družbene skupnosti vedno znova izzvene v prazno. To pa je tista stran in značilnost iz dela in življenja idrijskih rudarjev, zaradi katere je kolektiv tudi prepričan, da je v dobrem in slabem prepuščen skoraj izključno sebi in lastnim zmožnostim.

Kot kaplje v morje

Po besedah Jakoba Martinija, predsednika rudniškega odbora osnovne sindikalne organizacije, so razmere v kolektivu precej napete. Razen pogojev gospodarjenja, ki so storili svoje, so temu krivi tudi nekateri notranji spodrsljaji. Tako so se morda vse preveč dolgo pogovarjali o tem, kako poenotiti delovanje političnih organizacij v kolektivu, zaradi česar je prihajalo do večtirnosti pri delu. Kot zdaj kaže, je ta problem urejen. Ker pa so hkrati s pripravami na ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela – v rudniku bodo imeli dve in še skupnost skupnih služb – na splošno že predelili tudi novo makro organizacijo podjetja, se zdaj lahko bolj posvečajo tudi „mikro“ problemom. Dva med njimi izrazito izstopata: problematika informiranja in novo ovrednotenje delovnih mest, s tem pa tudi drugačna delitev osebnih dohodkov.

Neskladja v delitvi, ki se izražajo zlasti pri vrednotenju dela jamskih in „zunanjih“ delavcev, pomenijo zelo velik problem tudi po mnenju vodje kadrovsko-socialne službe Marjana Beričiča, sicer dolgoletnega sindikalnega aktivista. Vendar pa je Marjan Beričič prepričan, da tudi v primeru, če do „zadnje kaplje“ postrgajo notranje rezerve in naravnost idealno uredijo notranje in samoupravne odnose, to ne bo zaleglo, če ne bodo sledili tudi nekateri družbeni ukrepi, ki so bodisi že najavljeni, ali pa se rudniški kolektiv še vedno zaman zavzema, da bi bili sprejeti. Veliko bi pomagalo že to, če bi po najkrajšem postopku rešili problem beneficiranja delovne dobe jamskih delavcev in če bi družba nasploh drugače obravnavala problematiko preventivnega zdravljenja oziroma okrevanja, ki so ga rudarji, zlasti pa idrijski, zaradi narave dela potrebni veliko bolj kot kdorkoli.

„Nasploh drugače“ po Beričičevem mnenju pomeni, da bi morali biti izdatki za ti dve vrsti pravic, če tako rečemo, razporejeni po načelu solidarnosti med vse zavarovance, ne pa da bremenijo predvsem kolektiv, ki zaposluje ljudi, ki so potrebni preventivnega oddiha, oziroma bi jim morali njihovo delovno dobo šteti s povečanjem. Če bi stvari urejali na ta način, bi idrijski rudarji verjeli, da družbena skupnost začenja na ustreznejši način vrednostiti pomen rudarstva in v njem zaposlenih delavcev.

Ozračje se izboljšuje, toda sila počasi . . .

Slovenski rudniki barvnih kovin in nekovin so s posebno študijo, izdelano na začetku letošnjega leta, poslali pa so jo tudi že pristojnim republiškim organom, dokazali, da rudniki iz tekočega dohodka ne morejo vlagati v perspektivni razvoj, to je v raziskovanje lastne surovinske osnove.

Inženir Ivan Podobnik, direktor idrijskega rudnika, je v zvezi s tem dejal, da so rudniki že pred časom opozorili pristojne organe, naj bi po zgledu SR Srbije in pokrajine Kosovo tudi Slovenija pretežni del nekdanjega državnega kapitala namenila za raziskave rudnega bogastva. Tudi to bi pomenilo, da ima družba v praksi ustreznejši odnos do bazične industrije in do tistih raziskav, ki naj bi odprle pot do večjih količin domačih surovin. Odločitev o usodi državnega kapitala pa še ni bila sprejeta in tudi nič ne kaže, da bo takšna, za kakršno se zavzemajo rudarji.

„Res pa je, da se splošni družbeni, hočem reči slovenski odnos do problematike rudarstva spreminja, čeprav vse preveč počasi. Tako smo pri skladu Borisa Kidriča in pri Ljubljanski banki dobili dva kredita za raziskovalna dela pod pogoji, ki so za naše razmere zelo ugodni. Nočem nikogar kritizirati, toda to je, razen lani v skromnem znesku priznanega jamskega dodatka – za zdaj vse, v čemer je najširša družbena skupnost na tak ali drugačen način že prisluhnila zahtevam rudarjev. Vse drugo pristojni organi še kar naprej rešujejo,“ je še poudaril inženir Podobnik.

Brez odgovora pa so ostale še naslednje zahteve, ki so jih podpisali idrijski rudarji:

Zahteva po spremembi uvoznega režima za živo srebro. Zdaj je uvoz popolnoma liberaliziran, kar je že pripeljalo do tega, da smo živo srebro uvažali brez vsake potrebe v času, ko idrijski rudnik sam ni vedel, kam bi z njim!

– Zahteva, naj bi specifičnim rudnikom povečali izvozno premijo vsaj na tisto raven, ki je priznana izvoznikom ferolegur. Po enoletnem dogovarjanju o povečanju stopnje za 3 %, kar ni bilo sprejeto, je nastal komromisni predlog o 2-odstotnem povišanju, o čemer pa se postopek medrepubliškega dogovarjanja seveda začenja znova in ni mogoče reči, kdaj in kako se bo končal.

– Zahteva, naj bi bili ob tako kritičnih razmerah, kot so zdaj, specifični rudniki razbremenjeni dejatev, ki jih predpisuje republika, ali jih določajo republiške interesne skupnosti. Če pa že ni možna popolna oprostitev, naj bi vsaj zmanjšali stopnje prispevka na dohodek TOZD, dodatne prispevne stopnje za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delavcev in prispevke posameznim interesnim skupnostim.

Odkrito povedano

Morda bo kdo rekel, da idrijški rudarji veliko zahtevajo, da niso razumni, da nasploh pretiravajo, da njihove zahteve ne bi bile tolikšne, če bi že kdaj poprej kaj več storili – za red v lastni hiši. Nekaj resnice prav gotovo je tudi v takih trditvah. Vendar pa je treba, če naj bomo povsem odkriti, opozoriti tudi na drugo stran medalje, na tisto stran, ki kaže, da je najožja skupnost, mislimo na idrijsko občinsko skupščino in tamkajšnje interesne skupnosti, v sedanjem kritičnem obdobju že pomagala rudarskemu kolektivu praktično z vsemi sredstvi in načini, o katerih odloča sama. Najbrž ni treba utemeljevati, zakaj je to storila; čeprav rudnik ni samo idrijski, temveč je splošno slovenski in jugoslovanski, saj je edini te vrste pri nas in zato njegova problematika prav gotovo predstavlja najširši družbeni problem, in se je torej treba pogovoriti, kako ga rešiti.

Navsezadnje pa gre še za tole: če bi med ukrepe za pospeševanje proizvodnje v bazični industriji, o katerih govorimo, da sodijo med prioritetne, uvrstili tudi tistega, ki bi dovoljeval kreditiranje proizvodnje specifičnih in strateških surovin na zalogo, bi bili problemi idrijskih rudarjev neprimerno manjši. Svoj dohodek bi namreč ustvarjali predvsem v časih konjukture in bi bil, gledano računsko, v obdobju zaključenega ciklusa vsako leto za skoraj polovico večji od sedanjega. Ko so idrijski rudarji prvič prišli na dan s tem predlogom, so tistemu, ki bi jim bil pripravljen kreditirati proizvodnjo na zalogo, obljubili poleg normalnih obresti tudi do polovice razlike pri več ustvarjenem dohodku. Ni odveč opozoriti, da bi v takem primeru „doma“ ostalo vsako leto tudi tistih nekaj milijonov dolarjev, ki jih rudnik „izvozi“ ob sedanjih nizkih cenah, da bi laže preživel samega sebe.

Res je, da je bil ta idrijski predlog prvič izrečen v časih, ko smo šele začeli razmišljati o novih ustavnih določilih in da tedaj nemara zares ni bilo pogojev, da bi ga tudi uresničili. Zanimivo pa bi bilo izvedeti, kaj je tisto, kar zdaj preprečuje uresničitev pobude, ki bi bila, najbolj na kratko povedano, koristna za najširšo skupnost. Idrijski rudarji sami na to vprašanje, žal, ne morejo odgovoriti. Bo to storil kdo drug?

M. GOVEKAR

Živo srebro, ki ga pri nas kopljemo v Idriji, sodi med tiste strateške proizvode, katerih ceno določata ponudba in povpraševanje na svetovnem trgu, osredotočena na borzi v New Yorku.

Dolgoletne izkušnje kažejo, da je cena živega srebra podvržena močnim cikličnim valovanjem, ki se pojavljajo na vsakih osem do dvanajst let. V »najboljših« časih je živo srebro vredno tri do štirikrat toliko, kot dobe zanj proizvajalci v »najslabših« časih.

Zdaj se cene živega srebra gibljejo po spodnjem delu krivulje. Obdobje depresiej se je začelo leta 1970. Steklenica živega srebra s 33,46 kilograma te plemenite kovine, takšna je namreč merska enota, je takrat v poprečju veljala 500 dolarjev. Vse do aprila predlani je cena vztrajno padala in nazadnje dosegla samo 150 dolarjev za steklenico. Odtlej cena živega srebra zlagoma spet narašča in se je v februarju letos dvignila na 280 dolarjev. Miniti pa bo moralo vsaj še poldrugo leto, da bi se cena pomaknila v zgornji del krivulje, na približno 400 dolarjev za steklenico, kar je pri sedanjih družbeno-ekonomskih odnosih minimalni pogoj za normalno delo in življenje idrijskih rudarjev.

S tem pa smo že povedali, da kolektiv Rudnika živega srebra v Idriji trenutno preživlja zelo hude čase, da dela in ustvarja v skrajno nenormalnih razmerah, da v precepu svetovnih cen in domačih pogojev gospodarjenja bije boj za gol obstanek.

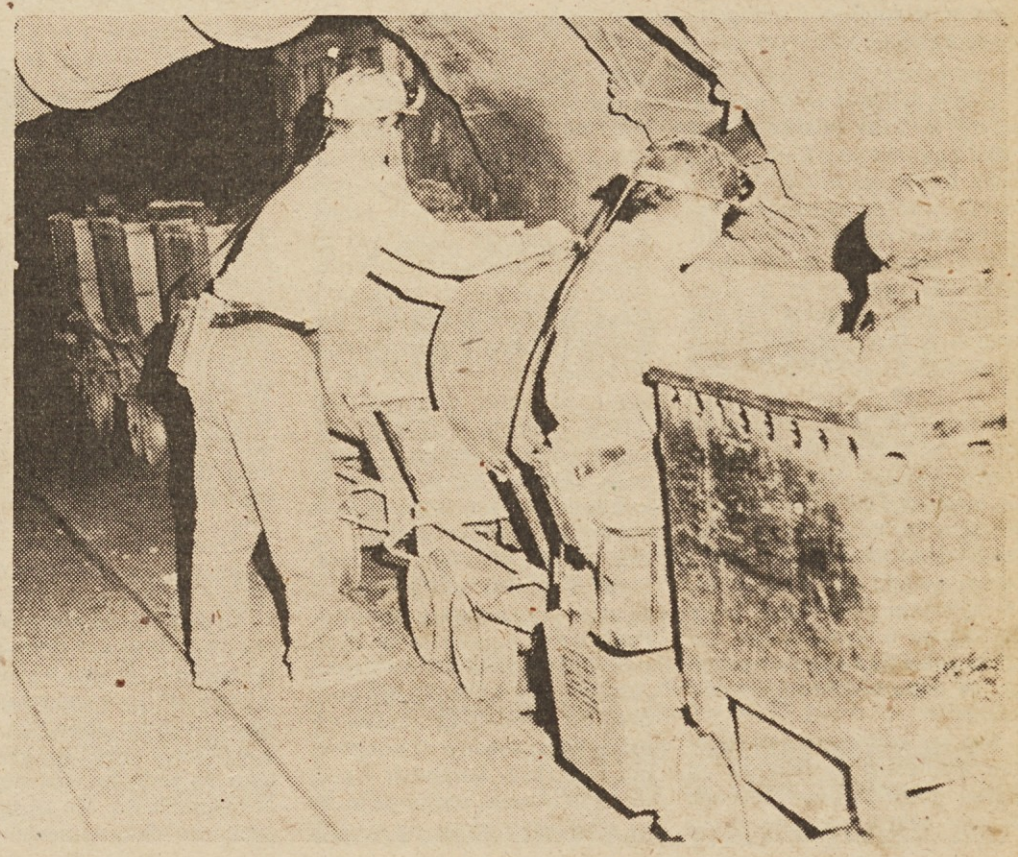

brest · pohištvo

NA LINIJI 323-554

CELJE

V četrtek so se sešli na zadnji seji v sedanjem sestavu člani medobčinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Celje. Poslej bo namreč delovala medobčinska organizacija na regionalni ravni za osem celjskih občin. Celjani so se odločili, da bodo imeli tri konference, in sicer za vzgojo in izobraževanje, konferenc za zdravstvo in socialno varstvo in konferenco za upravo in pravosodje ter družbenopolitične dejavnosti. Sindikati za področje kulture ter bank in zavarovalstva naj bi se na medobčinski ravni povezali samo toliko, kolikor bo potrebno za usklajevanje dela, kajti vse te institucije so v Celju in zavoljo tega medobčinskih konferenc ne bi bilo treba institucionalizirati.

Na četrtkovi plenarni seji medobčinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki je bila razširjena z delegati osnovih organizacij tega sindikata, so ocenili predloge občinskih družbenih dogovorov o osnovah programiranja nalog in o oblikovanju sredstev za skupno in splošno porabo v letu 1974. Ponovno so osvetlili politične naloge sindikata pri sprejemanju samoupravnih sporazumov o programih in združevanju sredstev za njihovo uresničevanje. Prav sedaj, ko je akcija v zaključni fazi, je treba, da sindikati še povečajo svojo aktivnost, da bodo samoupravni sporazumi podpisani pravočasno.

Reorganizacija sindikatov na celjskem področju je končana. Ob informaciji o doseženih rezultatih je predsednik medobčinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Igor Ponikvar, ki je sejo vodil, poudaril, da so razprave o novi sindikalni organiziranosti dale veliko pobud, da pa je še vedno precej nalog, ki jih bo treba rešiti, da bi sindikalna organiziranost na novih osnovah resnično zaživela.

–ar

PO ZAČRTANI POTI

Celjski sindikati med prvimi pri uveljavljanju ustavnih dopolnil in nove, na delegatskih razmerjih zasnovane organiziranosti

Celjski sindikati so imeli v torek svoj XI. redni letni občni zbor. Bil pa je hkrati tudi prvi, na katerem se je v celoti odrazila nova, na delegatskih razmerjih zasnovana organiziranost sindikatov v tej občini. Med številnimi gosti, ki so tudi prisostvovali temu občnemu zboru, so delegati še posebej prisrčno pozdravili predsednika RS ZSS inž. Janeza Barboriča, generalnega sekretarja Jožeta Globačnika in predstavnike občinskih sindikalnih svetov pobratenih mest Doboja, Siska in Čuprije.

Za razliko od marsikaterega drugega občinskega sindikalnega vodstva, ki je sicer poudarjalo potrebo po načrtnem delu pri uresničevanju vsakokratnih akcijskih in drugih programov za različna področja sindikalnega delovanja, praksa celjskih sindikatov kaže, da so z vso resnostjo tudi uresničevali vse tisto, o čemer so se dogovorili in zapisali v svoje programe. Predvsem takemu pristopu in metodi v načinu delovanja, oprtem na timsko delo, velja pripisati – tako je bilo poudarjeno na občnem zboru – da je bilo Celje med prvimi, ki so kaj več kot samo formalno uveljavili ustavna določila, nakazali možne načine delovanja organov samoupravnega delavskega nadzora, resno začeli z gradnjo solidarnostnih stanovanj za delavce, marsikaj dosegli na področju integracijskih procesov, svoje delovanje pa v osnovi „postavili" na delegatska razmerja.

Lahko bi zapisali še marsikaj, prenekatero nalogo, ki so jo celjski sindikati dobro zastavili v minuli mandatni dobi, čeprav morda še ni povsem izpolnjena. Vendar naj bo naštevanja dovolj. Bolj kot vse drugo je namreč zanimiva ocena opravljenega dela. „Nadaljevati ga je treba po že začeti poti," je bilo v zvezi s tem večkrat poudarjeno v razpravi.

Če so se celjski sindikati že v preteklosti prizadevali za kar najbolj dosledno uveljavljanje ustavnih dopolnil, za hiter potek stanovanjske gradnje, za dejansko odločilno vlogo in vpliv delovnih ljudi na vseh področjih, to torej z drugimi besedami pomeni, da so se zavzemali tudi za kar najboljše delovne in življenjske razmere prebivalstva, še zlasti pa delavcev. Če naj bi v prihodnje nadaljevali s prizadevanji za hitrejši splošni družben-napredek, je rezultat v marsičem, če že ne odločilno, odvisen tako od pristopa k delu kot od očredelitve cilja, ki bi ga radi dosegli.

Za celjskimi sindikati je, denimo, uspešno opravljena javna razprava o financiranju splošne in skupne porabe. Med to razpravo so se prvič kot enakopravni partnerji srečali neposredni proizvajalci, ki ustvarjajo dohodek, s predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti ter njihovimi programi za delo, brez katerih tudi ni splošnega družbenega napredka. V teh razgovorih in ob tako zasnovanih razpravah, ki so ugodno odjeknile med delovnimi ljudmi, se je pokazalo marsikaj. Predsednik Ivan Kramer je v zvezi s tem dejal:

„Želimo si marsikaj. Če naj bodo tudi izpolnjene naše želje in pričakovanja, od otroškega varstva, do urejenega šolstva, zdravstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, oddiha in rekreacije, mora vsak pri sebi razčistiti določene poglede. Ne moremo se več deliti na dva dela, na tistega, ki ustvarja dohodek, in na tistega, ki ga troši. Nasprotno: vsi, ki živimo v celjski občini, moramo ravnati kot pripadniki velike organizacije združenega dela in dejavnosti, ki služijo zadovoljevanju naših skupnih potreb, obravnavati tako, kot v delovnih organizacijah obravnavamo skupne službe. V praksi temu še ni povsod tako. Preveč se zapiramo vase, preveč smo se individualizirali tako v zasebnem življenju kot v odnosih med delovnimi organizacijami, med gospodarstvom in med družbenimi dejavnostmi. Ena najvažnejših nalog sindikata in vseh subjektivnih sil je prav gotovo, da posvečamo neprimerno več pozornosti tem medsebojnim odnosom. Akcija za gradnjo turistično-rekreacijskega centra, s katero zdaj začenjamo, je druga največja akcija po uvedbi samoprispevka, ko smo na osnovi dobro premišljenega programa za gradnjo objektov družbenega standarda poenotili prizadevanje in dokazali, da smo zmožni nekaj tudi narediti, če se o stvareh sporazumevamo in nazadnje tudi dogovorimo . . ."

-mG

PREK ZADNJIH OVIR

Predsedstvo republiške sindikalne konference za cestno gospodarstvo o ustanavljanju samoupravnih interesnih skupnosti na področju prometa in zvez

Glavna ugotovitev predsedstva republiške sindikalne konference za cestno gospodarstvo je bila, da smo v Sloveniji v glavnem že končali s pripravami za ustanavljanje temeljnih samoupravnih skupnosti na področju cestnega gospodarstva. Akcijo s tem v zvezi je ta mesec končal tudi RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije, zdaj pa čaka vse dejavnike v slovenskem cestnem gospodarstvu še izdelava predlogov samoupravnih sporazumov o formiranju temeljnih samoupravnih skupnosti.

Doslej so prišli najdlje železničarji in luški delavci. Železniško gospodarstvo Ljubljana in Luka Koper sta namreč že pripravila predlog samoupravnega sporazuma o oblikovanju samostojne samoupravne interesne skupnosti, medtem ko se je pri delavcih v cestnem gospodarstvu in transportu delo precej zavleklo, največ zaradi zakona o javnih cestah, ki je bil praktično že pred sprejetjem, vendar je republiška skupščina njegov sprejem odložila za nekaj mesecev. Delavci v sindikatu prometa in zvez oziroma slovenski sindikati so namreč pred časom sprožili ustavni spor, ker po njihovem prepričanju predlog zakona o javnih cestah, kakršen je bil dan v javno razpravo, ne ustreza določilom nove ustave.

Vse to po mnenju predsedstva sindikalne konference za cestno gospodarstvo Slovenije ne sme ovirati prizadevanj pri ustanavljanju samoupravnih interesnih skupnosti na vseh ravneh, od republiške, medobčinskih do občinskih. Vrsto dilem pri ustanavljanju interesnih skupnosti naj bi razrešil razgovor za „okroglo mizo", ki ga namerava predsedstvo konference organizirati še ta mesec z vsemi prizadetimi delavci v slovenskem cestnem gospodarstvu in transportu. Že danes pa je jasno, da bomo dobili na področju prometa in zvez več samoupravnih interesnih skupnosti. Razen železničarjev in luških delavcev se pogovarjajo s porabniki svojih storitev za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti tudi poštarji in delavci v cestnem transportu. Predsedstvo republiške sindikalne konference za cestno gospodarstvo pa je na zadnji seji podprlo tudi dosedanje prizadevanje za ustanavljanje samoupravnih interesnih skupnosti v prometu in zvezah, sodilo pa je, da ni nobenega razloga, da se ne bi zavoljo nujno potrebne delitve dela povezovali med seboj železnica, cestni transport in letalski promet kakor tudi izvajalci in porabniki storitev v cestnem gospodarstvu in transportu.

–iv

TEŽAV SMO SAMI ŠE NAJBOLJ KRIVI!

Sektor za samoupravljanje RS ZSS je pred kratkim pripravil posvet o vprašanjih ekonomsko-finančnih odnosov ter obračuna poslovnih rezultatov TOZD oziroma OZD ob periodičnih in zaključnih računih.

Zakaj je bil potreben tak posvet?

V nekaterih delovnih organizacijah opozarjajo na težave z obratnimi sredstvi in na obseg družbenih obveznosti, če so organizirani v več temeljnih organizacijah združenega dela. To še posebej velja v primerih, kjer gre za visoko stopnjo interne finančne realizacije v poslovanju med TOZD. V bilanci sredstev ob periodičnih in zaključnih računih za posamezne TOZD je namreč potrebno prikazati celotno aktivo in pasivo ter medsebojno pokritje sredstev. Različni načini in oblike finančnega poslovanja med TOZD, predvsem pa odločitev o skupnih ali o ločenih žiro računih, pogojujejo tudi povečanje obsega potrebnih obratnih sredstev. Zaradi tega se začasno lahko tudi povečajo družbene obveznosti organizacije združenega dela v celoti.

Zaradi takih vprašanj in problemov so se ponekod že pojavili pomisleki, ali je organiziranost v TOZD sploh koristna za delavce, če pa to lahko povzroči zvišanje stroškov poslovanja in povečevanje družbenih obveznosti!?

Pri razreševanju teh zadev so v praksi bolj ali manj osamljeni, čeprav so odprta vprašanja zahtevna in izjemno pomembna pri uveljavljanju samoupravljanja oziroma pri razvoju ekonomskih odnosov med TOZD na osnovi novih ustavnih določil.

Zaradi vsega tega je nujen ustrezen strokovni pristop k tej problematiki, ki bi delavcem v TOZD zagotavljal jasna izhodišča za odločitve in hkrati nakazoval tudi možne variantne rešitve.

Na posvetu je bilo poudarjeno, da organiziranost delovne organizacije v večje število TOZD, predvsem glede medsebojnega finančnega poslovanja in upoštevaje obseg interne realizacije med njimi v nobenem primeru in sama zase ne bi smela povzročati dodatne potrebe po obratnih sredstvih, povečevati družbenih obveznosti ali kako drugače povečevati stroške poslovanja. To bi namreč po eni strani delovalo zaviralno pri razvoju samoupravljanja.

Po drugi strani pa bi nekontrolirano povečevalo potrebna obratna sredstva in s tem tudi inflacijo. Končno gre še za to, da bi bila na ta način ustvarjena možnost za nadaljnje odtujevanje sredstev iz gospodarstva, to pa predvsem zaradi povečanega obsega kreditiranja za isti obseg proizvodnje z vsemi posledicami kreditno monetarne politike, ki ureja obseg kreditov in denarne mase.

„ŠIBKE TOČKE", KI POVZROČAJO TEŽAVE

Nerazviti ekonomsko finančni odnosi med TOZD, v zvezi s tem pa slabe ali nedorečene rešitve v samoupravnih sporazumih, statutih in drugih samoupravnih aktih, so lahko temeljni vzrok za take pojave. Predvsem nedosledno izvedeno združevanje dela in sredstev TOZD med seboj na osnovi programiranega razvoja, neizdelani sistemi skupnega vrednotenja uspehov vloženega dela po enotnih kriterijih, slabosti v načelih vzajemnosti, solidarnosti in skupnega tveganja, so glavne točke samoupravnih sporazumov, zaradi katerih v TOZD in OZD prihaja do opisanih težav.

Temeljne organizacije združenega dela v številnih primerih med seboj zaračunavajo s[illegible]ške, vštevši osebne dohodke in predvideno a[illegible]mulacijo. Na osnovi tega izdelujejo bilance delitev sredstev. To še posebej velja za prim[illegible] kjer dnevne tržne cene predstavljajo osn[illegible] medsebojnih ekonomskih odnosov. Če je s[illegible]nja tako dosežene interne realizacije visoka, [illegible] teh primerih in sorazmerno s stopnjo realiza[illegible] lahko pojavijo fiktivni dohodki, ki še niso d[illegible]ženi na trgu. S tem pa se seveda poveča potr[illegible] po dodatnih obratnih sredstvih z vsemi že o[illegible]njenimi negativnimi posledicami.

TOZD s samoupravnimi sporazumi večino[illegible] še niso objektivizirale osnove za medsebo[illegible] vrednotenje rezultatov dela. To velja tako [illegible] materialne stroške kot za obračun vredn[illegible] osebnih dohodkov. Zaradi tega ali tudi name[illegible] tega se pogosto in nekritično poslužujejo trž[illegible] ali kako drugače dogovorjenih cen. Taka [illegible] merja lahko že sama zase in ne glede na me[illegible] in rezultate dela delavcev vsake TOZD pora[illegible] izmaličene dohodkovne odnose med TOZD. [illegible] pa v končni posledici povzroča zavestno ali [illegible] zavestno odtujevanje rezultatov dela, ustva[illegible]nih v temeljnih organizacijah združenega d[illegible]

Cene med TOZD so torej eden temeljnih p[illegible]blemov za razvijanje samoupravnih odno[illegible] Kjer so ti odnosi slabo urejeni, lahko vnašaj[illegible] odnose med TOZD tržno stihijo in s tem ne[illegible]stane konflikne razmere v samopuravne odn[illegible] skratka pogoje za samoupravne spore. Za n[illegible]ščanje potreb po obratnih sredstvih in po[illegible]čevanje družbenih obveznosti torej lahko re[illegible]mo, da so očiten odraz takih slabosti.

Zaradi vplivov inflacije, preko neusklaje[illegible] osebnih dohodkov in investicijske pora[illegible] mimo odgovornosti za razširjeno reproduk[illegible] pa poenostavljeni dohodkovni odnosi [illegible] TOZD končno lahko omogočajo tudi nesm[illegible]trno porabo dohodka, kar je vzrok več za č[illegible] prejšnjo razrešitev tovrstnih problemov pov[illegible]tam, kjer se pojavljajo.

NE MIMO USTAVNIH DOLOČIL!

Odprtih vprašanj ni možno reševati mi[illegible] ustavnih določil. Uveljaviti je treba plans[illegible] tržna razmerja in s tem obvladovati tržno s[illegible]hijo. Za dohodkovne odnose med TOZD usta[illegible] določa kot osnovo skupno zagotavljanje in en[illegible]kopravno delitev rezultatov vloženega minule[illegible] in živega dela s skupnim rizikom. Vse to še p[illegible]sebej velja takrat, ko se lahko vrednost pro[illegible]vodnje posamezne TOZD izraža le znotraj d[illegible]lovne organizacije in se zato skupaj vrednoti [illegible] trgu.

Za nadaljnje proučevanje in razreševanje p[illegible]rečih vprašanj je bila v sektorju za samoupr[illegible]ljanje pri RS ZSS že ustanovljena posebna d[illegible]lovna skupina. Njena naloga je, da čimprej izd[illegible]la študijo, s katero naj ugotovi, kaj vse je tre[illegible] dopolnjevati v samopuravnih sporazumih ozir[illegible]ma v družbenoekonomskih odnosih m[illegible] TOZD. Prav tako pa mora ugotoviti tudi mor[illegible] bitne pomanjkljivosti veljavnih predpisov [illegible] predlagati potrebne spremembe ali dopolnitv[illegible]

Ne glede na spoznanja in predloge te delov[illegible] skupine pa je seveda potrebno, da v organiz[illegible]cijah združenega dela zaradi različnih pogoj[illegible] takoj začno iskati primerne rešitve. S tem bi [illegible]le olajšali delo tej delovni skupini, temveč [illegible] koristili predvsem sami sebi pri razreševanju n[illegible]stalih težav, ki so zaradi zahtevnosti rešitev v[illegible]činoma tudi povsem razumljive. Zato sektor [illegible] samoupravljanje pri RS ZSS še posebej poziva [illegible] sodelovanju vse organizacije združenega dela [illegible] TOZD.

inž. IVAN KUKOVE[illegible]

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Javil sem se na razglas za točno določeno delovno mesto in bil nanj tudi sprejet, o čemer mi je bila izdana pismena odločba. Obenem mi je bilo določeno poskusno delo v trajanju enega meseca. Ker pa je šlo za novo delovno mesto in se v času moje poskusne dobe delo na njem iz objektivnih razlogov sploh še ni začelo, sem v tem času opravljal povsem druga dela, ki nimajo zveze z mojo kvalifikacijo niti z nalogami na delovnem mestu, na katerega sem bil sprejet. Kljub temu torej, da sploh nisem opravljal svojega dela, mi je bila izdana pred iztekom poskusne dobe odločba o prenehanju dela, češ da nisem uspešno opravil poskusnega dela. Zanima me, ali lahko delovna organizacija ocenjuje v poskusni dobi katerokoli delo ali le tisto delo, za katerega je bil delavec sprejet. Ali bi bil spor v takšnem primeru umesten.

B. R. – LJUBLJANA

ODGOVOR:

Za razliko od prejšnjih predpisov, zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu poskusnega dela posebej ne opredeljuje. S tem seveda ni rečeno, da ga izključuje in je torej možno, da ga organizacije združenega dela v samoupravnih sporazumih izrecno določijo. V tem primeru morajo ta pojem točneje opredeliti, omejiti to delo v trajanju ali v konkretnih nalogah, prav tako pa tudi določiti organe za spremljanje takšnega dela, način ocenjevanja itd. Že iz samega izraza in pojma očitno sledi, da je poskusno delo namenjeno preizkusu delavca za delo, ki ga bo v bodoče opravljal, ne pa za vsako ali katerokoli delo. Preizkušajo torej delavčeva strokovnost pa tudi druge delovne sposobnosti, [illegible] čemer je logično, da le v mejah njegovega dela in delovnega mes[illegible] Če ste bili iz objektivnih razlogov prisiljeni opravljati najrazlične[illegible] druga dela, ker se delo na vašem novoustanovljenem še ni mo[illegible] začeti, menimo, da niste mogli pokazati svojih sposobnosti za de[illegible] na katerega ste se javili in bili sprejeti. Zato negativna ocena, [illegible] vam je bila izdana, ni odraz neuspešno prestane poskušnje in jo [illegible] po našem mnenju lahko uspešno izpodbijati. Pri tem se lah[illegible] sklicujete prav na to, da vas dejansko za delo, ki vam je namenje[illegible] sploh niso preizkusili in ocena ni objektivna. Najbolj primerna [illegible] bila rešitev v sporazumno podaljšani preizkusni dobi, če so [illegible] obstajale objektivne okoliščine, da niste mogli začeti z delom [illegible] ustreznem delovnem mestu, sicer pa bi vam svetovali zahtevek [illegible] varstvo pred organi organizacije združenega dela in tudi tožbo, [illegible] bi v slednjem ne uspeli.

M. LIPUŽ[illegible]

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

ODLOČNA BESEDA

Na VII. kongresu ZKS so delegati in gostje kongresa izrazili zaskrbljenost zaradi negotovega položaja slovenskih narodnostnih skupnosti v sosednjih državah, hkrati z obžalovanjem zaostrenih odnosov med SFRJ in Italijo, ki jih je zakrivila italijanska vlada. Znano je, da Slovenci v Italiji še vedno ne uživajo nekaterih osnovnih narodnostnih pravic. Za današnji čas je zlasti nesprejemljivo dejstvo, da zanikajo obstoj Beneških Slovencev v Videmski pokrajini. Po dvajsetih letih tudi v Avstriji še vedno niso uresničene jasne določbe državne pogodbe glede pravic Slovencev na Koroškem in Štajerskem ter Hrvatov na Gradiščanskem. Uveljavitev teh pravic poskušajo povezovati predvsem z zahtevo po številčnem ugotavljanju manjšine. Takšne zahteve pa so bile vedno sestavni del raznarodovalne politike in sredstvo pritiska na manjšine.

VII. kongres ZKS je sklenil, da se bo ZKS kot vodilna sila delavskega razreda, ki se je vedno zavedala svoje odgovornosti pri reševanju slovenskega narodnostnega vprašanja, tudi v prihodnje zavzemala za razvijanje vsestranskih stikov matičnega naroda s slovenskimi narodnostnimi skupnostmi v zamejstvu in za podporo njihovemu boju za narodnostni obstoj, za pravice in nemoten razvoj. Hkrati s tem sklepom pa je VII. kongres pozval slovenske komuniste, naj v duhu internacionalistične politike Zveze komunistov Jugoslavije dosledno uveljavljajo ustavna določila o enakopravnem položaju italijanske in madžarske narodnostne skupnosti v Sloveniji, s katerimi so jim zagotavljeni svobodna uporaba njihovega jezika, razvoj nacionalne kulture ter druge pravice.

V zvezi s pretenzijami italijanske vlade po nekdanji „coni B“, ki jih je izrazila v posebni noti, pa je VII. kongres ZKS opozoril, da nota ruši dobre odnose med Italijo in Jugoslavijo, hkrati pa učinkuje tudi kot udarec prizadevanjem za utrditev miru in varnosti v Evropi, ker napada eno osnovnih načel, na katerih temelji evropska varnost, to je, spoštovanje teritorialne celovitosti in nedotakljivosti meja. Taka politika pomeni izzivanje demokratičnih sil v Italiji ter odpira vrata fašističnim elementom, ki v zadnjem času vedno bolj dvigajo glavo.

VII. kongres ZK Slovenije se je torej odločno pridružil globoki ogorčenosti delovnih ljudi Slovenije in vse Jugoslavije zaradi izzivanja na naši meji. Po oceni kongresa odločen odgovor naših ljudi dokazuje, da so narodi in narodnosti Jugoslavije pripravljeni z vsemi silami braniti svojo socialistično in neuvrščeno domovino in da so špekulacije na račun njene bodočnosti jalove. VII. kongres ZKS pa je hkrati s takšno oceno izrazil prepričanje, da bodo tudi italijanski delavci in demokratične sile v Italiji znali pravilno oceniti svoj interes do sodelovanja z Jugoslavijo in se postaviti po robu tistim reakcionarnim silam, ki s svojim delovanjem in ustvarjanjem napetosti ogrožajo sodelovanje, medsebojno zaupanje, mir ter varnost v tem delu sveta.

V. O.

ZR NEMČIJA

Nove pridobitve

Delavci zahodnonemške kovinsko-predelovalne industrije v glavnem uveljavili svoje zahteve

Po treh tednih se je ob izteku marca končala stavka kovinarjev v Bremnu in Bremerhavnu. Udeležilo se je je kakih 56.000 delavcev iz nekaj manj kot 70 podjetij.

S to tritedensko prekinitvijo dela so kovinarski delavci iz tarifnega območja Unterweser dosegli, da se jim bodo zaslužki zvišali za skupno 14,85 %, pri čemer bodo 12,25 % zvišanja dobili v obliki plač oziroma zaslužkov ter 2,6 % v obliki zvišanega dodatka za dopuste. Posamič se bodo zaslužki v obdobju januar-marec zvišali za 11 %, od aprila do junija za 12 % ter v času od julija do decembra za 13 %. To stopnjevanje bo delodajalcem omogočilo, da bodo do delavcev izpolnili obveznosti iz celotne pogodbe. Dodatek za letni oddih se bo zvišal za 20 % oziroma na 50 % mesečne plače, oddih sam pa podaljšal za 2 dni. Starejšim od 30 let so sindikati izposlovali „vstop“ v šesti teden letnega oddiha, delavcem, starejšim kot 55 let, z najmanj petletno neprekinjeno zaposlitvijo v istem podjetju pa starostno zavarovanje v višino 100-odstotne plače. Tej kategoriji delavcev lahko podjetniki odpovedo delovno razmerje le v izjemnih, posebej utemeljenih primerih. Predstavnik nemške sindikalne zveze je takšno ureditev označil kot vzorec za vsa nadaljnja tarifna pogajanja.

Na tarifnih pogajanjih je sindikat IG Metall zahteval linearno zvišanje zaslužkov delavcev za 18 %, kot navajajo njegovi predstavniki, je z nedavno končano stavko dosegel najmanj 80 % izpolnitev prvotnih zahtev.

Vse kaže, da bodo delavci kovinsko-predelovalne industrije iz tarifnih območij Hamburg, Schleswig-Holstein in zahodnega dela spodnje Saške nadaljevali pogajanja v skladu z dosežki kolegov iz Bremna. S tem bo končana „runda“ pogajanj za približno 4,2 milijona zaposlenih v zahodnonemški kovinarski industriji. V Porenju pa so se razživela pogajanja v kemični industriji; sindikati zahtevajo linearno zvišanje delavskih zaslužkov za 15 %.

Delodajalci ocenjujejo stroške zvišanja zaslužkov delavcev v kovinsko-predelovalni industriji po doseženi tarifni pogodbi na skupno 15 milijard DM. Njihova računica pri tem temelji na predvidevanju, da se bodo letos ob pričakovanem porastu produktivnosti skupni stroški v kovinsko-predelovalni industriji zvišali za 4 do 5 %.

V javnih službah bodo stroški zaradi zvišanih zaslužkov delavcev in nameščencev, ki so stavkali le krajši čas, letos porazdeljeni med zvezno vlado, železnico, zvezno pošto in posamezne dežele. Od skupno 15,15 milijarde DM dodatnih stroškov naj bi šlo v breme zveze 2,56 milijarde, v breme železnice 1,64 milijarde, zvezne pošte 1,47 milijarde, dežel 5,53 milijarde in občin 3,95 milijarde DM.

N. Ž.

Intenzivnejše sodelovanje s Tanzanijo

Vladni delegaciji Jugoslavije in Tanzanije ste se pred dnevi dogovorili o povečanju gospodarskega sodelovanja na vseh področjih. Poseben protokol, ki sta ga podpisali, predvideva povečanje vrednosti blagovne izmenjave kakor tudi razširitev njene strukture. Protokol določa med drugim sodelovanje jugoslovanskih podjetij pri gradnji cementarn, tovarn usnja, predilnice in drugih industrijskih objektov. Proučili bodo tudi možnosti za ustanovitev mešanega gradbenega podjetja in skupnega inštituta za projektiranje.

Tudi avstrijska plačilna bilanca je po nekajletni uravnovešenosti in znatnih deviznih presežkih zaznamovala lani občuten primanjkljaj. V javni statistiki je avstrijska narodna banka ocenila znižanje deviznih rezerv za približno 7,45 milijarde šilingov. Ta znesek je za 60 milijonov šilingov višji, kot je znašal avstrijski dotok deviz v vsem obdobju 1970/72. leta. Obenem je to prvi primanjkljaj v avstrijski plačilni bilanci od leta 1955 dalje.

● AVSTRIJA

Zmanjšanje deviznih rezerv

Če pa upoštevamo, da so lani odpadli dohodki od loterije ter da je avstrijska narodna banka zaradi tečajnih razlik zabeležila izgubo v višini skoraj 2,8 milijarde šilingov, znaša primanjkljaj v avstrijski plačilni bilanci dejansko le 4 milijarde šilingov. Ob koncu minulega leta je Avstrija tako razpolagala z deviznimi rezervami, ki so ustrezale triinpolmesečnim uvoznim potrebam.

Znižanje avstrijskih deviznih rezerv si lahko razlagamo s pojemanjem konjunkture na svetovnem in notranjem trgu, z zmanjšanjem turističnega prometa, z monetarnimi spremembami ter z omejevanjem uvoza kapitala, ki ga je uveljavila narodna banka, da bi preprečila prekomeren dotok denarja iz inozemstva.

Uvoz je bil s porastom 13,6 % skoraj enak izvozu, realno pa se je obseg zunanje trgovine v obeh smereh povečal za kakih 9 % do 10 %. Medtem ko je izvoz leta 1971 pokrival 74,8 % uvoza, je stopnja tega pokritja znašala lani 73,8 %. Primanjkljaj v avstrijski trgovinski bilanci pa očitno ne narašča kritično, saj je lani narasel za 13,6 %, medtem ko se je v prejšnjih dveh letih povečal po stopnji 19,5 % in celo 42,1 %.

Kritično se je v zadnjih letih zmanjšal neto dohodek Avstrije iz turizma. Ta je še leta 1971 narastel za 25,3 % in leta 1972 za 15,2 %, lani pa je njegova rast znašala le še 3 %, kar je tudi razlog, da je pokrivanje „lukenj“ v avstrijski trgovinski bilanci z dohodki od neblagovnega prometa nazadovalo od 84 % na 76 %.

nž.

VSAK DAN SKOZI VSE LETO
IMV ADRIA® Caravan
VAM NUDI POCENI DOPUST

Socialni konflikti – glavni vir težav

Z industrijsko strukturo neskladna organiziranost angleških sindikatov ter poudarjeni razredni odnos delodajalcev do delavcev so vzroki, da se mezdna gibanja pogosto končujejo s stavkami

Laburistično manjšinsko vlado, ki je po predčasnih volitvah 28. februarja letos v Veliki Britaniji zamenjala pri krmilu konservativce, čaka nekaj zelo zahtevnih nalog, med njimi zlasti še dokočna pomiritev rudniških delavcev, ki so se tačas spet vrnili na delo, ter preprečitev verižne reakcije, ki jo v gospodarstvu spodbuja zviševanje mezd. Končno pa se bo morala Wilsonova manjšinska vlada lotiti tudi ukrepov za poživitev gospodarstva, pri tem pa paziti, da se stopnja inflacije zaradi tega ne bo še zvišala.

Izidi volitev z glasovi, skoraj enakomerno porazdeljenimi med laburiste in konservativce, laburistom nalagajo še posebno dolžnost, saj bodo morali zanikati z rezultati volitev izraženo dejstvo, da britanski volivci eni kot drugi stranki dejansko odrekajo spodobnost, da bi državo lahko izvlekla iz gospodarske krize, ki traja že nekaj let.

Laburistična stranka je zdaj izpostavljena nevarnosti, da bo – podobno kot vladajoča stranka socialnih demokratov v ZR Nemčiji – doživljala kritiko, če bo popuščala zahtevam delavcem in s tem slabila državni proračun, prav tako pa bo kritizirana, če bo v interesu narodnega gospodarstva – in s tem posredno tudi v interesu delodajalcev – nastopila proti interesom delavcev v možnih drugih socialnih konfliktih, s katerimi bo imela verjetno opraviti.

Wilsonovi vladi pa je treba priznati, da je svoj nastop že v začetku označila z uspehom pri pogajanjih s poprej stavkajočimi rudniškimi delavci, kar ji je vsekakor olajšalo pristop k urejevanju gospodarskih problemov, ki so praviloma vsi dolgoročne narave. Med njimi velja omeniti predvsem na starih strukturah temelječi proizvodni aparat, sočasno delovanje stagnacije in inflacije ter po drugi svetovni vojni nenehno nazadujočo življenjsko raven, ki ima svoje korenine v dokončnem zatonu britanskega imperija in nujnem vračanju britanske ekonomije v evropske gospodarske tokove.

Nobenega dvoma ni, da se Britanci še vedno niso znebili nekakšnega večvrednostnega kompleksa najzmožnejše in najpomembnješe nacije sveta, ki jih odvrača od dogajanj drugod po svetu in jih zaslepljuje z iluzijami, kot da deželi še vedno vlada kraljica Viktorija. Lord Rothschild, nekdanji glavni gospodarski svetovalec Edwarda Heatha, čigar mnenja nekdanji britanski premier zadnje čase ni več kaj prida upošteval, je zaman opozarjal, da bo Velika Britanija zašla v hude težave, če se tega kompleksa ne bo o pravem času in dokončno znebila.

Britanci si, preprosto, ne znajo postaviti diagnoze, zato tudi niso kos zdravljenju te „angleške bolezni“. Na ljubo nekakšni demokraciji, zaljubljeni v konvencionalne strukture, ki jih je tehnični napredek že zdavnaj prerasel, Britanci še niso uvideli, da je zviševanje mezd možno le ob hkratnem naraščanju produktivnosti ter povečani mobilnosti delovne sile, ki pogosto še vedno vztraja na umetno ustvarjenih, stvarnim potrebam že dolgo neustreznih delovnih mestih. Tudi skrajno neustrezna organiziranost sindikatov, ki se ravnajo še vedno po poklicnih tradicijah in ne po panogah ali obratih, je v mnogočem pripomogla k aktualni krizi, saj zavoljo tega njihovi člani izgubljajo svojo funkcijo v proizvodnem procesu in s tem stik z gospodarsko stvarnotjo. Posledica tega so z aktualnimi ekonomskimi procesi (ki poprek pretresajo deželo) docela nepovezana mezdna gibanja, ki tako v najbolj kritičnih razmerah preprečujejo državi, da bi našla čimhitrejši izhod iz aktualnih strukturnih problemov.

Dejstvo je tudi, da večina britanskih delodajalcev ni dovolj zgodaj doumela teh težav ter da je vztrajala pri izrazito razrednih odnosih do delavcev, kar je tako konservativno kot laburistično vlado v minulih letih sililo k odločitvam, ki so bile obremenjene z že preštevilnimi posledicami hudih socialnih konfliktov.

Zato bodo pogajanja med delodajalci in delavskimi sindikati tudi v prihodnje zelo občutljiva točka, od katere bo odvisno, ali bo Veliki Britaniji uspelo razkleniti začarani krog delavskih stavk, inflacijske rasti mezd, pojemajoče konkurenčne sposobnosti v inozemstvu ter nazadujoče kupne moči domačega prebivalstva.

N. Ž.

NA VZPOREDNICAH

Skupna predelava lesa

V Akri je bil podpisan protokol o jugoslovansko ganskih pogovorih. V njem je rečeno, da obstoje obojestranski interesi in možnosti za izboljšanje sodelovanja. Med drugim bomo ustanovili skupno podjetje za izkoriščanje in predelavo lesa v Gani in skupno družbo za proizvodnjo in predelavo paradižnika. Pred 6 leti so namreč zgradili v Gani, ob pomoči Jugoslavije 2 tovarni za predelavo paradižnika, vendar še do danes nista začeli obratovati.

IZVOZ ZDRAVIL

Tovarna zdravil, farmacevtskih in kemičnih proizvodov Zdravlje iz Leskovca je sklenila pogodbo o izvozu preparatov tako imenovane bazne proizvodnje v Nigerijo v vrednosti 10 milijonov dolarjev. V pogodbi je določeno, da bo v okviru dolgoročnega poslovno tehničnega sodelovanja Zdravlje najprej organiziralo prodajo zdravil v tej državi, v drugi fazi pa naj bi v Nigeriji, ob tehnični in drugi pomoči Zdravlja, gradili novo tovarno zdravil.

Državna založba Slovenije

obvešča, da je ob 70-letnici rojstva pesnika Srečka Kosovela izdala

Srečko Kosovel

ZLATI ČOLN

Pesniška zbirka

»Kot vsa umetniška dejanja resničnih ustvarjalcev je tudi Kosovelova pesem premagala čas in postala trajna sestavina našega duhovnega življenja.« (A. Ocvirk)

124 strani, cena: pl. 55 din.

Srečko Kosovel

ZBRANO DELO II.

Druga knjiga Kosovelovega Zbranega dela prinaša Integrale, pesmi v prozi, črtice, dodatek, skratka vsa Kosovelova leposlovna besedila v verzih in prozi, ki doslej še niso bila zbrana; hkrati s prvo knjigo obsega njegovo celotno pesniško izročilo in upošteva vse literarne zvrsti in oblike, v katerih se je ohranilo. Knjiga je izšla kot 109. knjiga zbirke »Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev«.

718 strani, cena: pl. 145 din.

Hkrati založba obvešča, da je prva knjiga Zbranega dela še naprodaj. Knjige dobite v vseh knjigarnah in pri zastopnikih založbe, naročite pa jih lahko na naslov

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

... v jugoslovanskih sindikatih

ZVEZNI ODBORI

KONFERENCA O RAZVOJU KMETIJSTVA

Na prvi konferenci sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, ki je bila te dni v Beogradu, so predstavniki teh panog iz vse države spregovorili o razvoju kmetijstva, živilske in tobačne industrije pa tudi o samoupravnem organiziranju združenega dela. Konferenca je poudarila velik pomen intenzivnejšega vključevanja zasebnega sektorja kmetijstva v proces samoupravnega združevanja dela in sredstev, da bi tako postal sestavni del integralnega združenega dela v naši družbi.

V sklepih konferenc, s katerimi bodo sklicatelji seznanili vse osnovne organizacije in organe tega sindikata, je rečeno, da mora sindikalna organizacija usmeriti svoje delo na vseh ravneh združenega dela k uresničevanju take dinamike rasti, ki bo zadovoljevala potrebe domačega trga, po možnosti pa zagotavljala tudi rentabilen izvoz. Osnovne sindikalne organizacije v vseh temeljnih organizacijah združenega dela agroindustrijskega kompleksa morajo začeti odločno bitko za povečanje produktivnosti dela. Konferenca zlasti zahteva, naj se na trajnejši podlagi uredi sistem razširjene reprodukcije, sistem kreditiranja, politika rezerv itd. ter sprejmejo prožnejši ukrepi v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu. Konferenca sodi, da je za hitrejši razvoj proizvajalnih sil agroindustrijskega kompleksa nujno nadaljevati aktivnost sindikalnih organizacij pri intenziviranju integracijskih procesov ter učinkovitejšem organiziranju združenega dela v vseh fazah reprodukcije. Sindikalne organizacije se morajo zavzemati, da bo o razvoju proizvajalnih zmogljivosti odločalo združeno delo, saj se bomo le tako izognili podvojitvi kapacitet.

Konferenca je zadolžila sindikalne organizacije, da se v združenem delu zavzemajo za močnejšo samoupravno povezavo dela in sredstev ne le znotraj delovnih organizacij, temveč tudi grupacij, predvsem pa med kmetijstvom, predelavo, prometom in financami, saj je prav na tej relaciji veliko neizkoriščenih možnosti.

B. K.

SRBIJA

Šolanje delavcev

Dekani fakultet družboslovnih ved so na sestanku, ki ga je organizirala skupnost univerz Srbije, razpravljali o vpisu delavcev, ki so končali šole za kvalificirane delavce, na univerzah. Da bi tem mladim ljudem omogočili vpis na ustrezne fakultete, so se dogovorili za dopolnilne izpite. Dogovor naj bi veljal tudi za tiste srednješolce, katerih študij ni v skladu z njihovo dosedanjo šolsko izobrazbo. V Srbiji je kakih 40 različnih šol za kvalificirane delavce. Zato so sklenili, naj fakultete same določijo – kot za druge srednje šole – katere od teh šol so primerne za šolanje delavcev, skupno pa naj bi sklepali še o številu dopolnilnih izpitov, ki jih bodo polagali kandidati, ki prihajajo na univerze neposredno iz proizvodnje. Razen tega so se dogovorili, da bodo na fakultetah organizirali tečaje za te kandidate. Finančne obveznosti zanje bodo prevzele izobraževalne skupnosti republike ter pokrajin.

● **BIH**

Skrb za prostor

Izvršni svet Bosne in Hercegovine je sprejel predlog zakona o prostorski ureditvi republike. Z zakonom bodo usklajevali stanovanjske potrebe prebivalcev, delovne in rekreacijske možnosti ter varovanje okolja. Člani IS so proučili tudi osnutek družbenega dogovora o financiranju in pogojih porabe sredstev za pogozdovanje, ki ga bo predpisalo osemdeset zainteresiranih bosansko-hercegovskih občin. V dogovoru je predvidena pogozditev 50.000 hektarov krasa. Polovico sredstev za uresničitev te zamisli bo zagotovila republika, ostanek pa drugi podpisniki sporazuma.

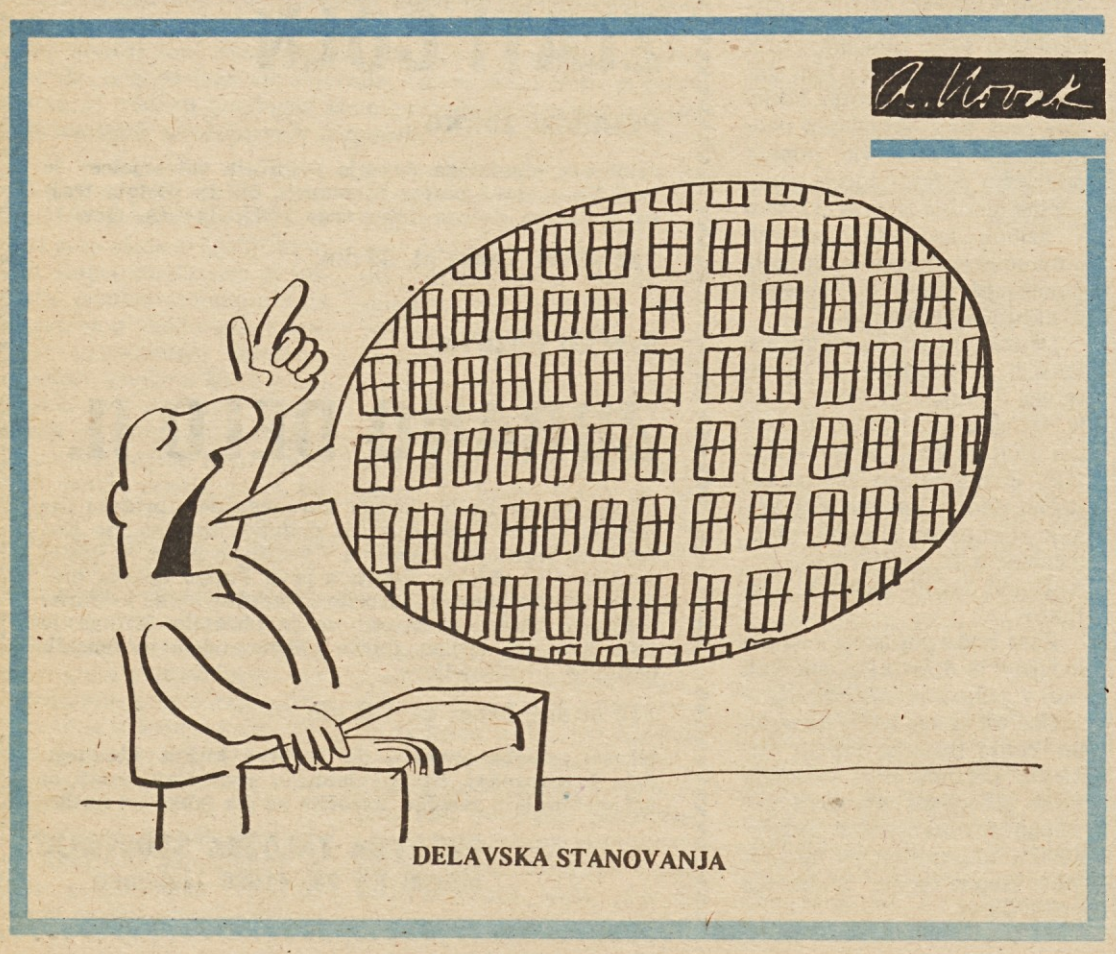

DELAVSKA STANOVANJA

KOLIKOR ZAKONOV, TOLIKO KRITERIJEV

Hkrati s tem, ko povečujemo družbeno veljavo delavskega razreda, smo začeli krepiti vlogo države na vseh področjih in v vseh tistih službah, ki morajo zagotoviti socialistično zakonitost in ustavno varnost občanov in delovnih organizacij ter varstvo družbene lastnine.

To nalogo uspešno uresničujejo že v vseh republikah in ne le v Sloveniji, kjer smo prvi začeli organizirano omejevati socialne razlike med ljudmi. Povsod po državi stopajo na prste ljudem, ki so prišli do premoženja na nepošten ali nezakonit način. Tako so, denimo, v Črni gori, sprejeli 16 republiških zakonov na področjih, ki vplivajo na socialne odnose, hkrati pa kritizirajo uresničevanje zakona o ugotavljanju porekla premoženja občanov, saj so doslej samo v Titogradu in v Cetinju sprejeli sklepe o odvzemu nezakonito pridobljenega premoženja.

Predsedstvo sindikatov Hrvaške je zahtevalo, da je treba osnutek predloga republiškega zakona o ugotavljanju virov premoženja „očistiti" vseh določil, ki po svoji vsebini sodijo ali bi morala soditi v druge zakonske prepise, predvsem v zakon o davkih občanov. V razpravi o ugotavljanju virov premoženja so tudi poudarili, da je potrebno podrobneje razmejiti delo in naloge med občinskimi komisijami za ugotavljanje virov premoženja ter davčnimi in sodnimi organi ter da nereda v davčni politiki ni mogoče zvračati na ramena članov občinskih komisij. Poudarili so tudi, da je natančnost pri izdelavi zakona tembolj potrebna, ker so se že pred njegovim sprejemom pojavile različne špekulacije, denimo govorice, da bo s tem zakonom odvzeto vse premoženje ne glede na to, kako je bilo pridobljeno. Zakon je v resnici naperjen le proti tistim, ki si premoženje pridobivajo nezakonito!

Tudi izvršni svet Kosova je že sprejel osnutek zakona o ugotavljanju virov premoženja. Osnovno načelo zakona je preverjanje lastnine, ki si je občani niso pridobili na osnovi lastnega dela, z dediščino, z darilno pogodbo ali na drug zakonit način. Prevladovalo je mnenje, naj bi lastnino, ki ni pridobljena na zakonit način, odvzeli v prid družbene skupnosti. Po osnutku zakona so pristojni organi za ugotavljanje premoženja občinske ter pokrajinske komisije. Občinska komisija ima pravico, da od občanov zahteva dokaze o izvoru premoženja, če sumi, da lastnine niso pridobili na zakonit način. Preverjali bodo tudi lastnino posojilojemalca oziroma darovalca, če bodo v prijavi občani navedli, da so si jo pridobili s pomočjo posojila ali jo dobili v dar.

V Bosni in Hercegovini so predstavniki občinskih skupščin podpisali družbeni dogovor o usklajevanju davčne politike v republiki. V dogovoru je določeno, da bodo občani obdavčeni za vikende po cenah iz leta 1965 do 1967, in to po naslednjih stopnjah: za 30 kv. m. površine – 1 % od 30 do 60 kv. m – 2 % od 60 do 100 kv. m. površine – 3 %, pri vikendih, ki presegajo površino 100 kv. m, pa bo znašal davek 5 odstotkov vrednosti.

V Vojvodini so sklenili, naj ima družina pravico samo do enega stanovanja oziroma vikenda, če ustreza stanovanjskim razmeram skozi vse leto in če ni manjši od 60 kv. m. uporabne stanovanjske površine. To dejansko pomeni, da bodo lastniki vil in vikendov, večjih od 60 kv. m., morali zapustiti svoje družbeno stanovanje, lastniki manjših vikendov pa bodo lahko ostali v družbenih stanovanjih. Z občinskimi predpisi bodo določili kriterije, kdaj se bodo lastniki družbenih stanovanj morali preseliti v svoje vikende.

Akcija proti nezakonito pridobljeni lastnini je torej dokaj odločna, vendar je med republikami in pokrajinama še vedno premalo usklajena. To velja predvsem za sistem načrtovanja družbenega razvoja, elemente davčnega sistema, urejanje pravno-premoženjskih razmerij in vprašanj, ki so pomembna za varovanje enotnosti jugoslovanskega tržišča, za izenačevanje pogojev gospodarjenja in pravne varnosti občanov. Prav tako bi se morali skupno in pravočasno dogovoriti o poenotenju kriterijev za uresničevanje zakonov in sprejemanje nujnih občinskih odlokov. Počasno in različno ugotavljanje virov premoženja in razveljavljanje stanovanjskih kreditov, ki so bili odobreni pod privilegiranimi pogoji, počastnost pri določanju stanovanjskih standardov in podobno ustvarja zmedo in včasih zbuja dvom o naši vztrajnosti za odpravo socialnih razlik, ki ne temelje na delu. Odločno se moramo zato spoprijeti z vsakim poskusom zaviranja akcije in odstopanja od stališč.

V. B.

HRVAŠKA

KREDIT ZA KMETE

Na Hrvatskem bodo kmalu podpisali samoupravni sporazum med bankami, s pomočjo katerega naj bi zagotovili dopolnilna sredstva za naložbe v individualne kmetije. Kmetje, ki bodo zaprosili za ta sredstva, bodo morali z organizacijami združenega dela oziroma drugimi organizatorji proizvodnega sodelovanja skleniti pogodbo o prodaji določene količine kmetijskih pridelkov za najmanj 3 oziroma 5 let. Kmetje bodo imeli zagotovljeno sodelovanje kmetijskih strokovnjakov. Za živinorejce je pogoj za pridobitev sredstev, da redijo najmanj tri krave oziroma morajo letno za trg vzrediti 10 telet. Poljedelci morajo imeti najmanj 3 hektarje lastne obdelovalne zemlje.

Kredite za proizvodnjo zelenjave pa bodo odobravali pod pogojem, da proizvajalec razpolaga z 0,6 hektara lastne zemlje na kontinentalnem oziroma 0,2 hektara obdelovalne zemlje na obalnem območju. Takšni in podobni pogoji veljajo tudi za druge pridelovalce posameznih kmetijskih kultur.

VSAKEMU KOLEKTIVU POČITNIŠKI DOM.
VSAKEMU DELAVCU POCENI DOPUST!
To ni parola, to je današnja stvarnost.
Vprašajte vaše predstavnike sindikata.
IMV INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Zakaj predraga stanovanja?

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko so bile lani cene stanovanj za 20 % večje kot leta 1972. Najbolj so se stanovanja podražila v Makedoniji – za 40 %, v Vojvodini za 27 %, v BiH za 25 %, najmanj v Sloveniji – za 13 %. Stroški gradnje so se prvič po nekaj letih sorazmerno manj povečali kot prodajne cene stanovanj.

Kam torej odhaja denar, ki ga dajejo kupci za predraga stanovanja?

Lani so se povečali predvsem stroški za urejanje zemljišč za gradnjo, razseljevanje, projektiranje, torej tisti stroški, ki so vključeni v končno ceno stanovanja, katerih višino določajo družbenopolitične skupnosti in neproizvodne organizacije.

TE DNI SO REKLI

VESELIN DJURANOV, predsednik CK ZK Č gore, v referatu na VI. k gresu ZK Črne gore:

Tudi danes, ko poskušajo revanšizma v podobi italija fašistične iredentne ob pod italijanske vlade napadati su nost in ozemeljsko nedota vost SFRJ, so delavci, del ljudje, mladina in borci Č gore skupaj z drugimi na naše države enotni in odloč energični obsodbi grobega skusa kršitve veljavnih spor mov, s katerimi je dokon določena meja med našo dr in sosednjo Italijo. Ta akt i janske vlade je prizadel r udarec dobrim sosedskim o som, ki smo jih gradili d leta, in vsestranskemu sodel nju med državama.

Nedotakljivost sedanjih m nevmešavanje v notranje zad spoštovanje suverenosti in meljske nedotakljivosti, pri vanje in spoštovanje pravic rodnih manjšin – to so teme načela, na katerih sloni m Evropi. Naša država je več pokazala, da je trdno odloč dosledno in do konca se boje za ta načela. To dela tudi z ko se v uradnem stališču itali ske vlade, žal, kažejo ozemel pretenzije do naše države. tovo geslo: „Tujega nočem svojega ne damo!" je gran temelj naše skupne politik odnosih z vsemi državami.

MILKA PLANINC, pred nica CK ZK Hrvaške, uvodni besedi na VII. k gresu ZK Hrvatske:

Birokrati, centralisti, neo nisti napadajo predvsem gram ustave in platforme. sprotniki pritiskajo, da bi p do revizije tega programa, revizije temeljne politike Z nacionalnem vprašanju. T kontrarevolucionarna dejav ki je usmerjena v to, da bi mogočili nadaljevanje revolu narnega boja delavskega raz Če bi zmagala, bi vodila – tako kot nacionalistična, se tistična – v državljansko v Program ZK je dovolj jasen je možna ostra konfrontaci diferenciacija tam, kjer se n protipartijski smeri form opozicijske skupine in frakci temi silami lahko obračun in tudi moramo, in sicer tako ostro, kot smo to sto hrvaškim nacionalizmom. F cionaštvo je treba onemogo ne glede na to, v kakšni po se pojavlja, kajti to partijo dira.

MAHMUT BAKALI, p sednik pokrajinskega ko teja Kosova, na 11. ko renci ZK Kosova:

Stališča ZK o hitrejšem voju Kosova so pomenila pomenijo predvsem obvezno odgovornost nas samih na sovu, zlasti komunistov, d nih ljudi, strokovnih in vodi kadrov, organov, zbornice drugih, da se izredno zavze mo in se maksimalno mobili mo za izkoriščanje proizvod naravnih in drugih notra rezerv, povečujemo s nost . . . Če nam je na Ko liberalizem minulega obd kjerkoli povzročil škodo, p je to naš lastni liberalizem proizvodnih nalog, ki se je k v neodgovornem odnosu do in do sredstev za delo, v delovni disciplini, v neupra nem izostajanju z dela, v manjkanju občutka odgo nosti pri delavcih, strokovnj in vodilnih ljudeh, organiza ZK in sindikata, organih s upravljanja in vseh drugih d nikih za proizvodne naloge Kritično in samokritično o navanje problematike razvo pokrajini izraža našo težnjo bi se še hitreje razvijali, d bilo življenje še bogatejše svojo kritičnostjo si prizad mo, da bi svoje nezadovolj spremenili v mobilizacijo, produktivnim delom in ustva nostjo popeljemo našo pokra iz zaostalosti.

PODOBE NAŠEGA ČASA

– Naj vendar nekdo zapre okno! reče jezno Tone Tron, ki vodi strokovno skupino za izdelavo statuta. – Ob takšnem hrupu ni mogoče delati!

Kompresorji v resnici precej divje razbijajo cestni tlak in trgajo živce.

– Potem bo pa spet slab zrak in zakajeno, reče mož, ki sedi najbliže odprtemu oknu.

– Zapri in pika! reče še bolj jezno Tone Tron. In mož, ki sedi najbliže odprtemu odknu, vstane in zapre okno.

– Hvala! zabrunda Tone Tron. – Ali ste nas lahko lovili, Francka? Kje smo že obtičali?

– Lahko sem vas lovila, reče zapisnikarica Francka.

– Obstali smo pri vrednotah, reče Štefan, namestnik predsednika komisije, ki pomaga Francki loviti smisel.

– Aha, pri vrednotah, prav! Tule v osnutku piše, da je ena zelo pomembnih vrednot „spoštovanje vsakega dela po načelu, da je vsako delo častno in da so vse vrste dela družbeno potrebne.“ Se strinjate s to vrednoto? Je kdo proti?

– Tudi ljubljansko? vpraša nekdo.

– Prosim, ostanimo resni! zviša glas Tone Tron. Ampak v očeh mu je moč prebrati, da ni hud.

– Vsako že ni častno! zamrmra Matevž.

– Kar povej, katero ni! hitro zagrabi predsednik Tone.

– Nekoristno delo že ni! reče Matevž odločno.

– Pa napišimo: vsako koristno delo, če vsi tako mislite. V bistvu gre pri tem pasusu osnutka statuta za to, tovariši, da se močneje akcentira delo kot čast. Če gre povrh še za koristno delo, toliko bolje, ta formulacija je veliko bolj jasna . . .

Kako počastiti delo..?

– Ampak kriteriji?

– Kakšni kriteriji?

– Kriteriji, katero delo je koristno in katero ni. Kdo bo o tem razsojal!?

– I, po mojem je vsako delo koristno, sicer bi ga naša družba že zdavnaj ukinila, pravi spravljivo Tone Tron. Hkrati pa pomisli: fant, nikar nasedati na skrite čeri!

– Figo je koristno! ugovarja Gorazd iz občinske davčne uprave. – Pa sinekure? Pa tisti, ki so se kdaj opekli ali pa jih je čas povozil in zdaj kot različni svetniki prekladajo papirje po pisarnah? !

Protest Gorazda je očitno napravil močan vtis na komisijo, tako da je Tone Tron prisiljen poseči po zadnjem, zato pa tembolj učinkovitem predlogu:

– Mislim, tovariši, da bi ne bilo napak, če bi kdo izmed nas pogledal malo v Marxa, kako je on te stvari razložil. Ima kdo kakšen drug predlog?

– Najbolje, da se črta! hitro predlaga Polde.

– Kaj, da se črta?

– Stavek, da so vse vrste dela družbeno potrebne . . .

– Kaj pa drugi mislite? Se strinjate?

Omizje molče in naglo prikima.

– In kaj je ostalo, tovarišica Francka?

– Ostalo je „spoštovanje vsakega koristnega dela“, reče Francka. – Naprej sem pa črtala.

– Koristnega niste?

– Ne, ker se niste do kraja izjasnili . . .

– Črtajte, saj smo vendar rekli, da ga ni, ki bi znal povedati, katero delo je koristno in katero ni! In kaj zdaj ostane?

– Ostane le še „spoštovanje vsakega dela“, prebere Francka iz stenograma.

– Pa smo spet tam, kjer smo bili, se zjezi Tone Tron. – V pojem „vsakega“ se nam kaj lahko vrine nekoristno delo. Kaj zdaj?

– Črtajmo „vsakega“! spet predlaga Polde.

– Prav! odloči Tone Tron. – In kaj zdaj ostane?

– „Spoštovanje dela“, prebere Francka iz stenograma.

– Kako zgoščeno in jasno! si prvi da duška Štefan.

– Zakaj zapletati, ko pa je zelo veliko stvari moč povedati tudi na kratko!? pribije Tone.

– A kar je glavno: za ljudi bo ta kratki rek mnogo bolj sprejemljiv kot v naši prvi verziji, reče Matevž.

– Lahko pa bi se izrazili še bolj razumljivo, reče Jernej, ki je ves čas tiho sedel na koncu mize.

– Po mojem ni možno biti bolj jasen! pribije Tone Tron. A če veš kaj boljšega, reci! Mi smo svoje možgane že izcedili . . .

– Delu čast in oblast! predlaga Jernej.

To je pa že ničkolikokrat zapisano, dragi moj Jernej! se zasmeje Tone Tron, vesel, da novi predlog ne more spodnesti prejšnjega. Nato doda dobrohotno in poučno: – Veš, Jernej, izvirno ni. Naši ljudje pričakujejo svežih idej, ne pa večnega premlevanja enih in istih stvari.

VINKO BLATNIK

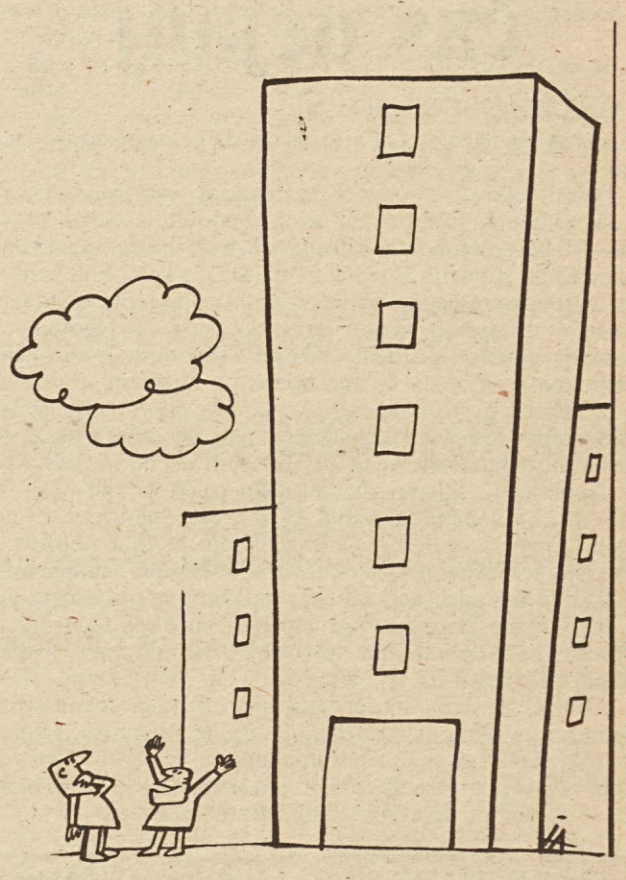

– Kaj potem, če nimamo nobenega hladilnega kamiona . . .?! Glavno je, da imamo najmodernejšo in največjo hladilnico v državi! – I. ANTIČ

Poceni dopust vam bo omogočil vaš kolektiv, ki bo nabavil
POČITNIŠKI DOM NA KOLESIH.
Vprašajte vaše predstavnike sindikata.
ADRIA Caravan
IMV INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

ALPE-ADRIA LETOS TRINAJSTIČ

Na sejmu Alpe-Adria se je letos prvič pojavila tudi Industrija motornih vozil iz Novega mesta in to s celotnim programom turističnih prikolic. Kot največji proizvajalec prikolic v Evropi bo IMV letos izdelal v svojih tovarnah v Novem mestu, Brežicah in v Belgiji preko 35.000 prikolic 11 različnih tipov. Večina proizvodnje bo šla, kot že doslej, v izvoz, največ v Francijo. Letošnje povečanje proizvodnje pa jim narekuje večjo prodajo tudi na domačem tržišču in prav zato so se pojavili tudi na sejmu AA.

Ponovno oživljanje delavskega turizma je spodbudil IMV, da ponudi predvsem delovnim organizacijam svoje prikolice za poletno letovanje na morju. Izračun je pokazal, da stane bivanje 6-članske družine v prikolici Adria caravan 550, ki je ena njihovih največjih, približno 30 dinarjev dnevno. To pa je cena, ki je še posebej za tiste delavce z nizkimi osebnimi dohodki zelo sprejemljiva. To so že spoznala nekatera podjetja, ki nimajo svojih lastnih počitniških domov. Prodaja prikolic se je letos na domačem tržišču povečala kar za petkrat. Še posebej tudi zato, ker jo je mogoče kupiti na 24-mesečni kredit.

V sredo, 10. aprila, so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli mednarodni vzorčni sejem Alpe-Adria, ki je že trinajsti po vrsti. Letos sodeluje 228 razstavljavcev iz 13 držav. Največ so to razstavljavci iz Jugoslavije, Italije in Avstrije. Poleg posameznih proizvajalcev in gospodarskih podjetij, ki razstavljajo kot zastopniki domačih in tujih firm, pa sodeluje letos s kolektivno razstavo dežela Furlanija–Julijska krajina in Gospodarska zbornica avstrijske Koroške.

Sejem Alpe-Adria je odprl predsednik Gospodarske zbornice SRS Andrej Verbič in v svojem pozdravnem nagovoru med drugim povedal: „Čeprav so znana dejstva o nujnosti tesnega in ustreznea gospodarskega sodelovanja med gospodarstvi sosednjih dežel, velja reči, da moramo dosedanje oblike povezovanja pospešiti z novimi oblikami dolgoročnejšega, kvalitetnejšega medsebojnega sodelovanja, ki naj prispeva k boljšim sosedskim odnosom držav in narodov, ki v teh deželah prebivajo. Hkrati se zavedamo, da je to velik prispevek k politiki dobrih odnosov z vsemi drugimi državami. Seveda je treba ob tem pribiti, da le ustrezno sodelovanje na gospodarskem področju ni edino, ki lahko prispeva k dobremu medsebojnemu razumevanju in sodelovanju, ampak, da so za to nujni elementi tudi v siceršnji politiki medsebojnih odnosov.“

Na letošnjem sejmu je predvidena menjava v vrednosti 2,5 milijarde lir za Italijo in 20 milijonov šilingov za Avstrijo. Celotna menjava je doslej v okviru sejemskega sporazuma Alpe-Adria znašala nekaj več kot 25,5 milijarde lir in 195 milijonov šilingov.

Ko je Andrej Verbič govoril o načrtih za nadaljnje povečanje gospodarskih stikov med sosednjimi državami, je tudi poudaril: „Na tem sejmu je veliko naših razstavljavcev – organizacij združenega dela, ki bodo morale z vsemi drugimi zainteresiranimi skrbno proučiti možnost svojega vključevanja v blagovno menjavo med obmejnimi državami, še posebej glede možnostih razvitejših oblik gospodarskega sodelovanja, kot so industrijsko-tehnična kooperacija in skupna vlaganja.“

Predmeti, razstavljeni na letošnjem sejmu AA, so namenjeni predvsem široki potrošnji. Pomemben prostor pa je namenjen razstavi drobnega orodja in manjših obdelovalnih strojev pod skupnim naslovom: „Naredi si sam“. Letos je ta razstava že drugič in je zanjo precejšnje zanimanje še posebej, ker razstavljene predmete tudi prodajajo. Prav ta del razstave, na katerem letos sodelujejo tudi Iskra, Lesnina, Avtotehna, Bosch in drugi, bi lahko s skrbnejšo pripravo in večjo domiselnostjo postal najbolj atraktiven del sejma.

Novost, ki jo letos uvajajo na sejmu, pa je razstava predmetov za lovni in ribolovni turizem v hali B. Poleg opreme so razstavljene tudi vrhunske lovske trofeje naših lovcev, umetniška dela s tematiko o lovu in ribolovu, slike, filmi in diapozitivi s to tematiko. To je poskus, poživiti sejem z novimi oblikami, ki bi pritegnile obiskovalce. Upajmo, da ga bodo v prihodnjem letu realizirali tako, da bo v celoti uspel.

A. A.

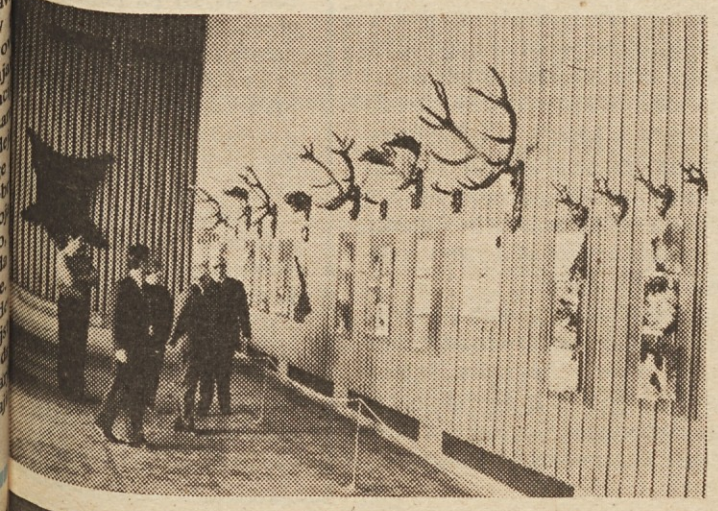

Razstava lovskih trofej, predmetov za lovni in ribolovni turizem privablja v halo B Gospodarskega razstavišča v Ljubljani številne ljubitelje narave in še posebej člane „zelene bratovščine“.

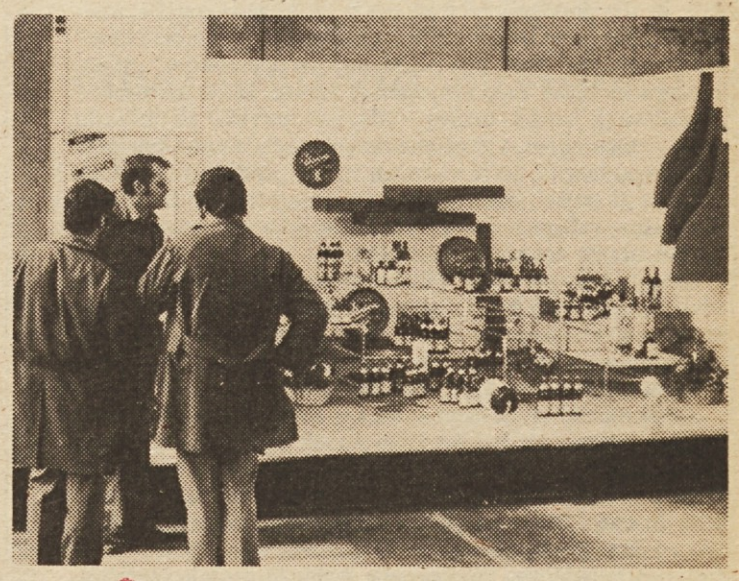

Veletrgovina Mercator sodeluje praviloma vsako leto na šestih sejmih v Jugoslaviji. Med njimi je dvakrat zagrebški velesejem, na katerem imajo tudi svoj paviljon in kateremu dajo največji poudarek. Potem je še Gorenjski sejem, pa Jutro in seveda Alpe-Adria. Na AA sodelujejo kot izvozniki izdelkov ETE Kamnik, Radenske, Dane Mirna in Pivovoarne Union.

Pred nami je čas dejanj

NADALJEVANJE S 1. STRANI

In kakšna naj bo usoda takšnega demokratičnega dogovora?

Takšni dogovori so obvezni za delovanje vseh komunistov, ki jih zadevajo. Prvenstvena naloga bodočih izvršilnih organov ZK bo torej morala biti prav skrb za uresničevanje demokratično sprejetih sklepov in stališč. Če katerikoli komunist – predvsem na vodilnem položaju – ne more in ne želi uresničevati takšnih sklepov ter to celo kaže z odtegovanjem akciji, je moralno prisiljen odstopiti. Organizacija ali organ zveze komunistov sta dolžna sklepati o njegovem članstvu.

Iz ZK naj bi po predlogih iz razprave na VII. kongresu ZKS zlasti dosledno izključevali ljudi, ki zaradi nesamoupravnih, nehumanih in nesocialističnih dejanj in zato, ker ne izpolnjujejo sklepov, zmanjšujejo ugled in vpliv ZK. V načelih in v načinu delovanja ZK je treba zagotoviti, da ne bodo še naprej ostali v organizaciji ljudje, ki kljub opozorilu vztrajajo pri idejno nesprejemljivih stališčih, pri nedopustnih oblikah in metodah dela ali celo pri odkritem opravičevanju in ideološkem zamegljevanju zaprtega, monopolnega dogovarjanja, nedemokratičnih postopkov, osebnih zvez, špekulacij, privilegijev itd.

„Orožje“ za demokratično usklajevanje pogledov in predlogov ter za okrepitev družbenopolitične aktivnosti je torej pri roki. Treba ga je le znati uporabljati, ne pa ob oblastniškem ravnanju posameznikov, ki jim samoupravljanje ni mar, klicati na pomoč državo in administrativne ukrepe.

Po oceni VII. kongresa ZKS se z novo ustavo odpira novo obdobje v razvoju naše družbe. Kot je znano, bodo poslej oblikovale merila o tem, kako ustvarjati družbene dobrine, kako deliti novoustvarjeno vrednost, koliko vlagati v enostavno in koliko v razširjeno reprodukcijo, organizacije združenega dela same – s pomočjo neposrednega samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja, brez dosedanjega pokroviteljstva države. Če bi si država še naprej obdržala vlogo pri presojanju, ali so ti dogovori koristni ali ne, bi si s tem naložila tudi odgovornost za njihov uspeh. Odgovornost za upravičenost in smotrnost dogovorov pa morajo nositi tisti, ki jih sklepajo: delovni ljudje in organizacije združenega dela, ne pa državni uslužbenci – če naj bo odgovornost konkretna in učinkovita.

Z novo ustavo jemlje torej delavski razred skrb za svoje ravnanje in usodo v svoje roke. Nedvomno bo znal vse možnosti za svoj razvoj, ki jih bo dobil z ustavnimi amandmaji, tudi polno izkoristiti. Res pa je tudi, da ga čaka veliko ustvarjalnega dela, v katerem mu je ZK dolžna nuditi vsestransko pomoč.

POLITIKA POPREČIJ DUŠI USTVARJALNOST

VII. kongres ZKS tudi ni pozabil prve reforme, tega „kirurškega posega“, ki naj bi dokončno pozdravil naše gospodarstvo. Vendar so delegati in gostje kongresa v oceni učinkov prve in druge reforme, predlanskih stabilizacijskih in letošnjih protiinflacijskih ukrepov vpletali več otožnih kot veselih besed. Zakaj? Zato, ker smo „gospodarske antibiotike“ na skrivaj začeli zamenjavati z „aspirini“, ki le blažijo bolečine, jih pa ne zdravijo. Tako našemu gospodarstvu največkrat le za kratke trenutke odleže. In vse to traja že skoraj devet let.

Ob rojstvu prve reforme smo se predvsem dogovorili, naj ima odtlej večjo vrednost produktivnejše visoko kvalificirano delo – ki naj ga, razumljivo, družbeno potrdijo ekonomske zakonitosti, ne dekreti in žigi zveznih sekretariatov – na račun podpoprečne in poprečne produktivnosti dela. Reforma je bila potemtakem poslovitev od uravnilovke in poslovnega dremeža, ki smo ga bili vajeni v časih administrativno-planskega gospodarjenja, in jasna odločitev za tržno gospodarstvo z ugodnimi učinki, kot so poslovna konkurenčnost, selektivnost po kakovosti, nagla rast produktivnosti dela, in neprijetnimi posledicami, kot so, denimo, socialna negotovost delovnih ljudi, vključenih v delovne organizacije s podpoprečno produktivnostjo dela, pojavi monopolov, povečanje socialnih razlik med ljudmi itd.

Vse to, kar smo povedali, pa je bila prva in kasnejše reforme le načelno, kajti v praksi smo obstali na pol poti. Zaradi večinskega pritiska poprečno sposobnih in uravnilovske mentalitete, ki se je razrasla v administrativno-planskih časih našega razvoja, se namreč ne odločamo za stečaje tistih podjetij, ki žro presežno delo, namesto da bi ga ustvarjala, marveč jim banke še naprej pridno odobravajo „premostitvene“ kredite. Še več: spet smo priče „hitrim postopkom“ pri najemanju kreditov za gradnjo novih tovarn, ki bo za niihovo odplačevanje jamčila država – zdaj na republiški ali občinski ravni – razumljivo, s centraliziranimi sredstvi sposobnejšega dela gospodarstva, to je na račun visoko produktivnega dela.

Ne le ti pojavi, tudi druga znamenja pričajo, da je naša devetletna reforma (zdaj protiinflacijska ofenziva) kljub optimističnim ocenam v resni krizi.

Zato bi bilo po oceni VII. kongresa ZKS napak, če bi se zdaj, ko smo začeli bolje gospodariti že v vsem jugoslovanskem gospodarskem prostoru, pod pritiskom uravnilovske mentalitete spet odločili za predreformni recept: tisti, ki več ustvarja, naj tudi več da, da bi lahko vsi živeli.

Zakaj napak? Predvsem zato, ker ta odločitev ne vodi do naglega zvišanja življenjske ravni v vseh jugoslovanskih republikah in pokrajinah, saj je takšno zvišanje lahko le rezultat večje produktivnosti dela vseh, ne le nekaterih. Takšna odločitev bi našo družbo pripeljala nazaj, v administrativno-plansko enakopravnost jugoslovanskih narodov in narodnosti, v čase centralističnega izravnavanja razlik in razdeljevanja novoustvarjene vrednosti, skratka, v administrativne čase poprečnosti, gospodarske ekstenzivmosti, poslovne neprizadetosti ter enakosti v revščini.

Naš namen pa je ustvariti materialno in duhovno bogato samoupravno družbo, takšno, ki se bo znala učinkovito upreti vsem notranjim in zunanjim nasprotnikom našega samoupravnega razvoja. Edina pot v takšno družbo pa pelje prek nenehnega povečevanja produktivnosti dela in družbene veljave delavskega razreda.

POBUDA RO SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI ZA SKLENITEV DRUŽBENEGA DOGOVORA O KADROVSKI POLITIKI V SLOVENSKEM ZDRAVSTVU

Skupaj, ne vsak zase!

Izvršni odbor za zdravstvo in socialno varstvo ter predsedstvo RO sindikata delavcev družbenih javnosti Slovenije sta sklenila predlagati republiškemu IS, naj sproži postopek za sklenitev druž nega dogovora o kadrovski politiki v zdravstvu na ravni republike

Pred dnevi je predsedstvo Republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije sprejelo pobudo odbora za zdravstvo in socialno varstvo, s katero naj bi začeli široko akcijo za sklenitev družbenega dogovora o kadrovski politiki v slovenskem zdravstvu. Pobuda, ki prihaja za razliko od prejšnjih, tokrat iz sindikalnih vrst, ni nič novega. Gre za konkretno akcijo sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki ne more in tudi ne sme ostati brez odmeva v javnosti, posebno še zato, ker se v Sloveniji zadnja leta vedno bolj soočamo s kritičnim pomanjkanjem zdravstvenih kadrov. Teh kadrov nam primanjkuje čedalje bolj, resnici na ljubo pa moramo ugotoviti, da z njihovim reševanjem že usodno odlašamo iz leta v leto. Potrdilo tej ugotovitvi smo dobili tudi v pogovoru z dr. SONJO MEJAK, predsednico izvršnega odbora za zdravstvo in socialno varstvo pri RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije.

Naša akcija

● kritično pomanjkanje kadrov v zdravstvu – kolikšno, zakaj, kje?

RAZKORAK JE VEDNO VEČJI

„Do naše pobude je moralo priti,“ nam je dejala dr. Mejakova, „saj smo prišli tako daleč, da bomo morali problematiko kadrov v zdravstvu začeti reševati z družbenim dogovarjanjem. Dosedanja priporočila, reševanje teh vprašanj na vseh ravneh, so ostala brez uspeha, zdaj pa vidimo, da bomo morali stvari postaviti bolj zavzeto in resneje kot pred leti. Družbeno dogovarjanje je za vse nas, ki delamo v zdravstvu, edina rešitev, da z leti v Sloveniji naposled zmanjšamo pomanjkanje kadrov na najmanjšo možno mero. Na to nas, ob vrsti dejstev, opozarja že razkorak med zdravstvenimi kadri, zaposlenimi v centrih in tistimi s podeželja in v bolnišnicah, ki je vsako leto večji. To pa velja tako za zdravnike, kot za medicinske sestre. Pri tem bi želela opozoriti na zelo slab odziv na razpisana delovna mesta v zdravstvenih zavodih v odročnih krajih. Nanje se ne javljajo, kar je že praksa, niti zdravniki niti sestre. Vemo pa, da imajo po veljavnih samoupravnih sporazumih zagotovljene daleč boljše materialne pogoje za svoje delo v primerjavi s kadri, ki delajo v mestih. Kot vse kaže, tudi ta stimulacija ne pomaga . .,.“

KADRI, KADRI IN SPET KADRI!

Informacija o kadrovski problematiki v zdravstvu, ki jo je pripravil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, opozarja na kritično pomanjkanje kadrov v osnovni zdravstveni službi, zdravnikov v specialističnih službah in medicinskih sester v bolnišnicah.

„Že pred dobrim letom nam je v Sloveniji primanjkovalo po najnižjih kadrovskih normativih v osnovni zdravstveni službi 266 zdravnikov, 599 medicinskih sester, 113 zobnih terapevtov, 72 zobnih tehnikov in 61 zobozdravstvenih asistentk, v specialistični službi 260 zdravnikov in 100 medicinskih sester ter v bolnišnicah kar 1838 medicinskih sester. Ob zadnjem podatku se lahko zgrozimo. Osupnemo, če pomislimo, kako naj ustrežemo bolnikom, ki so med zdravljenjem v bolnišnicah potrebni posebne nege. Ali se bomo morali sprijazniti s tem, da bodo za take bolnike v bodoče skrbeli priučeni kadri? To bi bilo nedopustno,“ je nadaljevala dr. Mejakova.

Posebno boleče je torej pomanjkanje srednjega medicinskega kadra. Z našo sobesednico smo razumljivo ostali pri tem vprašanju.

„Medicinskih sester, preprosto povedano, v zdravstvu ni. Ko končajo šolanje se razbežijo na vse kraje in konce. Bežijo nam v tujino, zaposlujejo se v vrtcih, skratka, dobimo jih povsod, samo ne v zdravstvu. Zakaj? Precej je razlogov, zakaj sestre odklanjajo službo v zdravstvenih domovih in bolnišnicah. Naj omenim samo nekatere med njimi: preobramenjenost na delovnem mestu, nočno delo ter delo ob nedeljah in praznikih, pa neurejeno otroško varstvo, neustrezni osebni dohodki, ne nazadnje pa tudi pomanjkanje sredstev za stanovanjsko gradnjo. Zato se ne moremo čuditi, da medicinske sestre zaradi boljših delovnih in drugih pogojev iščejo zaposlitev povsod drugod, samo ne v zdravstvu.“

AKCIJA, KI MORA USPETI

Ker je omenjena kadrovska problematika značilna za celotno zdravstveno službo v Sloveniji, je RO sindikata delavcev v družbenih dejavnostih sk predlagati izvršnemu svetu sproži postopek za sklen družbenega odgovora o kad ski politiki na ravni repub

„Zavedati se moramo,“ dejala dr. Mejakova, „da gr tem za izredno pomem družbenopolitično akcijo, začenjamo v sindikatih. Z d benim dogovarjanjem žel zagotoviti takšno kadrovsko litiko, s katero bi že v najb prihodnosti odpravili sed kritično pomanjkanje kadr zdravstvu. Brez dvoma pa njim dosegli tudi toliko pot no, mislim ustrezno, distr cijo kadrov glede na pot posameznih služb in obm Tako bi v veliki meri prepr odhajanje zdravstvenih kadr druge službe in stroke, ka danes tako rekoč norma vsakdanji pojav.“

Pred podpisom družbenega dogovora

Sredi februarja je bilo v Velenju ustanovno zasedanje zbora udeležencev družbenega dogovora o uskladitvi meril za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov za območje občine Velenje. Po sprejemu republiškega zakona so začeli na pobudo Zveze sindikatov v Šaleški dolini s pripravo tega sporazuma, ki je prvi območni družbeni dogovor v naši republiki. Z ustanovnim zasedanjem zbora udeležencev so v občini Velenje sklenili prvo fazo akcije, med katero so organizacije združenega dela in delovni ljudje pokazali vso pripravljenost za usklajevanje vseh pravic, ki izvirajo iz dela in delovnega razmerja.

Predlog tega prvega območnega družbenega dogovora v Sloveniji so v zadnjih tednih nekoliko spremenili oziroma dopolnili. Uskladiti ga je bilo treba s stališči iz „Sindikalne liste“ ter dopolniti z nekaterimi najpomembnejšimi nalogami, ki izhajajo iz nedavno tega sprejetega programa srednjeročnega razvoja občine Velenje do leta 1980.

Na Občinskem svetu Zveze sindikatov Velenje računajo, da bodo te dni že poslali dokončni predlog temeljnim organizacijam združeneg adela in drugim in da bo najpozneje prve dni maja že tudi podpisan območni družbeni dogovor o uskladitvi meril za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov za občino Velenje. Podpisali ga bodo predstavniki TOZD, samoupravnih interesnih skupnosti, občinskega sveta Zveze sindikatov in občinske skupščine Velenje. M. L.

Sporazum o združitvi v RŠC Velenje

Te dni so predstavniki 3 temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti skupnih služb podpisali samoupravni sporazum o združitvi v organizacijo združenega dela Rudarski šolski center Velenje.

Temeljne organizacije združenega dela, v katerih je 1.000 delavcev ter 1.500 učencev, dijakov in slušateljev, so se združile zato, da bi zagotovile usmerjanje izobraževanja ter razvijale tudi vnaprej koncept izobraževanja in usposabljanja ob delu za delo. Učenci, dijaki in slušatelji bodo poslej enakopravno odločali o vseh vprašanjih pogojev življenja in dela ter njihovih rezultatov.

Pri povezovanju temeljnih organizacij združenega dela, posebej s področja vzgoje in izobraževanja, so zlasti še zasledovali poglavitno nalogo, to je, da se ustvarijo možnosti za uresnčitev nalog, ki izhajajo iz skupščinske resolucije o razvoju vzgoje in izobraževanja ter iz dokumentov VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije ter predlogov dokumentov za X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

(vš)

330 milijonov za zdravstven varsto

Kakšni bodo pri spevki na Gorenj skem

Skupščina začasne skupnosti zdravstvenega zavarovanja in varstva Kranj je pred dnevi ob ravnavala predlog razde litve republiških obvez nosti med samoupravne interesne skupnosti. Stri njala se je, da prevzame ustrezen del investicijskih stroškov za klinični cen ter in bolnišnici v Mari boru in Novi Gorici te prav tako ustrezen de nekaterih funkcionalnih izdatkov, za kar sodijo n Gorenjskem, da bodo morali dati skupaj okro 15 milijonov dinarjev.

Člani skupščine pa so odložili sklepanje o pri spevkih za onkološki in štitut, medicinsko fakul teto in bolnišnico Koper, za katere obveznosti še niso bile povsem precizi rane. Počakali bodo na izdelavo mreže bolnišnic v naši republiki s pregle dom potreb zanje. Menili pa so, da bo v tem pro gramu potrebno enako vredno upoštevati tudi potrebe gorenjskih bol nišnic, saj bi bilo težko terjati od Gorenjske, d bi sama skrbela za inve sticije v svojih bolnišni cah, hkrati pa pomagala graditi bolnišnice regio nalnega pomena drugje

Dodatne obveznosti s precej pripomogle, da b potrebno na Gorenjske zagotoviti za zdravstven varstvo nad 330 milijo nov dinarjev, kar je za 7 milijonov več kot lan Stopnjo prispevka iz OD je skupščina povečala o 7 na 8,15 odstotka, iz n sreč pri delu od 1,40 n 1,73 odst., od katastrske ga dohodka kmetov p od 32 na 39 odstotkov

M. S.

KULTURNA AKCIJA

Odstranjevanje ovir na poti k bralcu

V družbeni dogovor o kulturni akciji smo zapisali, da moramo na najrazličnejše načine vzbuditi zanimanje ljudi za dobro knjigo in z domišljeno akcijo odpravljati vse ovire, ki se postavljajo knjigi na poti k čim širšemu krogu bralcev.

Od sklenitve tega družbenega dogovora je preteklo tri leta. Na regionalnih posvetih o kulturni akciji, ki so se zvrstili od lanskega decembra do zadnjih dni letošnjega marca, so ugotavljali, da je dosedanja kulturna akcija nemara največje rezultate doslej pokazala prav na področju knjižničarstva. Še vedno pa je premalo načrtovana kulturna akcija, ki bi z najrazličnejšimi informativnimi pogovori in izobraževalnimi predavanji ob knjigi, literarnimi večeri ali razgovori o knjigah pomagala graditi bralcu njegov spoznavni in etični svet, njegova estetska ter idejna vrednostna merila.

Po zadnjih podatkih imamo vpeljano javno knjižnično službo v 48 občinah, šele v 31 primerih pa lahko govorimo o sodobno urejenih knjižničnih središčih. Doseženi premiki pa so vendarle zelo pomembni. Zlasti tam, kjer se dela lotevajo načrtno in v sodelovanju s krajevnimi in delovnimi skupnostmi.

DELOVNE ORGANIZACIJE KOT KOLEKTIVNI ČLANI KNJIŽNICE

Zamisel, kako utreti knjigi troka pota med delovne ljudi, zanimiva po svoji zasnovi in esničitvi v občini Lenart. am je matična knjižnica edina oklicna kulturna ustanova. ljen delokrog ni le posredova- e dobre knjige, marveč tudi vajanje programov kulturne goje med odraslimi in mla- no. Izvirno v Lenartu je to, da matična knjižnica svojo de- vnost zasnovala v sodelovanju delovnimi organizacijami. De- vni kolektivi so kolektivni lani knjižnice. Iz take pove- ve izvirajo tudi obojestranske edsebojne obveznosti. Skupna krb za to, da bi dobra knjiga rišla med delovne ljudi, je pri- evala, da je posredovanje knji- postalo bolj domiselno, da so rasle nove izposojevalnice jig po krajevnih središčih in matična knjižnica ne posluje eč po zastarelem načelu – tu no, pridite po knjigo!

KULTURNA SAMOINICIATIVA VAŠČANOV – IN NOVE OVIRE!

Tako v občini Postojna kot v bčini Ilirska Bistrica zelo pri- anjkuje prostorov, v katerih matični knjižnici ustanavljali anjše vaške knjižnice. Uspo- itve takih prostorov sta se v ostojni lotili krajevna skup- ost občanov in Zveza kul- rno-prosvetnih organizacij.

V Jelšanah, v vasi občine Ilir- a Bistrica, pa so se podobne aloge lotili kar vaščani sami. V nemarjenem zadružnem omu so uredili dvorano in tudi rostor za vaško knjižnico. daj, ko je delo opravljeno, oče zadruga spet prevzeti dvo- ano, iz prostorov za knjižnico a narediti trgovino. Namesto hvale torej kazen za kulturno moiniciativo vaščanov! In do bo zaščitil resnični kul- rni interes občanov, saj se icer z obnavljanjem prostorov e bi toliko trudili?

V HRASTNIKU VEDNO VEČJI INTERES ZA KNJIGO

Ko so se v Hrastniku leta 971 lotili obnovitve in reorga- izacije knjižnic, se je s tem ačelo zelo pomembno poglavje preobrazbi knjižničarstva v em zasavskem kraju. Temu je amreč v naslednjih dveh letih edil zelo velik premik tako v bsegu knjižnega fonda kot v evilu bralcev. Knjižni fond se od 1972. do 1973. leta pove- al od 3870 knjig na 15.000, evilo obiskovalcev knjižnice a je v istem razdobju naraslo od 1774 na 5870. V Hrastniku menijo, da je tak razvoj knjižničarstva v zadnjih treh letih bil možen tudi zato, ker je načrtnost kulturnega dela omogočal poseben sklad za financiranje kulturnih dejavnosti, ki so ga ustanovili že 1962. leta.

KOČEVSKI SINDIKATI KRIJEJO STROŠKE IZPOSOJEVALNINE

Podobno kot v Tržišču, Domžalah, Celju in še marsikje drugje tudi matična knjižnica v Kočevju skrbi za bralce na podeželju s potujočimi knjižnimi kovčki.

Knjižnica v Kočevju je izredno dobro obiskana. Nemara lahko dober obisk pripišemo temu, da kočevski sindikati krijejo vse stroške izposojevalnine za knjige in da tako delavci dobe v roke knjige brezplačno. Ker pa je knjižnica zelo oddaljena od mestnega središča, razmišljajo o tem, da bi za namene knjižnice in čitalnice preuredili staro avtobusno postajo.

ENI PREHITEVAJO, DRUGI ZAOSTAJAJO

Na Vrhniki je kultura še vedno v ozadju vseh dogajanj, čemur iščejo razlog tudi v bližini Ljubljane, kamor da vrhniška šolska mladina in odrasli ne hodijo le v šolo in na delo, ampak se tu tudi kulturno izživljajo. Vseeno pa so na Vrhniki zabeležili v zadnjem obdobju poseben uspeh prav na področju knjižničarstva: premorejo že eno knjigo na sedem prebivalcev. Vsaj v nečem tudi Vrhničani dohitevajo.

V Šmarju pri Jelšah, kjer sicer ni poklicnih kulturnih ustanov – tudi šE NE matične knjižnice! – pa so z razgibano kulturno akcijo vseeno poskrbeli za urejene vaške knjižnice. Osrednji pobudnik kulturnega življenja je delavska univerza, ki svoje izobraževalne programe uspešno povezuje s kulturnim sodelovanjem.

DOSLEJ NEUSLIŠANA ŽELJA PO POVEZOVANJU

Ali je utemeljen očitek, ki ga je bilo slišati – da je novomeška knjižnica še vedno preveč zaprta za široke množice – v tem sestavku ni mogoče razsojati. Vsekakor pa drži, da je v Črnomlju močno prisotna želja po večjem povezovanju dolenjskih občin tudi v pogledu knjižničarstva. Zamisel je bila, naj bi potujočo knjižnico organizirali v sodelovanju novomeške in črnomaljske matične knjižnice in z delovnimi organizacijami tega območja. Toda želja po sodelovanju in povezovanju doslej ni bila uslišana. Zamisli regionalnega povezovanja si na področji knjižničarstva res šele krčijo prve korake.

DRAGOCENI OBALNI BIBLIOBUS

Na slovenski obali je knjigo približal bralcem prav bibliobus. Njihov avtobus – knjižnica premore 3348 knjig in že dve leti približuje knjigo tudi tistim, ki sicer sami v knjižnico ne bi zahajali. Vsaj ne pogosto, mnogi pa morda nikoli. Bibliobus naj bi v letu 1974 obiskal 74 vasi ob slovenski obali in nudil knjigo približno 22.000 bralcem. Glede na množičnost kulturne akcije, ki jo z bibliobusom lahko opravljajo, ugotavljajo, da je bila ta investicija ena najbolj potrebnih in pomembnih v zadnjih letih.

Sicer pa ljudskim knjižnicam v Kopru, Izoli in Piranu primanjkuje prostorov in strokovnih kadrov. Zlasti pa si prizadevajo, da bi podružnično knjižnico dobila tudi Semedela pri Kopru.

PROGRAM, IZOBLIKOVAN SKUPAJ Z DELOVNIMI ORGANIZACIJAMI

Temeljna kulturna skupnost Nova Gorica je lani prvič ob podpori občinskega sindikalnega sveta načrtovala širok program kulturne akcije za delovne organizacije, predvsem z namenom, da bi s splošnim družbenim razvojem rasla tudi kulturna raven ljudi. Program kulturne akcije za letošnje leto pa je predložila vsem delovnim organizacijam v širši regiji.

Matična knjižnica „France Bevk“ iz Nove Gorice organizira potujočo knjižnico, ki v razdobju 14 dni redno obiskuje delovne organizacije oziroma kraje, kjer delavci stanujejo. Delavci si lahko knjige izposojajo brezplačno. Na ta način je knjižnica že v dveh mesecih pridobila nad 400 novih bralcev. V letošnjem letu načrtujejo obogatitev potujoče knjižnice z 800 novimi knjigami. Sredstva za to bodo prispevali kulturna skupnost, občinski sindikalni svet in zainteresirane delovne organizacije. Večji finančni problem predstavlja nakup bibliobusa, ki naj bi vozil s seboj 3000 do 4000 knjig in bo stal 240.000 din. Denar naj bi zbrali kulturne skupnosti Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmin, Občinski sindikalni svet Nova Gorica in tamkajšnja podružnica Ljubljanske banke, računajo pa seveda tudi na delež Kulturne skupnosti Slovenije.

SONJA GAŠPERŠIČ

BREST POHIŠTVO

PRIPRAVLJENA IZHODIŠČA ZA NOVO ORGANIZIRANOST GLEDALIŠKEGA ŽIVLJENJA V MEŽIŠKI DOLINI

Koroško amatersko gledališče

Na gledališko življenje na Koroškem vpliva tudi oddaljenost tega območja od večjih kulturnih središč ● Praznina, ki nastaja, je deloma opravičljiva

Poklicna gledališča sama v celoti ne morejo zapolniti nastalih vrzeli, že nekaj časa pa je zaznavno upadanje zanimanja za ljubiteljsko gledališko dejavnost. Tudi v Mežiški dolini so sile, združene v okviru Svobod oziroma prosvetnih društev, razdrobljene in ne morejo zagotoviti kontinuiranega gledališkega življenja, marsikatera uprizoritev pa je bolj kot ne sama sebi namen. Gledališki odbor pri Občinski zvezi kulturno prosvetnih organizacij Ravne na Koroškem si prizadeva poživiti gledališko dejavnost, vendar zaradi premajhne povezanosti z društvi ne dosega želenih uspehov. Posledice takšnega stanja je mogoče čutiti tudi pri izboru del, ki je prepuščen posameznim skupinam, večkrat pa ne zadovolji želja in potreb občanov, posebej pa tudi ne hotenj po smotrnem gledališkem ustvarjanju.

V okviru prizadevanj, da bi približali kulturo delovnemu človeku tudi v najbolj oddaljenem kraju, so v okviru Delavsko prosvetnega društva Mežica pripravili temeljna izhodišča za novo organiziranje gledališkega življenja v občini Ravne na Koroškem, to je za ustanovitev amaterskega gledališča za celotno območje občine, ki naj bi združevalo vse ustvarjalce in zagotovilo ob načrtni programski politiki kontinuirano gledališko življenje.

V domeni novega amaterskega gledališča bi bilo programiranje, izvedba in organizacija programa gledališke kulture v občini ter naloge v zvezi z vzgojo kadrov in širjenje gledališke kulture med občani Mežiške doline. V okviru gledališča želijo osnovati tudi lutkovno skupino, kar najtesneje pa sodelovati z gledališkimi skupinami zamejskih Slovencev na avstrijskem Koroškem. V izhodiščih za novo organiziranje gledališkega življenja je zlasti še poudarjeno sodelovanje novega amaterskega gledališča pri širjenju gledališke kulture v delovnih kolektivih in v akcijah „Naša beseda“ in „Naš klub“. Ena od poglavitnih nalog bo, da besede, izrečene na gledaliških deskah, pridejo do zadnjega delavca v delovni organizaciji. Pri tem razmišljajo celo o organizaciji predstav v tovarnah oziroma na delovnih mestih.

MA

NOVE UČILNICE

Na gradnjo se pripravljajo v Železnikih, Žireh in na Trati

Odbor za izgradnjo šolskih poslopij v škofjeloški občini pripravlja vse potrebno za tri nove učno-vzgojne objekte, ki bodo bistveno izboljšali možnosti za osnovno šolanje učencev v Žireh, v Železnikih in na Trati. Za vse tri objekte je značilno, da bodo nekoliko drugačni, kot je bilo predvideno pred leti, ko so v občini pripravili referendum o samoprispevku za ta namen. Potrebe so temeljiteje proučili, nekoliko pa so se tudi spremenile, tako da terjajo večje prostore in seveda tudi več denarja, ki ga bodo skušali zagotoviti s skupnimi močmi občanov in delovnih organizacij.

Razpis natečaja za idejni načrt novih prostorov pri osnovni šoli v Žireh bo zajel telovadnico, vrtec in 12 učilnic za kabinetni pouk. Telovadnico in vrtec bodo začeli graditi takoj, ko bo pripravljena potrebna gradbena dokumentacija, saj je denar zanju zagotovljen. Za učilnice pa naj bi manjkajoča sredstva zbrali na območju Žirov po letu 1977, ko poteče plačevanje sedanjega samoprispevka v tej krajevni skupnosti. Obstaja predlog, naj bi podaljšali plačevanje samoprispevka za dve leti, ki so mu družbenopolitične in gospodarske organizacije Žirov naklonjene. Po prvotnih načrtih so v Žireh predvidevali 4 učilnice, poznejše raziskave pa so pokazale, da z njimi ne bi dovolj dobro in dolgoročno uredili pogojev za sodobno šolsko delo.

Na začetek graditve novih prostorov se pripravljajo tudi v osnovni šoli na Trati. Ta naj bi pridobila 4 učilnice ter manjšo telovadnico, ki bi omogočila več telesne vzgoje učencem nižjih razredov. V novem prizidku bodo uredili tudi prostor za knjižnico za to krajevno skupnost, ki prej ni bil predviden. Z novimi učilnicami bodo na Trati lahko za večino razredov uvedli enoizmenski pouk, v dveh izmenah ga bodo obiskovali le učenci nekaterih nižjih razredov.

Načrti za Železnike predvidevajo 8 novih učilnic, ki bi skupaj s sedanjimi 14 omogočale enoizmenski pouk. Tudi pri tej šoli so se načrti spremenili, saj so sprva predvidevali gradnjo le 6 učilnic, niso pa upoštevali najnovejših zahtev kabinetnega pouka, ki so vključene v nove zamisli o tej gradnji. V Železnikih so pred leti že zgradili več učilnic s krajevnim samoprispevkom, dodatna sredstva za povečane stroške novega prizidka pa naj bi jim pomagali zbrati na vsem območju občine, z izjemo Žirov.

S sedanjim prispevkom občanov in prispevkom delovnih organizacij so v škofjeloški občini že zgradili novo šolo v Gorenji vasi, poslopje za osnovno šolo in posebno osnovno šolo v Škofji Loki ter telovadnico v Železnikih, obnovili pa so tudi šolo v Žireh.

M. S.

VSAKEMU KOLEKTIVU POČITNIŠKI DOM
ADRIA Caravan
VSAKEMU DELAVCU POCENI DOPUST

Oživele odrske deske

Večletno mrtvilo na področju gledališkega ustvarjanja v Mislinjski dolini je naposled Zveza kulturno prosvetnih organizacij Slovenj Gradec prekinila. V pripravah na 17. srečanje gledaliških skupin Slovenije je Zveza kulturno prosvetnih organizacij Slovenj Gradec pripravlja revijo gledaliških skupin „Naša beseda 74“.

V Šentilju pri Mislinji, v Pamečah – Trobljah in Šmartnem pri Slovenjem Gradcu so se doslej že predstavili člani Mladinske gledališke skupine iz Slovenjega Gradca, Mladega odra Kulturno prosvetnega društva Stari trg, Kulturno prosvetnega društva Šmartno pri Slovenjem Gradcu ter Kulturno prosvetnega društva Sele – Vrhe.

Zaključni predstavi revije gledaliških skupin iz Mislinjske doline „Naša beseda 74“ bosta danes zvečer. V Starem trgu pri Slovenjem Gradcu bodo nastopili člani Kulturno prosvetnega društva Podgorje, v Šmartnem pri Slovenjem Gradcu pa člani Kulturno prosvetnega društva Dolič.

(An)

OD TOD IN TAM

● Ravne na Koroškem

Delavska univerza Ravne na Koroškem pripravlja seminar o odgovornosti organizacij združenega dela in problemih zavarovanja premoženja. Na seminarju bodo podrobneje spregovorili o odgovornosti organizacij združenega dela za ustavnost in zakonitost, o odgovornosti članov samoupravnih organov v organizacijah združenega dela, o odgovornosti za gospodarske prestopke itd. Seminar je namenjen vodilnim delavcem v delovnih organizacijah, predsednikom samoupravnih organov, predsednikom organizacij Zveze sindikatov in drugim.

(ma)

Koroški talilec v umetnostnem paviljonu

Občinska sindikalna sveta Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec sta se odločila za pokroviteljstvo kulturne manifestacije, ki bo prav gotovo imela širši odmev in bo zagotovo spodbuda za vnaprej. V prostorih Umetnostnega paviljona v Slovenjem Gradcu je odprta prva samostojna razstava del slikarja – samorastnika Silva Kresnika iz Starega trga pri Slovenjem Gradcu. Razstavlja več deset del, predvsem grafike in barvne monotipije.

Verjetno se bo kdo vprašal, kaj pa je posebnega, če je v prostorih Umetnostnega paviljona v Slovenjem Gradcu likovna razstava. Res razstava ni novost, saj se vrstijo. Prvo, kar velja ob tem poudariti, je, da prihajajo na to razstavo v večjem številu delovni tovariši Silva Kresnika, ki je talilec v ravenski železarni, pa delavci iz Mislinjske doline in prebivalci Starega trga, kjer Kresnik živi. Precej takih je bilo, ki so te dni prvikrat prestopili prag Umetnostnega paviljona.

Posebej pa je pomembno, da postaja naš delovni človek tudi aktivni ustvarjalec na kulturnem področju. To novo pot naše kulture je ob otvoritvi razstave še zlasti podčrtal Rudi Oprešnik, ki je spregovoril v imenu ravenskega in slovenjgraškega občinskega sveta Zveze sindikatov. Dejal je, da prva samostojna razstava del Silva Kresnika kaže, da kultura ni več last samo nekaj ljudi.

(AN)

OB DOKUMENTIH VII. KONGRESA ZKS

LE ZNANJE UTIRA POT NAPREDKU

„Zagotoviti moramo", je zapisano v glavni resoluciji VII. kongresa ZKS, „da bodo delo in rezultati dela temelj za uresničevanje samoupravnih pravic in za uveljavljanje interesov delovnih ljudi. Dosledno se moramo zavzemati za to, da bo vsak za delo sposoben občan aktivno vključen v procese družbenega dela in da bo vsakomur, glede na njegovo sposobnost, interes in znanje, omogočeno, da opravlja tisto delo, s katerim bo najbolj zadovoljeval svoje osebne interese in ob stalnem usposabljanju največ prispeval k razvoju in napredku naše družbene skupnosti".

Poziv VII. kongresa ZKS vsem komunistom, naj pri svojem delu uveljavljajo načelo: kolikor kdo zna, toliko naj velja! ni naključen, saj temelji na spoznanju, da brez znanja ni napredka. Praz zato so komunisti dolžni spodbujati delovne ljudi, da se vključujejo v vse oblike pridobivanja znanja, kvalifikacij in izobrazbe ter da posvetijo posebno skrb tudi idejnopolitičnemu in družbenoekonomskemu usposabljanju.

Zveza komunistov mora okrepiti svojo vlogo in vpliv na kadrovsko politiko. Organizacije in organi zveze komunistov morajo uveljavljati stališča o kadrovski politiki v samoupravni družbi, še posebej o idejnih in družbenih merilih za kadrovanje v samoupravne in družbene organe v organizacijah združenega dela, interesnih in drugih samoupravnih ter družbenopolitičnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah. Dolžni so dosledno uresničevati družbene dogovore o kadrovski politiki in jih prilagajati družbeni praksi.

Komunisti so se po sklepu kongresa dolžni zavzeti za dosledno uveljavljanje in razvoj delitve po delu. Zagotoviti moramo, da se bo stalno zviševala varnost delovnih ljudi, hkrati pa, da bodo bolje nagrajevani strokovnost, izumiteljstvo, novatorstvo, tehnične izboljšave, kvaliteta, odgovornost, vestnost in posebna zahtevnost ter težavnost dela. S takšno usmeritvijo bodo odpravljene uravnilovske težnje in uveljavljeno načelo – za enako delo enako plačilo.

Stabilizacija gospodarskih gibanj in boj proti inflaciji ostajata še prej temeljni nalogi vseh subjektivnih sil, organizacij združenega dela, zbornice, državnih organov in drugih družbenih dejavnikov ter eden izmed pomembnih pogojev za krepitev položaja Jugoslavije v mednarodni delitvi dela, za dolgoročnejše načrtovanje socialnega in materialneg razvoja in za socialno varnost naših delovnih ljudi.

Glavni pogoj za dosego tega cilja pa je – po oceni VII. kongresa ZKS – samoupravno oblikovanje in dosledno spoštovanje razvojnih programov organizacij združenega dela in družbe kot celote, organizirano in dolgoročno usmerjeno vključevanje naših organizacij združenega dela v mednarodno delitev dela, prizadevanje delovnih ljudi za povečanje družbene produktivnosti dela in splošno varčevanje, boljša izraba delovnega časa in proizvodnih zmogljivosti ter hitrejša rast družbenega proizvoda. Ena temeljnih nalog v naslednjem obdobju je počasnejše naraščanje in uskladitev cen ter oblikovanje ekonomskega sistema, ki bo usklajen z ustavnih načelom, da imajo delavci neodtujljivo pravico odločati o pogojih in rezultatih dela, z odpravljanjem nesorazmerij v strukturi materialne proizvodnje in družbene reprodukcije, zagotavljanjem zadostnih blagovnih rezerv, uskladitvijo blagovnih in kupnih skladov, splošne in skupne porabe, uravnoteženimi proračuni družbenopolitjčnih skupnosti, povečanjem obsega kreditov v poslovnih bankah le v okvirih, ki ne presegajo ponudbe blaga in storitev, ter s preprečevanjem kritja vseh vrst čezmerne porabe z emisijo.

Še zlasti emisija denarja ne sme biti izvor nenehnega prerazdeljevanja družbenih sredstev mimo družbeno priznanega delovnega prispevka. Z ustrezno oblikovanim in dosledno izpeljanim kreditno monetarnim sistemom in politiko ter delavsko kontrolo nad njunim uresničevanjem moramo zagotoviti pogoje za enakopravno vključevanje organizacij združenega dela v mednarodno delitev dela in ekonomske odnose s tujino, zavarovati samoupravni družbenoekonomski položaj delavcev v združenem delu in zagotoviti njihovo samostojnost pri odločanju o pogojih dela in delitvi rezultatov dela v gospodarskem sodelovanju s tujino.

VII. kongres ZKS se je tudi odločno zavzel za uveljavitev načrtovanja in družbenega usmerjanja tokov reprodukcije gospodarskega in družbenega razvoja. Pri tem je upošteval ustavno načelo, da morata biti razvojni načrt in celotni sistem načrtovanja predvsem funkcija samoupravno združenega dela; uveljavljati morata interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in usklajevati pobude samoupravnih nosilcev načrtovanja, njihove posamične in skupne interese, ne da bi pri tem omejevala njihovo samostojnost in odgovornost. Razvoj načrtovanja mora temeljiti na načelu, da so nosilci načrta delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela ob upoštevanju dognanj znanosti in raziskovalnega dela in da je nujna podlaga za učinkovito samoupravno načrtovanje povezovanje združenega dela v gospodarstvu in drugih družbenih dejavnosti.

S pomočjo takšnega načrtovanja naj bi oblikovali že naslednji srednjeročni načrt družbenega razvoja, dopolnili že sprejeti koncept dolgoročnega razvoja Slovenije in ob tem izdelali program prostorskega razvoja. Skupno z drugimi republikami in pokrajinami moramo izoblikovati dolgoročni razvoj in program za zagotovitev enotnosti glede strateških smeri razvoja, preseganja strukturnih neskladij in opredeljevanja konkretnih razvojnih nalog. S tem bomo uspešno uresničevali neposredne in trajne interese delavskega razreda kot celote in hitreje odpravljali nasprotja v interesih med posameznimi deli delavskega razreda, področji družbenega dela, republikami in pokrajinama.

V. B.

Gorenjska rezerva za redukcije

Na Gorenjskem gredo[...] koncu priprave za gradi[...] skupne rezervne elektrar[...] ki naj bi gospodarskim or[...] nizacijam priskočila na [...] moč ob pomanjkanju el[...] trične energije. Če bo šlo [...] po načrtu, bodo prve k[...] vate iz novega plinsk[...] agregata dobili še letos.

Za skupno rezervo za [...] električne suše so se na G[...] renjskem odločili lani jese[...] ko je bila pri nas najhujša [...] dukcija. Ta jim je nam[...] povzročila precej nevš[...] nosti in škode. V gospod[...] skih organizacijah, kjer so [...] najbolj občutili, so že km[...] začeli razmišljati o te[...]

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti
poljuven
med[...]
Ljubl[...]

kako bi se v prihodnje izo[...] nili težavam. V nekate[...] podjetjih so videli rešitev[...] tem, da bi imeli svoje ma[...] ne rezervne elektrocentra[...] ki bi jih pognali v času n[...] večje stiske z električ[...] energijo pri nas.

Vendar pa so kasneje u[...] tovili, da kupovanje in [...] meščanje majhnih rezerv[...] agregatov za proizvod[...] električne energije po po[...] zmenih podjetjih ne bi b[...] smotrno, marveč bi b[...] bolje zgraditi skupno el[...] trarno za širše področje. [...] ta namen so v podjetju El[...] tro Kranj pripravili nač[...] zanjo in pričeli z akcijo [...] zbiranje denarja, oziro[...] članov konzorcija, ki [...] zgradil to elektrarno.

V začetku so predvi[...] vali, da bi postavili plin[...] agregat z močjo 25 do [...] MW, to je kar tretjino t[...] ko, kolikršna je sedaj ob[...] nicah poraba v vsej Gore[...] ski. Pri tem so računali, [...] bodo pri financiranju so[...] lovala vsa večja podjetja [...] jeseniški železarni, za kat[...] so predvidevali polovico [...] zervne moči, pa so se p[...] kratkim temu odpoved[...] ker so ugotovili, da nalo[...] v tako rezervo zanje ne [...] bila smotrna.

Ta odpoved je po[...] prvotne načrte in izraču[...] zato so v Elektro Kranj m[...] rali pripraviti nove. Po [...] predvidevajo graditev el[...] trarne z močjo okoli [...] MW. Tak agregat bi ve[...] okoli 30 milijonov dinar[...] Ta tolikšna sredstva so se [...] spodarske organizacije t[...] že obvezale s podpisi [...] tem formalno ustano[...] konzorcij.

V uradnem listu so že [...] javili razpis in sedaj zbi[...] ponudnike za graditev el[...] trocentrale. Postavili [...] bodo na Laborah v Kran[...] okviru razdelilne trans[...] matorske postaje. Ker so [...] dobavi tako majhnih p[...] skih agregatov razmero[...] kratki dobavni roki, ra[...] najo, da bodo rezervno el[...] trarno spustili v obratov[...] že do konca leta.

inles
ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

Komentatorjev stolpec

Tekstilci v precepu

Energetska kriza je bolj ali manj onemogočila upanje, da bi industrija kemičnih vlaken lahko zapolnila vrzel, ki je nastala po drastični podražitvi naravnih surovin. Manevrski prostor tekstilne industrije se je zožil tudi zavoljo drugih posledic energetske krize, kot so še predvsem omejene možnosti rasti proizvodnje in zaposlovanja ter z njimi povezan padec kupne moči prebivalstva.

Soočena s tako neugodnimi gospodarskimi gibanji je bila tekstilna industrija v nekaterih zahodnoevropskih državah primorana znatno omejiti obseg proizvodnje. To velja zlasti za ZR Nemčijo, kjer so lani zaprli nad 250 tekstilnih obratov, okrog 40.000 delavcev pa si je moraloo poiskati delo v drugih dejavnostih.

Posledice teh sprememb so v večji ali manjši meri prizadele tudi jugoslovansko tekstilno industrijo, ki z nad 270.000 zaposlenimi nedvomno sodi med delovno najbolj intenzivne dejavnosti in hkrati med panoge, ki so zaradi tesne povezanosti s tujo modno industrijo in trgovino v največji meri odvisne od konjunkturnih sprememb na zunanjih trgih.

Omenjene spremembe na zahodnoevropskih trgih so jugoslovansko tekstilno, a še zlasti konfekcijsko industrijo zatekle v še posebej neugodnih, specifičnih razmerah, za katere so poleg poslabšanja življenjske ravni prebivalstva (povzročenega z vrsto stabilizacijskih ukrepov) značilni tudi nenormalni pogoji oskrbe s surovinami in reprodukcijskim materialom. V zvezi s tem naj omenimo predvsem, da so zaradi pretirano visokega izvoza preje (ki v izvozu dosega precej ugodnejše cene kot doma) zmogljivosti tkalnic podpoprečno izkoriščene ter da je spričo tega kritično nazadovala akumulativnost tako tkalnic kot tistih tekstilnih tovarn, ki so se zanašale na redno oskrbo s prejo iz domačih virov.

Tem težavam, katerih vzroki so ne nazadnje tudi v neizvedeni delitvi dela in specializiciji med tekstilnimi podjetji, so se pridružile še druge. Kupna moč prebivalstva je nazadovala do te mere, da se je močno poslabšala prodaja na domačem in tudi na inozemskem trgu, zaloge tekstilnih proizvodov pa so čedalje večje.

Kot kažejo rezultati ankete, ki jo je zvezni zavod za statistiko izvedel med 211 detajlističnimi trgovskimi podjetji, se je letos januarja v primerjavi z lanskim decembrom prodaja moških oblačil v 17 podjetjih malenkostno povečala, v 46 se je ohranila na prejšnji ravni, v 37 pa se je zmanjšala in se še nadalje poslabšuje.

Prodajalne so zvrhoma založene s konfekcijo, ki je naprodaj s popustom tudi do 50 %, vendar pa kljub temu, da pri tem v glavnem ne gre za blago, ki ni več moderno, marveč za izdelke iz tekoče proizvodnje, promet bistveno ne narašča. V industriji-in industrijski maloprodajni mreži (pri tem niso vštete specializirane trgovine s tekstilom in blagovne hiše) je v zalogah po oceni za najmanj 3 milijarde din neprodane konfekcije, v katerih so vezana sredstva, proizvajalcem in trgovini tako potrebna za proizvodnjo in pripravo zalog izdelkov za prodajo v tekočih sezonskih obdobjih.

Položaj je tem bolj kritičen, ker se hkrati zmanjšuje tudi obseg naročil blaga iz inozemstva, pojema pa tudi interes tujih, zlasti zahodnonemških partnerjev za sodelovanje z našimi tovarnami pri tako imenovani dodelavi (konfekcioniranju) konfekcijskih, trikotažnih in drugih tekstilnih proizvodov.

Ob poslabšanih možnostih prodaje in visokem porastu materialnih stroškov se je tekstilna industrija očitno znašla v dilemi, kako si zagotoviti ustrezno akumulativnost in ohraniti sedanji obseg zaposlenosti, zlasti še, ker nizka kupna moč prebivalstva ne prenese nobenih dodatnih podražitev tekstilnih izdelkov. Že dosedanji porast cen (te so letos februarja glede na isti lanski mesec narasle za okrog 14,7 %), ki so ga izzvale podražitve tekstilnih surovin na svetovnem trgu, je domači trg očitno sprejel odklonilno. To med drugim dokazujejo tudi rastoče zaloge neprodanega tekstilnega blaga.

N. ŽUŽEK

Skupni nastop

Različne možnosti poslovnega sodelovanja terjajo tudi drugače organiziran nastop našega gospodarstva v tujih deželah, v Libiji in Kuwaitu ● Poslej skupno predstavništvo slovenskega gospodarstva podprto s kapitalom Ljubljanske banke

Potem, ko je bila potrebna politična spodbuda za tesnejše in plodnejše sodelovanje z deželami v razvoju, so se jugoslovanskemu gospodarstvu začele v teh deželah „nenadoma" odpirati zelo lepe možnosti za tesno sodelovanje. Pokazalo se je, da poslovno sodelovanje ni omejeno le na trgovsko menjavo blaga, na izvoz in uvoz, pač pa, da lahko tudi skupaj nastopamo pri investiranju raznih projektov v teh deželah, v Jugoslaviji in celo v tretjih deželah.

Vzemimo za primer Libijo in Kuwait – zategadelj, ker sta deželi zelo zanimivi glede različnih možnosti sodelovanja našega gospodarstva z njihovim, pa tudi zato, ker se je slovensko gospodarstvo pred kratkim odločilo v teh dveh deželah nastopati s skupnim predstavništvom. Ustanavljanje skupnih predstavništev pa je zelo velik korak naprej v poslovnih stikih med našim gospodarstvom in gospodarstvom neke druge dežele.

Nasploh je znano, da naša podjetja nastopajo v tujini zelo neenotno, da imamo predstavništev kot listja in trave, da pa so v glavnem zelo neučinkovita, da hodijo drug drugemu v zelje pri sklepanju poslov in da na kratko povedano ne prispevajo k poslovnemu ugledu Jugoslavije v svetu. Samo v Libiji imamo po podatkih Draga Petrovića, republiškega sekretarja za gospodarstvo, 29 predstavništev jugoslovanskih podjetij, eno je slovensko, od teh pa jih je kar 24 nepomembnih. V drugih deželah je z našimi predstavništvi podobna zmeda.

Slovenska podjetja, ki jih zanima poslovanje z obema arabskima deželama, so spoznala prednosti, ki jih prinaša skupni nastop, podprt z jugoslovansko bančno institucijo. Tako so pred kratkim v okviru republiške gospodarske zbornice sklenila ustanoviti skupno predstavništvo v Libiji in v Kuwaitu. Organizacijo predstavništva so poverila tistim podjetjem, ki že dalj časa poslujejo v obeh deželah in ki najbolje poznajo tamkajšnje razmere. V Libiji bo organizator SMELT, ki mu bodo pomagala podjetja Slovenija ceste, Hidromontaža, Metalka. V Kuwaitu pa bo organizator EMONA ob pomoči Slovenijalesa, Sermina iz Kopra, Metalke in Rudisa.

Seveda niso samo našteta podjetja tista, ki so že poslovala s podjetji iz Libije ali Kuwaita, ali pa se za poslovanje zanimajo. Možnosti, ki se ponujajo v Libiji, so raznovrstne. Libija je izdelala srednjeročni razvojni program za obdobje od 1973 do 1975. leta. Del programa je že mimo, program za letos in za prihodnje leto pa je Libija precej spremenila, saj so se ji v zadnjem času dohodki od nafte vrtoglavo dvignili. V letošnjem letu je ta prijateljska dežela namenila za investicijsko dejavnost okrog 2,5 milijarde dolarjev.

V obsežnem programu – naj naštejem samo nekatere najpomembnejše projekte, kot so rafinarija s 15 milijoni ton predelane nafte letno, aluminijski kombinat, železarna – bi številna naša podjetja lahko sodelovala: od gradbeništva, industrije strojne opreme, proizvodnje avtomobilov, lesno predelovalne industrije, elektronske industrije in drugih. Podjetja, ki bi Libiji pomagala uresničevati zastavljeni razvojni projekt, pa bi seveda morala imeti podporo lastne banke. Ljubljanska banka je pripravljena sodelovati s svojim kapitalom tako v Libiji kot v Kuwaitu in se vključiti v skupno predstavništvo.

Poleg tega bi seveda v še večjem obsegu lahko sodelovala tudi trgovina, svoj trg pa bi našla tudi industrija široke potrošnje, predvsem živilska industrija. Ker namerava Libija s svojimi sredstvi, katerih ima nedvomno veliko, sodelovati pri investicijskih projektih v tretjih deželah, bi lahko tudi na tem področju jugoslovanski kapital nastopal skupaj z libijskim. Ne nazadnje bi lahko sodelovali tudi na jugoslovanskih tleh, kjer bi Libijci investirali v razvoj proizvodnje izdelkov, ki jih sami nimajo (predvsem živila).

Podobne interese so naša podjetja našla tudi v Kuwaitu, kjer je pravzaprav poudarek predvsem na trgovini ter na skupnih vlaganjih našega in kuwaitskega kapitala. Tamkajšnji trg je izredno odprt, nima namreč carin, pokriva pa tudi vse sosednje šejkate in emirate. Kuwait uvozi letno za 800 milijonov dolarjev blaga, naš delež v tem uvozu pa znaša komajda 1 odstotek! Možnosti so, pa jih ne znamo izkoristiti. V Kuwaitu se zanimajo za našo belo tehniko, lahko bi se dogovorili o montaži tovarne pohištva in tovarne čevljev v tej deželi, lahko bi sodelovali pri njihovem programu v ladjedelništvu in šolanju pomorskih kadrov.

Poleg tega pa je za nas zelo zanimiva tudi možnost, da bi kuwaitski kapital vključili v gradnjo takih naših proizvodnih zmogljivosti, katerih izdelki so na tamkajšnjem trgu deficitarni. Zlasti velja to za živilsko industrijo, v Kuwaitu pa se zanimajo tudi za večanje kapacitet naših rafinerij in petrokemije.

Takšna narava in obseg poslov pa zahtevata seveda kaj več, kot morejo nuditi predstavništva posameznih naših podjetij. Potreben je skupen nastop slovenskega gospodarstva, podprt z bančnim kapitalom in oborožen s kadri, ki bodo sposobni zastavljene programe izpeljati v celoti.

R. B.

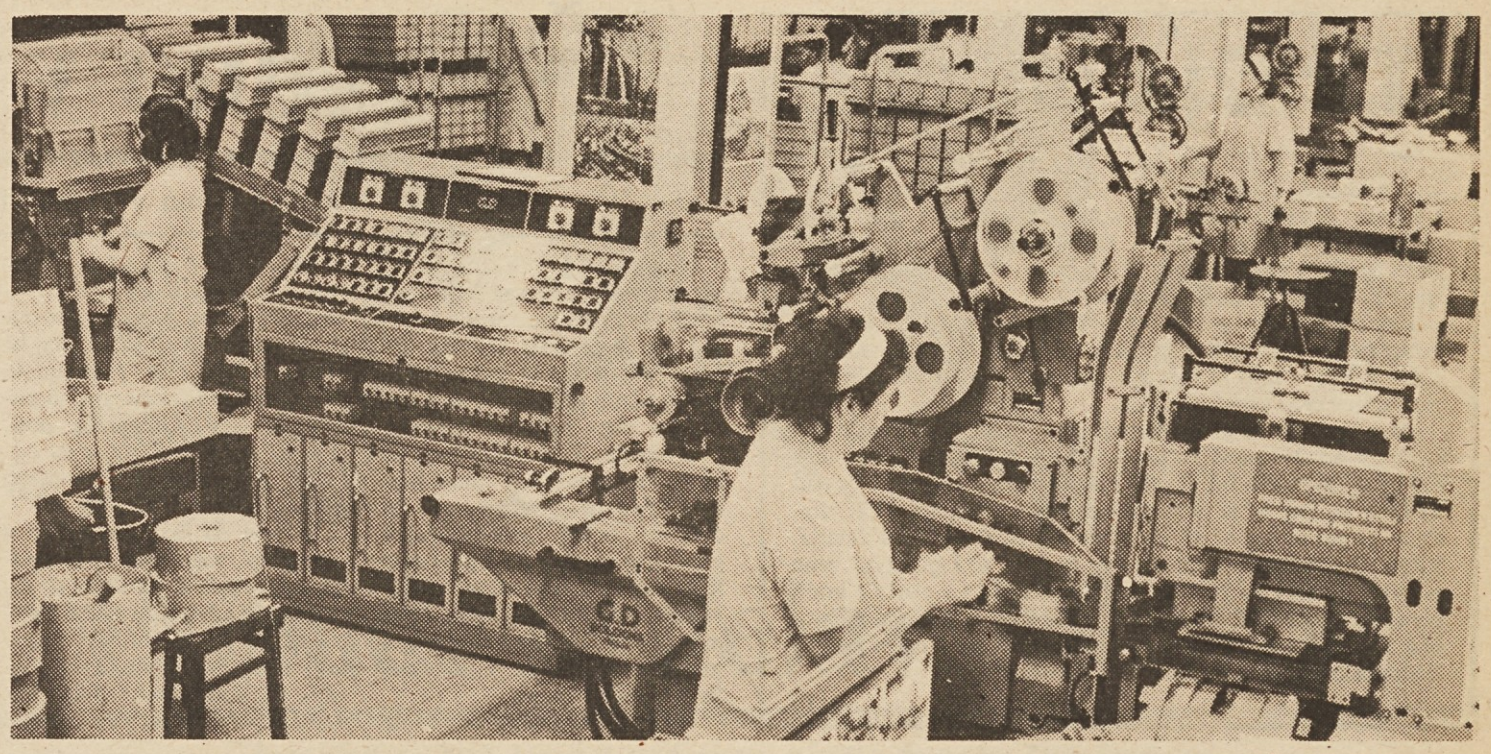

Ko danes pišemo in govorimo o posameznih tovarnah, delovnih olektivih, nas vse bolj zanima, kako v njih skrbijo za družbeno rehrano, za boljše delovne pogoje, za stanovanja, otroško varstvo, počitniška letovanja, rekreacijo, skratka, kaj so storili v skrbi za elavca. Seveda je sredstva za vse to treba ustvariti, torej dobro ospodariti, kar pa je tudi odvisno od dela upravnih in samoupravih organov in ne nazadnje od slehernega zaposlenega. Tako je skrb a delavca odvisna pač od mnogih faktorjev in je posledica spešnega gospodarjenja, dobrega samoupravljanja in dela druženopolitičnih organizacij podjetja, še posebej pa dela sindikatov.

Pred nedavnim sem obiskal Tobačno tovarno v Ljubljani zavoljo ega, da bi zvedel, kaj so storili in kaj še načrtujejo za povišanje družbenega standarda zaposlenih.

Predstavljati Tobačno tovarno bi bilo skorajda odveč. Povem naj to, da ima sedaj TT poleg skupnosti skupnih služb še štiri TOZD. o so TOZD Trgovina in TOZD Tovarna v Ljubljani, TOZD Orašje r TOZD Senta, katerih dejavnost je proizvodnja, odkup in odelava tobaka.

BAROMETER USPEŠNOSTI

● Kako v Tobačni tovarni v Ljubljani skrbijo za družbeni standard zaposlenih ● Trdno zakoličena pot za lepši jutrišnji dan

Elica Verbič: „Naša najpomembnejša naloga v nekaj prihodnjih letih bo prav gotovo gradnja najemnih stanovanj. V prihodnjem letu jih bomo začeli graditi 52. Potrebe pa so še večje, še posebej, ker z zaposlovanjem mlajših delavcev odpiramo vedno nove stanovanjske probleme.“

Tokrat bomo govorili le o TOZD v Ljubljani, kjer je zaposlenih ekaj čez 1.000 delavcev (vsega je zaposlenih 1.300), in to retežno žensk. V TOZD Tovarna je 710 in v TOZD Trgovina 326 aposlenih. Moj sogovornik je bila **Elica Verbič**, socialna delavka, i poleg svojega dela skrbi tudi za vse dejavnosti družbenega andarda, ali vsaj poseduje največ podatkov o tem, kako v tovarni rbijo za delavce. Ne bomo torej govorili o problemih zamrznjenih en tobačnih izdelkov in povišanih cenah tobaka, niti ne o tem, da e amortizacijska doba strojev pri nas še znatno daljša kot drugod po svetu in ne o cigareti Filter 57, ki je še vedno „prva“ cigareta v ugoslaviji, pa tudi ne o konkurenčnih problemih in novih vrstah obaka. Govorili bomo o ljudeh, ki delajo v Tobačni tovarni ljubljana.

50 NOVIH NAJEMNIH STANOVANJ

V Tobavčni tovarni v Ljubljani se je zadnja leta proizvodnja raktično podvojila. Zaposlili so nove, predvsem mlade ljudi in ato je stanovanjsko vprašanje eno najbolj perečih, s katerim se udi največ ukvarjajo. Zanj dajejo tudi največ sredstev.

„Na podlagi ankete, ki smo jo napravili leta 1972,“ je začela ripovedovati Elica Verbič, „smo izdelali program stanovanjske gradnje do leta 1976. Za najemna stanovanja vsaj v zadnjih letih ismo dali veliko. Imamo sicer okrog 100 stanovanj, ki so last odjetja in smo jih zadnja leta dodeljevali le, če se je katero praznilo. Največ smo sredstva, ki jih izdvajamo od osebnih ohodkov, dajali kot kredite za zasebno gradnjo. Od lani dalje pa no večino namenili za gradnjo 52-stanovanjskega bloka, v katem bodo izključno najemna stanovanja. Začeli smo zbirati tudi edstva. Že pred samoupravnim sporazumom, ki določa, da vsaj % bruto osebnih dohodkov izločamo za stanovanja, smo namenili ar 10 % za stanovanjsko gradnjo. S kreditom, ki smo ga dobili od anke na podlagi oročenih sredstev, kar znese 6 milijonov dinarjev, n s posebnim prispevkom iz sklada skupne porabe, to je nadaljnjih i milijone, ter z razliko od 6 do 10 % in še tisto, kar ostane od % ter z udeležbo posameznih prosilcev bomo zbrali okrog 11,5 milijona dinarjev. To pa bo, upajmo, dovolj za izgradnjo našega ovega stanovanjskega bloka.

PRIORITETNA LISTA IN TOČKOVANJE

Za kredit oziroma za pridobitev novega stanovanja smo pri nas naredili poseben pravilnik. Vsak delavec, ki želi novo stanovanje, mora zanj tudi nekaj prispevati. Po svojih zmožnostih seveda.“

Pogoj, da si delavec v tobačni tovarni pridobi pravico do novega tanovanja, je da mora biti zaposlen pri njih vsaj pet let. Mora pa zbrati še vsoto, ki je tolikšna, kolikor znese 25 poprečnih mesečnih OD. Od te vsote odštejejo za vsakega otroka po 8.000 dinarjev. Ta redstva lahko zbere prosilec tudi s stanovanjskim varčevanjem oziroma s kreditom banke, ki ga pridobi s tem varčevanjem. Tako naj bi delavec prispeval sam ali s kreditom banke od 15 do 30 tisoč dinarjev za dvo oziroma dvo in pol sobno stanovanje.

„Delavec, ki po našem pravilniku dobi 90 in več točk, te sicer obvezne vsote ne prispeva. Točke dajemo na leta službe, na socialne razmere, na sodelovanje v NOB itd. Od 52 prosilcev, ki bodo dobili po prioriteti stanovanja v našem novem bloku, bo približno 20 takih, ki jim pologa ne bo treba prispevati. To so namreč socialno najbolj šibke družine naših delavcev. Za socialno najbolj ogrožene, to je za 23 naših delavcev, pa računamo, da bodo dobili stanovanja iz solidarnostnega sklada, v katerega tudi mi prispevamo znatna sredstva. Teh 23 namreč zadosti vsem pogojem za pridobitev stanovanja iz sklada. Pa še nekaj. Prispevek oziroma polog, ki ga naši prosilci dajejo za nova družbena stanovanja, je pravzaprav le posojilo, ki ga bo tovarna vrnila v desetih letih. Kako, se do sedaj še nismo odločili. Najbrž v obliki najemnine, ki jim je ne bo treba plačevati za določen čas.“

V zvezi z gradnjo novega bloka so v Tobačni tovarni poslali predloge vsem tistim podjetjem (13 jih je), kjer so zaposleni zakonci prosilcev za nova stanovanja. Ta podjetja naj bi Tobačni tovarni posodila za deset let vsaj 30 % vrednosti stanovanja. Kljub obširni obrazložitvi so dobili le pet odgovorov. Od teh petih razen enega vse pozitivne.

Kljub temu, da bodo gradili 52 najemnih stanovanj, so za letošnje leto namenili še 2,2 milijona dinarjev za individualna posojila, ki jih bodo razdelili med 59 kandidatov. Ti bodo posojila porabili za adaptacije starih stanovanj in za novogradnje.

TUDI ZA OTROŠKO VARSTVO ZNATNA SREDSTVA

Problem otroškega varstva je za zaposlene v Tobačni tovarni zelo pereč. Že podatek iz leta 1971, ko je bilo „v tovarni“ 376 otrok do 15 let, od tega ena tretjina predšolskih in ena četrtina dojenčkov in da je bilo od teh le 14,6 % dojenčkov, 31 % predšolskih in 20 % šolskih v organiziranem varstvu, kaže, da tega vprašanja še zdaleč nimajo zadovoljivo rešenega.

„Poskušali smo realizirati idejo,“ je razlagala Elica Verbič, „da bi varstvo za otroke naših delavcev organizirali v sami tovarni. Izkazalo pa se je, da to praktično ni izvedljivo, ker večina naših delavk ni bila za to.“

Velik del delavk se namreč vozi na delo z vseh koncev Ljubljane in tudi od drugod. Prenašanje malčkov v zgodnjih jutranjih urah in še posebej v slabem vremenu pa bi več škodovalo kot koristilo otrokom. Prav zato so se odločili, da bodo raje z denarjem pomagali vzgojno-varstvenim zavodom v tistih krajih, kjer stanuje največ njihovih delavk. Tako so si s 170 tisoč dinarji že zagotovili 20 mest v VVZ Malči Belič, ki so ga sofinancirale še Ilirija in Tovarna vijakov na Viču. Prav tako imajo patronat nad VVZ Bičevje in nad šolo v Karlovici. Prispevali so tudi za VVZ v Rožni dolini in za šolo na Brdu.

Vprašanje otroškega varstva s tem seveda še zdaleč ni rešeno. Težko pa je tudi predvideti dokončno rešitev, saj so njihove delavke, kot smo že napisali, raztresene po zelo širokem področju. Prav gotovo je to naloga, ki jo bo treba rešiti v okviru krajevnih skupnosti. Tobačna tovarna je že doslej pokazala, da je pripravljena za reševanje varstva otrok prispevati tudi finančna sredstva.

V PRIHODNJEM LETU KONEC NOČNEGA DELA

Ukinitev nočnega dela žensk dela precej preglavic tudi Tobačni tovarni v Ljubljani. Nizka akumulativnost v tobačni branži, ki zaradi sorazmerno slabe

Angela Vidic je ena tistih delavk Tobačne tovarne, ki je kandidat za stanovanje v 52-stanovanjskem bloku. Stara je 34 let, ima dva otroka in zasluži 2.150 do 2.200 dinarjev mesečno. „Sedaj živimo na 41 kvadratnih metrih v stari hiši. Smo brez kopalnice in tudi sanitarije si delimo s štirimi strankami. Od septembra lani vlagava z možem v banko 700 dinarjev mesečno, tako da bomo ob dograditvi lahko položili potreben polog, ki bo znesel 32.400 dinarjev. Pozna se teh 700 dinarjev vsak mesec.“

mehanizacije narekuje troizmensko delo, zahteva za odpravo nočnega dela precejšnja sredstva za modernizacijo. V Tobačni tovarni v Ljubljani načrtujejo izgradnjo nove proizvodne hale, za katero bodo potrebovali 10 milijonov dinarjev in za opremo še 20 milijonov, in to deviznih dinarjev. S tem bodo omogočili tolikšno stopnjo modernizacije proizvodnje, ki bo dopuščala ukinitev tretje izmene. Če bodo torej dobili potrebne kredite, bodo naslednje leto njihovi delavci delali le v dveh izmenah.

Takšni so torej njihovi načrti za ukinitev nočnega dela. Lotili se jih bodo, čeprav vedo, da njihovizvedba ne bo lahka. Ukinitev nočnega dela namreč ni odvisna samo od modernizacije proizvodnje, čeprav je to prvi pogoj, da sploh lahko začneš načrtovati, temveč še od vrste drugih stvari. Ne nazadnje tudi od urejenega varstva za otroke. Precej delavk si zdaj celo želi delati ponoči. Predvsem so to mlade delavke, ki z nočnim „šihtom“ rešujejo varstvo svojih otrok. Kam bi z njimi, če bi morale zdaj delati samo podnevi? V Tobačni tovarni vedo, da sta ukinitev nočnega dela in urejeno varstvo otrok dva tesno povezana problema, ki ju bo treba reševati sočasno, da bo drugo leto delavcem laže in lepše.

NAČRTUJEJO ORGANIZIRANO LETOVANJE

Malo pozno, vendar prav gotovo ne prepozno, so v TT začeli razmišljati, kako bi zaposleni ceneje in bolj prijetno letovali. Doslej svojega počitniškega doma oziroma svojega kotička ob morju ali kje drugje niso imeli. Letni dopust so prepuščali iznajdljivosti posameznikov in pa deloma pomoči Alpe-Adria. Zaradi velikega

Rozi Denša dela v Tobačni tovarni že 18 let. „Dva otroka in midva z možem stanujemo v bloku Tobačne tovarne, v sobah, ki so ju pridobili z nadzidavo pred leti. Skupaj imamo 24 kvadratnih metrov. Smo brez vode in tudi kopalnico imamo skupno. Za polog, ki bo znesel 46.000 dinarjev, vlagava z možem v banko po 1.000 dinarjev mesečno. Pri najinem zaslužku, moj 2.200 dinarjev in možev 2.400, se to vsekakor pozna. Toda, imeli bomo svoje stanovanje!“

zanimanja delavcev za oddih so se odločili, da bodo na svojem koščku zemlje v Novigradu zgradili naselje 40 počitniških hišic. Sredstva že zbirajo in kot računajo, bo v prihodnjem letu že stalo 20 hišic. Vseh 40 pa v petih letih, ko bo naselje začelo delati s polno zmogljivostjo. Če računamo čas pred in po sezoni, bodo lahko v Novigradu letovali prav vsi delavci Tobačne tovarne, tudi zaposleni iz Orašja in Sente.

ŠE DRUGE OBLIKE

Ko govorimo o družbenem standardu v TT, moramo vsekakor omeniti tudi obrat družbene prehrane. Okrog 500 toplih malic in 600 kosil razdelijo vsak dan. Skoraj 90 % tistih iz neposredne proizvodnje hodi na hrano v menzo, iz pisarne pa nekaj manj. Nočna izmena ima za isto ceno precej boljšo hrano, ki jo pripravljajo po nasvetu zdravnika, pa še čaj dobijo. In ko smo že omenili zdravnika, naj povem, da imajo v TT svojo obratno ambulanto, kamor trikrat tedensko prihaja zdravnik. Čeprav poklicnih obolenj praktično ni, pa vseeno zdravnik daje strokovno mnenje, na katero delovno mesto naj razporedijo posameznega delavca. S tem, da je zdravnik v hiši, delavci pridejo tudi hitreje na vrsto in tako odpade izguba časa, ki bi ga prebili po čakalnicah v zdravstvenih domovih. To pa je prav gotovo tudi v korist podjetja.

Vsako leto pošljejo v TT v glavnem na stroške delovne organizacije, precej svojih delavcev na preventivno zdravljenje ali okrevanje v Dobrno ali pa na Vogel. Lani, na primer, so jih poslali 24 za 10 dni. Delavci sami so prispevali le minimalni del od 50 do 150 dinarjev. Tudi letos predvidevajo, da bodo poslali na tako preventivno zdravljenje 32 članov svoje delovne organizacije.

Prav gotovo nismo povedali še vsega, kar bi sodilo k skrbi za družbeni standard v Tobačni tovarni. Pozabiti pa ne smemo športne dejavnosti, ki jo gojijo v tej tovarni.

Najmočnejša je gotovo planinska sekcija, za katero je zaradi številnih izletov med delavci še posebej veliko zanimanje. Gojijo pa tudi rokomet, kjer njihovi reprezentanti v moški in ženski ekipi tekmujejo z drugimi tovarnami, in pa strelci, ki so tudi precej aktivni.

V skrbi za družbeni standard zaposlenih v TT Ljubljana prav gotovo niso izjemen primer. Morda so celo nekje v spodnji polovici, vendar, če pogledamo vse, kar so storili in kar še načrtujejo, ni tako malo. Še posebej ne, če pri tem upoštevamo možnosti, ki jih imajo zavoljo nizke akumulativnosti tobačne branže in pa velikih sredstev, ki jih prav sedaj potrebujejo za investicije tudi zaradi tega, da bi odpravili nočno delo.

A. AGNIČ

Dražja pošta?

PTT vedno bolj odstopa od principa „danes sprejeto – jutri oddano“. Strokovne službe PTT ugotavljajo, da je poleg številnih drugih poglavitni vzrok za počasno poslovanje nizka cena poštnih storitev, ki je daleč pod ekonomsko. Zato imajo stalne izgube. Ocenjujejo, da bo letos znašala izguba okrog 500 milijonov dinarjev.

Kako naj bi ob tolikšni izgubi mislili na modernizacijo, na povečanje števila zlasti strokovnih delavcev itd.? Ker pa tako iz leta v leto ni mogoče poslovati, so v PTT zahtevali podražitev cene svojih storitev.

Za pisma do 20 gr v notranjem prometu so zahtevali podražitev od 0,8 na 1,5 dinarja. Pisma med 20 in 50 gr teženaj bi se podražila od 1,1 na 1,8 dinarja, za vsakih 50 gr nad to težo pa naj bi se cene povečale kot doslej, za 0,25 din. Cene dopisnic naj bi se povečale od 0,50 na 1,20 dinarja. Kljub predlaganim podražitvam bi bile v Jugoslaviji cene poštnih storitev za 20% nižje, kot znašajo v svetu. Če bodo predlagane podražitve potrjene, bodo PTT podjetja letno dobila 550 milijonov dinarjev dohodka več, tako da bi po več letih poslovala brez izgub.s,

vk

Še vedno v negotovosti

Sava Kranj: Izhod ni samo v podražitvah ● Uspešno zaključevanje investicij

Kolektiv Save Kranj je že proti koncu lanskega leta opozoril vse pristojne zvezne in republiške organe na kritičen položaj, v katerem so se znašli zaradi močnih podražitev surovin, ki jim cene njihovih izdelkov niso sledile. V zadnjem času so bile za gumarsko industrijo sproščene cene več skupin izdelkov, razen avtomobilskih gum. Ker pa te v Savi predstavljajo kar 70 odstotkov proizvodnje, kar je največji delež med vsemi jugoslovanskimi gumarskimi podjetji, je kolektiv Save ostal v težavah.

Zato je tudi glavni pobudnik za sklenitev družbenega dogovora gumarske industrije, Zveznega izrvšnega sveta in Zvezne gospodarske zbornice, ki naj bi omogočal hitrejše prilagajanje prodajnih cen razmeram na zunanjem trgu. Gumarska podjetja so se za ta dogovor že odločila, ZIS pa čaka na mnenje sekretariata za cene in trg.

V Savi so tako še vedno v precejšnji negotovosti. Gospodarskega načrta za letos še nimajo, sprejeli naj bi ga ob koncu aprila, vendar bo več napovedi zgolj ocenjenih. Predvidevajo, da bodo letos izdelali kar 34 tisoč ton gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov, kar jih bo veljalo okoli 900 milijonov dinarjev. V tej vsoti je kar 180 milijonov, ki jih bodo zaradi podražitev letos odšteli več kot lani. V lanskem letu so podražitve terjale 70 milijonov dinarjev. Naravni kavčuk je trenutno približno trikrat dražji kot v začetku leta 1972, cena sintetičnega kavčuka se je podvojila. Tudi PVC se je v istem času podražil za trikarat, triko za umetno usnje za več kot dvakrat in podobno.

Vendar pa v Savi še naprej vztrajajo pri svojem mnenju, da vseh teh podražitev ne bi smeli prenesti v prodajno ceno. Možnosti za to vidijo predvsem v ustreznem zmanjšanju stopenj carin in prometnih davkov, saj dajatve za te namene zaradi višjih cen izredno naraščajo. Zaradi lanskoletne poprečno 20-odstotne podražitve surovin je Sava plačala kar 10 milijonov več carine. Na splošno v Savi ocenjujejo, da so carine za surovine in opremo, ki jih doma ni mogoče dobiti, previsoke, prometni davek za avtomobilske gume pa je z 28 odstotki skoraj tak, kot pri luksusnem blagu. Zvezni sekretariat za finance je v svojem odgovoru kolektivu Save zagotovil, da bo njihove predloge upošteval v protiinflacijskih ukrepih.

Navkljub tem težavam v Savi uspešno zaključujejo nekatere začete naložbe, za katere imajo denar zagotovljen. Do konca leta bodo zagotovili polno izkoriščanje nove opreme za potniško radialno pnevmatiko. Sedanjo dnevno količino 1000 gum bodo lahko podvojili. V drugi polovici leta bo postavljena nova linija za proizvodnjo ur nega usnja. Po rekonstrul stare linije se bo sedanja zm ljivost povečala od 3,2 na 7 lijonov kv. m letno. V Savi so obnovili in povečali tudi plarno in dogradili raču center.

M

STALIŠČA PREDSEDSTVA KONFERENCE AKTIVOV MLADIH DELAVCEV RUDARSKO ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE

Pripravljeni smo delati, a ne za vsako ceno!

Predsedstvo Konference aktivov mladih delavcev RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE je na zadnji seji skupaj s člani komisije za družbenoekonomske odnose pri predsedstvu Zveze mladine razpravljalo o perspektivi mladih v rudarstvu.

Na seji so sprejeli naslednja stališča:

– trenutni položaj rudarstva v naši družbi je še vedno takšen, da mladi ne vidimo perspektive v tem poklicu. Pogoji dela so izredno težki, nagrada za delo pa ni sorazmerna drugim industrijskim panogam. Še vedno delamo prek 42-urnega delovnega tedna in v veliki meri še klasično, ker se vprašanja investicij v rudarstvu prepočasi rešujejo;

– zavedamo se, da potrebujemo v naši družbi vedno več premoga, pri tem pa ugotavljamo, da cena premoga ni usklajena z ostalimi izdelki, oziroma ni potrebnega denarja za razvoj rudarstva in energetike nasploh;

– kljub temu, da je bilo rešenih že precej problemov, v zadnjem času ugotavljamo izredno veliko fluktuacijo, pomanjkanje mlade delovne sile in vedno večjo poprečno starost zaposlenih;

– na osnovi samo nekaj naštetih dejstev se obračamo na pristojne organe, da hitreje rešujejo problematiko rudarstva, kajti ne želimo postati socialni problem ob istočasno velikih potrebah po premogu in energiji nasploh. Nočemo prosjačiti, ker smo pripravljeni delati, toda ne za vsako ceno. Hočemo, da družba pravilno vrednoti naše delo.

(vš)

V četrtek, 4. aprila, popoldne je v Velenju zopet presunljivo zatulila rudniška sirena, ki je naznanjala nesrečo. V jami se je smrtno ponesrečil rudar FERDO KUMER. Od 38-letnega stanovskega tovariša so se poleg svojcev in znancev poslovili tudi njegovi sodelavci–rudarji, ki so mu držali zadnjo častno stražo. V imenu rudarjev in kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje se je od umrlega Ferda poslovil Ciril Grebevšek – FOTO: L. OJSTERŠEK

KAKO POVEČATI OSEBNE DOHODKE V STT

Najprej boljše gospodarjenje, potem delitev...

V Strojni tovarni Trbovlje so se odločili dvigniti OD za poprečno 22 odstotkov zaradi višjih življenjskih stroškov, vendar šele potem, ko bodo rezultati gospodarjenja pokazali, da to lahko store

Pred kratkim so v Strojni tovarni v Trbovljah spremenili letni proizvodni načrt. Delavci so sklenili, da bodo skušali ustvariti za dvajset milijonov dinarjev več celotnega dohodka, kot so predvidevali ob začetku leta. Poleg tega so se dogovorili, da bodo z nekaterimi notranjimi ukrepi, kot so povečevanje delovne discipline, boljše izkoriščanje delovnega časa, varčevanje pri potrošnji materialov in drugega poskrbeli za boljše rezultate gospodarjenja. Vsi ti ukrepi so namenjeni doseganju enega samega cilja: povečevanju osebnih dohodkov zaposlenih za stopnjo, ki naj bi pokrila naraščanje življenjskih stroškov.

V STT dosegajo osebni dohodki v poprečju 2150 dinarjev mesečno, vendar so v tem znesku že vračunane nadure. Zategadelj je zahteva delavcev, ki je bila izražena na sindikalni konferenci podjetja, razumljiva.

„Zahtevali smo, da se osebni dohodki povišajo že od začetka aprila,“ nam je povedal STANE CENC, predsednik konference sindikata v STT. „Višji naj bi bili za 22 odstotkov. Obenem smo od samoupravnih organov podjetja in od vodstva zahtevali takšne gospodarske ukrepe, ki bodo omogočili dviganje osebnih dohodkov.“

Podjetje namreč kljub velikim naročilom in dobri prodaji izdelkov ni v najboljšem gospodarskem položaju. Lani jim je potem, ko so poravnali vse družbene obveznosti, ostalo od ostanka dohodka le 340.000 dinarjev. Letos so sklenili, da bodo povečali proizvodnjo za kakih 10 milijonov dinarjev, vendar jim tolikšno povečanje nikakor ne bi dovolilo povečevati osebnih dohodkov po stopnji, ki jo je zahtevala konferenca sindikata.

„Delavci pri nas dobro poznajo gospodarski položaj in vedo, da lahko delimo le tisto, kar ustvarimo sami“, je nadaljeval Stane Cenc. „Zato so takoj razumeli, da bo treba tudi narediti več, če bodo hoteli imeti višje osebne dohodke, in so tudi sprejeli vse ukrepe, ki naj bi pomagali doseči zastavljeni cilj.“

Samoupravni organi so se odločili, da bo treba izdelati in prodati kar za 20 milijonov dinarjev izdelkov več, kot so prvotno predvideli – ali v številkah: letošnji celotni dohodek naj bi dosegel 180 milijonov dinarjev. Seveda samo to tudi ne bo zadoščalo. Delavci so sklenili, da pod nobenim pogojem podjetje ne sme povečevati razmerja med proizvodnimi in režijskimi delavci v škodo proizvodnih. Zavezali pa so se tudi, da bodo bolje izkoriščali svoj delovni čas, da bodo skrbneje ravnali z reprodukcijskim materialom, da bodo varčevali povsod, kjer se bo dalo.

Kljub vsem sprejetim ukrepom in kljub dejstvu, da prodaja izdelkov narašča tako, da podjetje že z težavo lovi pogodbene roke, se je kolektiv odločil, da ne bo naenkrat povišal OD za 22 odstotkov.

„Tega ne zmoremo“, nam je pripovedoval BRANKO PAŠ, direktor podjetja. „Čeprav smo proizvodnjo po naročilih prodali za vse letošnje leto in do oktobra prihodnjega leta vnaprej (tega pa je za 60 odstotkov naše letne realizacije), ne smemo razdeliti sredstev prej, preden jih ne dobimo. Velik problem, ki ga seveda nismo uspeli razrešiti, so tudi naše prodajne cene, ki so ostale na ravni zamrznitve, čeprav so se samo lani cene surovin kar dvakrat povečale. Neskladje v cenah nam seveda lahko podre naše proizvodne načrte, lahko nam jih podre neizpolnjevanje zastavljenega plana . . . Tako smo se odločili, ne vodstvo podjetja, pač pa delavci, da bomo v aprilu vsem zaposlenim povečali osebne dohodke za 6 odstotkov. Poleg tega bomo v poprečju povečali OD v aprilu še za 4 odstotke, pri čemer pa bomo več dali strojnim delavcem, ki nam jih primanjkuje in bomo tako vzpodbujali sedanje, da ostanejo v podjetju in privabljali nove, ki jih tudi potrebujemo za izpolnitev zastavljenega proizvodnega plana. Kasneje, po polletni bilanci bomo povečali OD spet za 6 odstotkov, seveda le v primeru, da nam bodo to dovolili doseženi poslovni rezultati. V oktobru bomo po devetmesečni bilanci še dvignili osebne dohodke, tudi tokrat za 6 odstotkov. Če pa naših proizvodnih načrtov zaradi notranjih ali zunanjih težav ne bomo mogli uresničiti, bodo pri nas osebni dohodki porasli samo za odstotke, ki smo jih odobrili v aprilu. Ostalo si bodo delavci morali trdo prislužiti z boljšimi uspehi pri gospodarjenju.“

R. B.

PO TRADICIONALNEM SREČANJU KOROŠKIH GOSTINSKIH DELAVCEV:

Podeljen prve zlate žlice

V okviru VI. srečan gostinskih delavcev roške regije v Mež – prvikrat kulinarič razstava in razsta pogrinjkov ● Prikaz so tudi gostinsko op mo ● Pokrovitelj s čanja Republiški odb sindikata delavcev s ritvenih dejavnosti S venije

Pred kratkim je bilo v Mežic tradicionalno srečanje gostins delavcev koroške regije. Letoš srečanje, ki je bilo že šesto zapor je pripravil Strokovni odbor za t zem in gostinstvo Dravograd pokroviteljstvom Republiš odbora sindikata delavcev storit nih dejavnosti Slovenije.

V okviru srečanja so prvikrat pravili v prostorih Narodnega do v Mežici tudi kulinarično razstavo razstavo pogrinjkov. O prizad njih koroških gostinskih delav da bi svojo dejavnost bolj predst tudi širši javnosti, je spregov predsednik strokovnega odbora gostinstvo in turizem Vinko Ur razstavo pa je odprl predse Republiškega odbora sindikata lavcev storitvenih dejavnosti Sl nije Jože Vidic.

V mežiškem Narodnem dom bilo na ogled 70 kulinaričnih iz kov in pogrinjkov. Najprizadev šim so za njihov trud podelili z srebrne in bronaste žlice. Na priznanj so dobili gostinsko pod Peca Mežica (2 zlati, 4 sreb Gostinsko turistični sektor ME Radlje ob Dravi (2 zlati), ME Ravne na Koroškem – Dom žele jev (1 zlata, 2 bronasti) in Kolin – TOZD Slovenj Gradec (2 bron žlici) itd.

V celjski EMO društvo ljudske tehnike uspešno

V celjski tovarni EMO imajo društvo Ljudske tehnike, katerega je vključenih prek 1000 zaposlenih. Ti člani delaj v številnih krožkih, kot so: strojno-orodjarski, za predelav pločevine, emajlirski krožek, avto-moto klub, foto-kin klub, radio klub, modelarski klub itd. Kot v preteklih letih so tudi lani v vseh oblikah dela tega društva uresniči zastavljene načrte. Precejšnjo skrb so posvetili izobraževanj zaposlenih. Tako je različne tečaje obiskovalo 351 slušate ljev. Od teh je 284 tudi uspešno opravilo preizkuse znanja. Poleg rednega dela in izobraževanja pa so organizirali tudi več strokovnih izletov v druge delovne organizacije.

Društvo pa se ukvarja tudi z novatorstvom in racionaliza cijo. Lani so člani društva predlagali številne izboljšave, ki so v veliki meri vplivale na večjo produktivnost v proizvodnem procesu. Uspešno delo novatorjev je pripomoglo, da so se v tem društvu odločili, da poleg vseh krožkov in klubov ustanovijo še aktiv novatorjev.

Za uspešno delovanje v kolektivu in izven njega je društvo prejelo številne pohvale in nagrade. Vse to pa, pravijo v društvu, jih še bolj obvezuje, da z uspešnim delovanjem nadaljujejo.

M. BREC

inles
ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

● PRIPRAVE NA XVIII. POHOD

Po poteh partizanske Ljubljane

Pohod po poteh partizanske Ljubljane je naša tradicionalna množična manifestacija, ki pritegne vsako leto k aktivnemu sodelovanju tisoče pionirjev, mladincev in odraslih. Pohod „ob žici", kakor pravimo na kratko tej prireditvi, povezuje vse tiste, ki so se odločili, da krenejo po poteh tovarištva in spominov ter s podoživljanjem naporov počastijo spomin na junaška dejanja v zvezi z bojem Ljubljane za svobodo slovenskega ljudstva.

V petek, 26. aprila, dopoldne bodo nastopili pionirji in pionirke, 9. in 11. maja pa bodo tekmovalni pohodi, manifestativni pohodi in štafete, na katerih bodo sodelovali tisoči učencev, športnikov, telovadcev, planincev, tabornikov, pripadnikov armade, milice, gasilskih društev in drugi. Nastopili bodo v hoji in teku. Zlasti težka preizkušnja bo udeležba na partizanskem maršu – moški bodo hodili in tekli na 25 km dolgi progi, ženske pa na 8 km dolgi progi.

Tekmovalci se že lep čas načrtno pripravljajo za svoje nastope v četrtek, 9. maja, odbor za spominske prireditve pa priporoča kondicijske priprave, posebej še treniranje hoje in teka tudi tistim, ki bodo sodelovali predvsem manifestativno. Spodobi se, tako pravijo, da tudi ob tej priložnosti potrdijo vsi udeleženci svojo žilavost, vztrajnost in borbeno sposobnost. Glavni cilj pa je seveda slej ko prej množičnost.

Letošnja prireditev bo pravzaprav generalka na velike manifestacije prihodne leto, ko bomo slavili 30-letnico osvoboditve. Pričakujejo, da bo znašala udeležba leta 1975 že 100.000 pešcev in tekačev. Razen razpisa za pohod „Po poteh partizanske Ljubljane" za leto 1974 je razposlal prireditveni odbor vsem zainteresiranim organizacijam tudi kratka navodila za strokovne priprave.

D. U.

OBETAJOČA ZAMISEL

Podatki o stagnaciji delavskega turizma, nič kaj zavidljivem položaju in stanju znatnega dela počitniških domov ter celo o zmanjševanju zmogljivosti počitniških domov zahtevajo temeljit preokret v samih politiki delovnih organizacij in predvsem sindikatov do reševanja tega vprašanja. Rešitev, ki bi nedvomno pomenila hitrejši razvoj delavskega turizma, cenenost uslug ter samoupravno določanje politike in poslovanja na tem področju, pogojuje ustanovitev samoupravne interesne skupnosti za področje rekreacije in oddiha.

Osnovo za pripravljalno akcijo za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti na območju Ljubljane predstavljajo podatki o počitniških domovih, cene uslug v dosedanji reprezentanci posameznih delovnih organizacij, stopnja izkoriščenosti in analize izkoriščanju deljenega rednega letnega dopusta. Ti podatki zgovorno govore o tem, kakšna je bila doslej politika koriščenja počitniških kapacitet in kakšne možnosti se odpirajo na tem področju ob organiziranem koriščenju obstoječih zmogljivosti.

Samoupravna interesna skupnost na področju rekreacije delavcev bo pravna oseba, za katero bo značilen integratski sistem. Glede na to je gotovo moč pričakovati, da bo stopnja ekonomičnosti izkoriščanja in poslovanja zmogljivosti počitniških kapacitet, cenenost uslug, predvsem pa možnost organiziranega povečanja zmogljivosti bistveno podnejša od dosedanjega individualnega reševanja vseh teh vprašanj.

Ob tem je potrebno poudariti, da samoupravna interesna skupnost na področju oddiha in rekreacije ne pomeni odtujevanja obstoječih počitniških zmogljivosti posameznih delovnim organizacijam. Nova kvaliteta v pospeševanju delavskega turizma se kaže tako v organiziranem razporejanju in optimalnem izkoriščanju obstoječih zmogljivosti, predvsem pa še v organiziranem zbiranju potrebnih sredstev za povečanje funkcionalnih in cenenih zmogljivosti, kar bo eno z drugim omogočilo koriščenje letnega dopusta vse večjemu številu delovnih ljudi.

V minulih letih so vlagale delovne organizacije seveda iz lastnih potreb in po lastnih možnostih precejšnja sredstva v objekte za rekreacijo. Rezultat vsega tega je precejšnje število skromnih, razdrobljenih in zato neracionalnih rešitev, ki pa ne pokrivajo niti lastnih potreb in v večini primerov ne zagotavljajo kontinuiranega koriščenja in potrebne kvalitete.

Podobni samoupravni dogovori združenega dela na drugih področjih, ki že kažejo prve rezultate, nam zagotavljajo, da lahko le s samoupravnim dogovarjanjem, kjer so povsem jasno opredeljeni interesi in cilji, rešujemo pomembna družbena vprašanja celoviteje, bolj dolgoročno in obenem kar najbolj racionalno.

Ob vse intenzivnejšem samoupravnem povezovanju in dogovarjanju delavcev na gospodarskih in družbenih področjih, se kaže vse večja potreba po organiziranem združevanju naporov in sredstev za celovito reševanje problematike rekreacije kot ohranjevanja in obnavljanja delovnih sposobnosti zaposlenih. In, ker na mnogih področjih že obstajajo ustrezne samoupravne interesne skupnosti, nikakor ne bo odveč, da sindikati resneje pristopijo k organiziranju samoupravne interesne skupnosti na področju rekreacije in oddiha, ki naj bi temeljila predvsem na skupnih interesih združenega dela.

Iniciativa ljubljanskih mestnih sindikatov, ki so sestavili že potreben osnutek tez za ustanovitev omenjene interesne skupnosti, bo nedvomno naletela na plodna tla, od vsega skupaj pa si lahko na področju delavskega turizma še precej obetamo.

VSA DOSEDANJA ŠAHOVSKA TEKMOVANJA V INDUPLATIH SO SE ODLIKOVALA PO VELIKI UDELEŽBI IN BREZKOMPROMISNIH BOJIH

Priložnost

V Sloveniji imamo zelo malo ljudi, ki se poklicno ukvarjajo z aktivnim oddihom zaposlenih. Komaj nekaj več kot 20 . . .

Podatek je skromen med drugim zato, ker delovne organizacije za to področje nimajo sistematiziranih delovnih mest. Nedvomno je torej, da bo s porastom števila Sistematiziranih mest, tako v delovnih kolektivih kot tudi v sindikalnih svetih, raslo število zaposlenih strokovnjakov.

Pomembno vlogo bo odigralo pri tem izredno šolanje na VŠTK. Na kolektivih pa je, da zbero kandidate in jim seveda materialno omogočijo študij.

Pobude iz delavskih vrst

Induplati iz Jarš je vzel pod svoje okrilje domače TVD Partizan

Po nekajletnem mrtvilu so se športni delavci v Jaršah konec lanskega leta ponovno zbrali in sklenili obnoviti delo domačega TVD Partizan. Načrti niso bili veliki, zato pa toliko bolj obetajoči. In to največ po zaslugi vodilnih iz streljaj oddaljene tovarne Induplati.

„Decembra lani smo v naši delovni organizaciji sklenili, da oživimo delo jaršega Partizana. To je bilo vse. Od besed smo takoj prešli k dejanjem," nam je povedal Otmar Lipovšek, podpredsednik TVD Partizan v Jaršah. „Občni zbor smo sklicali samo zato, ker smo vsi po vrsti, od naših delavcev do „zadnjega" Jaršana želeli, da bi dobili spet tako partizansko društvo, kot smo ga imeli pred leti. Vemo pa, da je bilo med najboljšimi v Sloveniji. Zdaj, ko smo spet zavihali rokave, smo hoteli samo eno. To, da bi v okviru TVD Partizan združili tudi vse športne aktivnosti Induplati.

Občutek imam, da nam bo to ščasoma uspelo, saj smo na najboljši poti, da uresničimo te naloge."

ORGANIZIRANI LE DVE SEKCIJI

Doslej sta v okviru Induplati stalno delovali le kegljaška in strelska sekcija. Nekaj malega so pripravili še smučarji in atleti, to pa je bilo vse, kar so na športnem področju dosegli v zadnjih nekaj letih v največjem kolektivu domžalske občine.

„Zdaj bo v TVD Partizan veliko laže organizirano delati. Predvsem smo z njegovo oživitvijo hoteli razširiti delo še na ostale panoge. Največ ljubiteljev imajo, ne samo v našem podjetju, marveč v vseh Jaršah, kegljanje, strelstvo, namizni tenis, mali nogomet, smučanje in orodna telovadba. Slednjo smo organizirali predvsem za cicibane in pionirje," je še povedal Otmar Lipovšek.

Z oživitvijo TVD Partizan v Jaršah prebujajo prizadevni telesnovzgojni delavci iz Induplati kar dva, tako rekoč že pozabljena rekreacijska centra na tem območju domžalske občine.

„Prvi je v Preserjih, drugi pa v naši tovarni," je posegel v naš pogovor direktor Induplati, dipl. inž. Srečo Bergant, sicer tudi predsednik TVD Partizan v Jaršah. „Sodim, da moramo težiti k združitvi teh dveh centrov, ki imata iste cilje in v svojih vrstah tudi iste ljudi. V Induplatih pa smo, vsaj tako mislimo, med prvimi poklicani, da oblikujemo in organiziramo na našem območju rekreativno dejavnost, pri tem pa izkoristimo prostore in sredstva, ki jih imamo na razpolago. To nalogo bomo po mojem prepričanju dosegli le v obnovljenem društvu Partizan, ki potrebuje za svoj obstoj močno zaledje prizadevnih športnih delavcev. Teh pa v našem kolektivu ni nikoli manjkalo. Nedopustno bi bilo, če bi sedaj, ko smo spet zaorali ledino, pustili vse skupaj na cedilu . . ."

REKREATIVNA TELOVADBA ZA DELAVCE

Telesnovzgojno delo se je v zadnjem času precej razmahnilo tudi v Preserjih. Največ po zaslugi delavcev Induplati, precej pa tudi po zaslugi nove telovadnice pri osnovni šoli v Radomljah. Tu so namreč pričeli pred meseci gojiti rekreativno telovadbo, v kratkem času pa so povrhu vsega zaživele še sekcije za košarko, odbojko in nogomet.

„Vse to nam zagotavlja še hitrejši razvoj športa in rekreacije za zaposlene v tem delu naše občine," meni inž. Bergant. „Široko zasnovano telesnovzgojno in rekreativno aktivnost v Preserjih, ki pa nima dovolj trdne materialne podlage, bo nujno potrebno združiti s TVD Partizan v Jaršah. Razumljivo ob najbolj ustreznih oblikah sodelovanja. Velika škoda bi bila, če ne bi v največji možni meri izkoristili telovadnico. Pa ne samo za rekreativno telovadbo, marveč za celo vrsto športnih panog, ki bi jih lahko delavci iz Induplati in drugih delovnih organizacij gojili predvsem v jesenskih in zimskih mesecih."

JUDO MED DELAVCI

Vrnimo se spet k delu TVD Partizan Jarše, društva, ki je po zaslugi Induplati spet „na nogah". Brez bojazni, da bi čez nekaj mesecev, podobno kot prejšnja leta, spet utonilo v pozabo.

„Sedanja aktivnost našega društva je tako velika, da mnogi med našimi delavci govorijo zgolj o zahtevi po prostih telovadnicah, ki pa jih ni! Šolska telovadnica je namreč polno zasedena, dvorana v Zgornjih Jaršah, ki jo nameravajo preurediti v telovadnico, pa še ni pripravljena, da bi sprejela nove člane.

Najprej so februarja začeli s telovadbo najmlajši, potem pa starejši. V Induplatih medtem resno razmišljamo, kje bi dobili vodnike in vodnice. Tolažijo nas z obljubami, da bo vse pravočasno urejeno . . . Upamo, da bo tako . . .," je nadaljeval naš pogovor tovariš Lipovšek.

Zadnje mesece so najbolj prizadevni strelci, kegljači in odbojkarji. Novo vrsto predstavljajo v društvu judoisti.

„Drugi so jih odklonili, mi pa smo jih sprejeli z odprtimi rokami. Kako tudi ne, saj je med njimi mnogo naših delavcev. Takih, ki so se že prej ogrevali za judo. Verjetno ne bo zvenelo preveč hvalisavo, če povemo, da smo brez dvoma edina delovna organizacija v slovenski tekstilni industriji, ki ima organizirano tako sekcijo. No, če smo fante že sprejeli medse, se je spodobilo, da smo jim tudi pomagali. V TVD Partizan jim bomo preskrbeli kimone in vso potrebno opremo za tekmovalni judo, ki bo, kot kaže, prav v Jaršah pognal močne korenine . . .," s ponosom pove podpredsednik Lipovšek.

Prav gotovo bi bili v veliki zmoti, če bi mislili, da je judo edina novost, ki je prodrla med jarške delavce in mladino. V društvu Partizan so se na pobudo vodilnih delavcev Induplati odločili še za ustanovitev kotalkarske sekcije, športne panoge, ki je v Jaršah doslej niso poznali.

„Odločili smo se, da v TVD Partizan v Jaršah združimo vse tiste dejavnosti, za katere vlada na našem območju največje zanimanje. To velja tako za delovno skupnost Induplati kot za vse Jarše. Razlik ne mislimo delati . . . Čemu? Saj je bil naš namen, da po tolikih letih znova poživimo rekreativno aktivnost zaposlenih, ne oziraje se na to, kje delajo. Od vsega začetka smo imeli pred seboj eno samo vodilo: z najmanjšimi možnimi sredstvi ustvariti pogoje za športno in rekreativno udejstvovanje vseh Jaršanov. Zadovoljni bomo, če nam bo to uspelo," je za konec razgovora dodal inž. Bergant.

–iv

Cilj: večja množičnost

Minuli plenum republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na svoji seji dne 2. aprila sprejel svoja stališča o nadaljnjem razvoju delavskega turizma in športne rekracije zaposlenih. Medtem ko smo v minuli številki našega tednika v nekoliko skrčeni obliki poročali o stališčih o nadaljnjem razvoju delavskega turizma, se bomo danes doatknili glavnih sklepov plenuma o razvoju športne rekreacije:

Sindikati Slovenije pozitivno ocenjujejo ustanovitev temeljnih telesnokulturnih skupnosti v občinah kot tudi temeljne telesnokulturne skupnosti Slovenije. V teh interesnih skupnostih so dane možnosti in zagotovila, da delavci, ki sicer združujejo potrebna sredstva za to dejavnost, neposredno odločajo o politiki razvoja telesne kulture nasploh, posebej pa športne rekreacije zaposlenih, ki je bila doslej močno zapostavljena glede na vrhunski in atraktivni šport, s katerim se ukvarja izredno majhna peščica občanov.

Sindikati Slovenije sodijo, da morajo telesnokulturne skupnosti zagotoviti ustrezno obliko organiziranosti tudi osnovnih telesnokulturnih organizacij in vseh njihovih organov in asociacij, v katerih bodo imeli delovni ljudje boljše možnosti vključevanja v načrtno aktivno športno rekreacijo. Nove oblike organiziranosti ne smejo biti v nobenem pogledu ovira za uspešnejše delo in bolj množično vključevanje zaposlenih v najrazličnejše športnorekreativne aktivnosti.

Sindikati Slovenije bodo še naprej podpirali vse akcije za izgradnjo novih rekreativnih površin in objektov, za katere bodo predvsem delovne organizacije združevale sredstva. Uporabnost teh objektov in površin mora biti zato prilagojena predvsem potrebam delovnih ljudi. Pri tem bi morali pozabiti na neupravičene visoke najemnine, saj športni objekti ne morejo biti predmet pridobivanja sredstev. Telesnokulturne skupnosti naj bi s politiko izgradnje in vzdrževanja objektov in rekreativnih površin omogočile njihovo načrtno in ceneno uporabo vsem kategorijam občanov.

Tako v delovnih organizacijah kot tudi v sindikalnih organih močno primanjkujejo strokovni kadri za telesno kulturo, predvsem za organizirano vodenje športne rekreacije zaposlenih. Zato je potrebno pogoje rednega dela in izrednega šolanja ter usposabljanja prek tečajev prilagoditi sedanji situaciji, predvsem v okviru telesnokulturnih skupnosti in strokovnih organov ter ustanov, ki te kadre šolajo oziroma usposabljajo. Delovne organizacije morajo intenzivneje in bolje izbirati iz svoje sredine kandidate za tovrstno šolanje.

Delavske športne igre so sestavni del programa športno-rekreativnih dejavnosti v delovnih organizacijah, zato ne morejo biti same sebi cilj, pač pa morajo počivati na stalni in načrtni aktivnosti pretežnega števila zaposlenih. Osnova delavskih športnih iger je zato v tekmovanjih temeljnih organizacij združenega dela, med ekipami le teh znotraj organizacij združenega dela ali pa v občinskem merilu, ki jih organizirajo ustrezne komisije ali odbori pri občinskih sindikalnih svetih. Tovrstne igre so istočasno sestavni del programa temeljnih telesnokulturnih skupnosti na področju športne rekreacije občanov.

Sindikati Slovenije zelo pozitivno ocenjujejo samoiniciativno organiziranost delavskih športnih iger tudi izven občinskih okvirov, na primer regionalnih ali republiških, v kolikor je program teh iger posledica široko zastavljenega dela in aktivnosti vseh udeležencev, tako ekip kot posameznikov v njihovih delovnih organizacijah. Zato naj bi bilo nastopanje na tekmovanjih izven občinskih okvirov pogojeno s predhodno stalno aktivnostjo v samih delovnih organizacijah, kakor tudi obveznim nastopanjem na vseh programiranih tekmovanjih v občinskem merilu.

Sindikati Slovenije bodo tudi v bodoče sodelovali pri vseh akcijah republiškega ali medrepubliškega značaja, ki so zasnovane na širokem vključevanju občanov, predvsem zaposlenih. Posebno pozornost pa bodo sindikati posvečali prireditvam, ki nosijo spominska in manifestativna obeležja ali pa imajo vzgojne ali vseljudske obrambne cilje.

UNIVERSAL IŠČE NOVO LOKACIJO

Gradbeno podjetje Universal iz Ljubljane opravlja vsa gradbena, obrtniška in instalacijska dela. Podjetje je še posebno spcializirano za zahtevnejše adapatacije in izdelavo fasad.

Podjetje, ki je bilo ustanovljeno leta 1949 in je takrat nosilo ime „Remont-stan", je na začetku zaposlovalo 35 delavcev, sedaj pa je v Universalu 300 zaposlenih. Zanimivo je, da ima več kot 70 % zaposlenih razne kvalifikacije. Največ je kvalificiranih zidarjev, precej je tudi kleparjev in mizarjev, delavci pa imajo tudi kvalifikacije pečarjev, ključavničarjev in železokrivcev.

Skrb za delavca je v Universalu na prvem mestu. Tako so že leta 1961 med prvimi podjetji zgradili samski dom, kjer je dobilo primerne prostore 120 delavcev. Od takrat nimajo več težav z delovno silo, fluktuacija je zelo majhna. V neposredni bližini doma je tudi obrat družbene prehrane. Prav perečih stanovanjskih problemov v Universalu nimajo, saj vsako leto izdvojijo sredstva za kredite za individualno gradnjo. Delavci, ki imajo v glavnem gradbeniške poklice, si gradijo hiše in tako ni velikih potreb po najmeniških stanovanjih. Za strokovnjake pa so v zadnjih letih kupili tudi nekaj najemniških stanovanj.

Lani so v Ankaranu kupili zemljišče, kjer bodo letošnjo jesen začeli z gradnjo počitniškega doma. Tako bodo lahko delavci Universala že prihodnje leto preživeli dopust v lastnem počitniškem domu, kjer bo v prijetno opremljenih sobah 20 ležišč.

Podjetje dosega lepe delovne uspehe. Tako so v primerjavi z letom 1972 lani celotno realizacijo povečali za 55 % in je znašala 31 milijonov dinarjev. Pri ostanku dohodka pa je bil indeks 1972/73 kar 160. Podjetje vlaga velika sredstva v nove stroje in druge gradbene pripomočke. Tako so v letošnjem letu v ta namen izdvojili kar 800.000 dinarjev. Delavci se zavedajo, da bodo le z modernimi stroji, ki omogočajo najsodobnejšo tehnologijo, prišli do večjega in lažjega zaslužka.

Zaradi takšnega zavestnega odpovedovanja in vlaganja velikih sredstev za mehanizacijo in modernizacijo so osebni dohodki razmeroma nizki. Tako je bil lani povprečni osebni dohodek na zaposlenega 1868 dinarjev, s terenskimi dodatki pa je povprečni osebni dohodek znašal 1985 dinarjev, kar pa je še vedno pod republiškim povprečjem v panogi. Kot drugod imajo tudi v Universalu težave zaradi podražitev reprodukcijskega materiala. Zastojem zaradi občasnega pomanjkanja nekaterega gradbenega materijala na našem trgu pa so se izognili z lastnimi zalogami, ki zadostujejo za premostitev takih obdobij.

Problem, ki vse v Universalu najbolj teži, je pomanjkanje prostora. Obstoječi objekti so namreč stisnjeni na trikotnem zemljišču med dvema cestama in železnico in podjetje nima nobene možnosti za razširitev, pa čeprav bi že zdaj potrebovali nove skladiščne prostore. Poleg tega je z urbanističnim planom to območje predvideno za stanovanjsko gradnjo. Prav zato je med vsemi nalogami delovne skupnosti Universala na prvem mestu najti novo lokacijo.

E. P.

Po naporni noči na odprtem morju čaka ribiče v luki še veliko dela: ulov morajo spraviti v hladilnice, ladjo pa očediti in jo pripravi[illegible] naslednji lov. In s tem je delovna noč zaključena . .,. (Foto: A. Ulaga)

Mehanika Trbovlje se širi

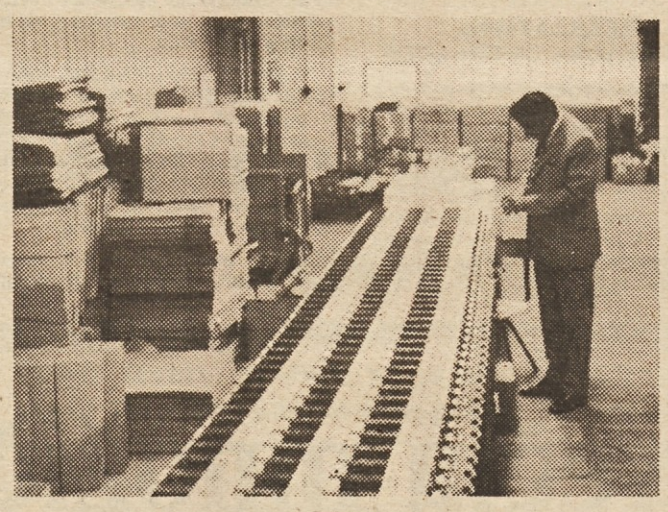

Elektroindustrijsko podjetje Mehanika Trbovlje zaposluje 280 delavcev, ki s svojimi proizvodi zadovoljujejo dve tretjini jugoslovanskih potreb, hkrati pa s kooperantskimi odnosi izvažajo svoje kakovostne izdelke tudi v tujino. Toda, oglejmo si najprej, kaj in kakšne proizvode izdelujejo v Mehaniki.

Gre za več vrst elektroinstalacijskega materiala. Glavni izdelki so pribor za proste vode in kable, elektrovarovalni material, nizko in visokonapetostni razdelilni sistemi.

Elektrovarovalna enota izdeluje nizkonapetostne nizkoučinkovne varovalke, nizkonapetostne visokoučinkovne varovalke in visokonapetostne visokoučinkovne varovalke.

Proizvodnja nizkonapetostnih razdelilnih sistemov v kooperaciji z zahodnonemško firmo je najbolj zahtevna, hkrati pa predstavlja za Mehaniko najbolj izpopolnjen, za trg pa zelo iskan proizvod. Posredi je popolna zaščita. Novi sistem lahko vklapljamo in izklapljamo pod napetostjo brez sleherne nevarnosti ali skrbi. To pomeni visoko stopnjo specializacije, ki je trboveljsko Mehaniko popeljala v širšo mednarodno menjavo – dolgoročno kooperacijo.

Letos je Mehanika razvila tudi odvodnike prenapetosti, ki so po tehnični plati najbolj zahteven proizvod, kar zadeva njihov notranji tehnološki razvoj nasploh. To je dvakratni uspeh njihovih delavcev – strokovnjakov, saj gre za lasten razvoj in dosežek, ki je kakovostno povsem enakovreden uvoženemu.

Mehanika se je organizirala v eno organizacijo združenega dela, ker sta tako proizvodni proces in tehnologija ter poslovni del hiše kar najtesneje povezana ter v vsakem primeru predstavljajo enotno in zaključeno delovno celoto.

Povprečje osebnih dohodkov v trboveljski Mehaniki se je lani gibalo v višini 2.217 din (za 182 ur), medtem ko je bil najnižji osebni dohodek 1.378 din, najvišji pa 6.328 din. Priučeni delavci so povprečno zaslužili po 1.584 din, kvalificirani po 2.318 din in visokokvalificirani 3.345 din.

In kaj pravi zaključni račun Mehanike za leto 1973?

Bruto realizacija je znašala 45,144.000.00 din ali 29 % več kot leta 1972. Ostanek dohodka je bil za 43 % večji kot leto poprej. Hkrati so osebne dohodke v povprečju povečali za 23,8 %, medtem ko so preostali denar v smislu dobrega gospodarjenja namenili za sklade, in to 165 % več kot leta 1972.

Tako zelo ugoden poslovnofinančni rezultat so dosegli v trboveljski Mehaniki zahvaljujoč se dejstvu, da so prišli na trg z novimi iskanimi proizvodi. In: če je bila leta 1972 razmerje med osebnimi dohodki in skladi 65 : 35, se je lani to razmerje gibalo med 57 : 43, kar domala pove vse.

„Smatramo," pravijo v Mehaniki, „da smo pojedli toliko, kolikor je bilo pametno – ostanek pa smo kot skrbni gospodarji pustili za razširjeno reprodukcijo. Razvoj gre nezadržno naprej. Cene so posebno poglavje, ki tarejo ne samo Mehaniko, temveč še marsikoga."

V letih 69/70 je Mehanika zgradila tovarno s 2.300 kv. metrov proizvodne površine – vse z lastnim denarjem. Sedanji prostori kljub temu postajajo pretesni. Obseg proizvodnje se namreč stalno širi, zato gredo letos v gradnjo novih prostorov, predvsem laboratorijev, ker hočejo in morajo napredovati, če žele stopati v korak z zahtevami časa in trga. Posredi je okrepitev razvojne službe, ki je pogoj napredne proizvodnje.

Trboveljska Mehanika sodeluje z domačimi in tujimi raziskovalnimi inštituti, in sicer v ZR Nemčiji, Avstriji in v Nemški demokratični republiki. Vsi njihovi proizvodi morajo namreč imeti ateste – domače in tuje – legitimacijo, ki jim utira pot na trg.

Proizvode Mehanike preizkušajo tudi v Muenchnu. Nobenega dvoma ni, da imata tako elektro stroka kot Mehanika iz Trbovelj pred seboj, posebno zdaj v „elektroenergetski usmeritvi" dovolj in veliko lepih perspektiv za nadaljnji razvoj in uspeh.

Kar zadeva združevanje in povezovanje, Mehanika sodeluje s tovarno Svit iz Kamnika, in sicer glede elektroporcelana ter s Tovarno stikalnih naprav iz Maribora, pri čemer gre za globlji obojestranski interes. Širše poslovno-tehnično ali drugačno povezovanje pa je po mnenju delovnega kolektiva Mehanotehnike bolj ali manj odvisno od potreb in tokov znotraj slovenskih in jugoslovanskih elektro proizvajalcev, ki so že spregovorili, niso pa še rekli zadnje besede. V Mehaniki menijo, da mora biti kakršnakoli oblika sodelovanja in povezovanja osnovana na resničnih skupnih interesih, potrebah – in ne nazadnje v kar najtesnejšem in resničnem soglasju.

E. P.

LIK SAVINJA RAZREŠIL VPRAŠANJE RAZVOJA

NAJBOLJŠA POT

Zaradi težav na trgu s pohištvom se je kolektiv Savinje odločil za po[illegible]čevanje donosne proizvodnje furnirjev ● Pomanjkanje surovin odločil[illegible] bodoči poti tega kolektiva

S priključitvijo k Slovenijalesu se je kolektiv Lesno-industrijskega kombinata Savinja iz Celja, kot kaže, rešil svoje največje skrbi: pomanjkanja surovin in pa tudi investicijskih sredstev, ki jih podjetje nujno potrebuje za razvoj svoje najbolj donosne dejavnosti – proizvodnje furnirja. Dejstvo, da je v Jugoslaviji, posebej pa še v Sloveniji za potrebe domačega trga že preveč proizvajalcev pohištva, je kolektiv Savinje že pred časom nagnilo k razmišljanju o bodoči proizvodni usmeritvi. Tako so se v Savinji odločili, da bodo zmanjševali tempo proizvodnje v obeh tovarnah pohištva, povečevali pa ga v tovarni furnirja.

„Lani smo ustvarili za 140 milijonov dinarjev celotnega dohodka, od tega okrog 40 odstotkov s prodajo na tujem trgu," nam je dejal FRANC NOVAK, komercialni direktor Savinje. „Izdelujemo furnir, pohištvo v dveh tovarnah, žagan les in polizdelke, od česar nam za sedaj vsaka skupina izdelkov prinaša po tretjino celotnega dohodka (žagan les in polizdelki, furnir ter pohištvo). Najbolj donosna pa je proizvodnja furnirjev zaradi izredno visoke stopnje predelave. Ta proizvodnja seveda najmanj občuti pretrese na svetovnem trgu, pa je razumljivo, da smo pri naših razvojnih načrtih največji pomen dali prav tovarni furnirja."

Seveda visoka rentabilnost ni edini razlog za takšno usmeritev Savinje. Dejstvo je, da so se vrata za proizvode pohištvene industrije na tuji trg zelo priprla, pa je zato doma ponudba teh izdelkov še večja, kot je bila. Bila pa je že pred tem prevelika za zmogljivosti domačega potrošnika. Tako proizvodnja pohištva nima več „prave vrednosti", treba je bilo pravi čas najti drugo dejavnost, ki bo namesto osnovne dejavnosti Savinje prinašala dohodek.

Jasno pa je, da tako obsežne proizvodnje pohištva, kot jo ima Savinja, ni moč ukiniti čez noč in dejstvo je, da je pri Savinji sploh ne nameravajo ukiniti. Navsezadnje so to proizvodnjo dovolj specializirali, da bo prenesla najtežje udarce, ob nekaterih ukrepih, ki so bili stabilizaciji obeh tovarn v pomoč. V okviru Slovenijales so se dogovorili celo o modernizaciji obeh tovarn in seveda še za večjo specializacijo proizvodnje pohištva.

Glavna proizvodna dejavnost Savinje v okviru Slovenijales pa bo slej ko prej ostala proizvodnja furnirjev – iz eksotičnih vrst lesa, ki jih Slovenijales seka v svojem gozdu v Centralnoafriški republiki. Prav tropski les je bil odločujoč dejavnik v „ljubezni" med obema podjetjema: surovin, se pravi lesa, ne primanjkuje samo LIK Savinji, pač pa vsej Evropi. Preusmeritev na rezanje tropskega lesa je [illegible]torej več kot logično nad[illegible]vanje uresničevanja razvo[illegible] načrtov Savinje.

„V proizvodnjo furnirj[illegible] Savinji bo SOZD Sloveni[illegible] skupaj z OZD Savinjo in [illegible]kami vložila okrog 150 m[illegible]nov dinarjev," je povedal R[illegible] KREMESEC, pomočnik [illegible]ralnega direktorja Sloveni[illegible] „Pri tem moram povedati[illegible] nam je v okviru Sloveni[illegible] zelo v korist prav takšna t[illegible]na, za nadaljnje rezanje in [illegible]niziranje tropskega lesa. Z [illegible]njenimi sredstvi bomo to[illegible] furnirja v Celju moderniziro[illegible]ji povečali zmogljivosti, tak[illegible] bodo v njej letno narezali o[illegible] 20 milijonov kvadratnih m[illegible] furnirja. Tega bo dovolj za[illegible]trebe proizvajalcev pohišt[illegible] okviru Slovenijales, za o[illegible] domače proizvajalce, soraz[illegible]no precejšnje količine fur[illegible] pa bomo lahko tudi izvo[illegible]

Tako je 820-članski kole[illegible] Savinje zadovoljivo rešil [illegible]šanje nadaljnjega razvoja [illegible]jega podjetja in seveda tudi [illegible]ne socialne varnosti. Resd[illegible] lani prigospodarili 10 milijo[illegible] dinarjev ostanka dohodka, [illegible] 140 milijonih celotnega do[illegible]ka, vendar pa razmere na do[illegible]čem in na svetovnem trgu [illegible]glede surovin in prodaje i[illegible]kov niso obetale drugega [illegible] same in vedno večje težave. [illegible]ločitev kolektiva je bila sp[illegible] teh okoliščin lahka.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Direktor, glavni in odgo[illegible] urednik IVO TAVČAR. Nastov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Račun pri Komunalni b[illegible] Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100. Posamezna številka stane 2,00 din. Naročnina je četrtletna 25,00 din — polletna 50,00 din — in letna 100,00 d[illegible] Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 23. januarja [illegible] oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov